

ŽUPANIJSKI GLASNIK

LIČKO – SENJSKE ŽUPANIJE

ISSN 1847 – 5876

Godište XXVI

Broj 8A

Gospić, 26. travnja 2018.

Izlazi prema potrebi

S A D R Ž A J

AKT ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE

1. Zaključak o prihvaćanju Izvješća o stanju u prostoru Ličko-senjske županije za razdoblje od 2014. - 2017. godine	468
> Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije za razdoblje od 2014. - 2017. godine	

AKT ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE

Na temelju članka 39. Zakona o prostornom uređenju („NN“ br. 153/13 i 65/17), članka 19. i 84. Statuta Ličko-senjske županije („Županijski glasnik“ br. 11/09, 13/09 – ispravak, 21/09, 9/10, 22/10 – pročišćeni tekst, 4/12, 4/13, 6/13 – pročišćeni tekst, 2/18 i 3/18 - ispravak), Županijska skupština Ličko-senjske županije na VI. sjednici održanoj 26. travnja 2018. godine, donijela je

Z A K L J U Č A K
o prihvaćanju Izvješća o stanju u prostoru
Ličko-senjske županije za razdoblje od
2014. - 2017. godine

I.

Županijska skupština prihvata Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije za razdoblje 2014.-

2017. godine, koje je izradila JU Zavod za prostorno uređenje Ličko-senjske županije (u daljem tekstu: Izvješće).

II.

Ovaj Zaključak i Izvješće iz točke I., koje čini njegov sastavni dio, objavit će se u „Županijskom glasniku“ Ličko-senjske županije i na web stranici (www.licko-senjska.hr).

KLASA: 350-01/18-01/05
 URBROJ: 2125/1-01-18-04
 Gospić, 26. travnja 2018. godine

Predsjednica Skupštine
Nada Marijanović, mag.ing.silv., v.r.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU
LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE
za razdoblje od 2014. do 2017. godine

Gospić, ožujak 2018. godina

ELABORAT: **IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU**
LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE

NARUČITELJ: **LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA**
 Dr. Franje Tuđmana 4
 53 000 Gospić

IZVRŠITELJ: **J.U.ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE**
LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE
 Dr. Franje Tuđmana 4
 53 000 Gospić

RAVNATELJ: STIPE MUDROVČIĆ, dipl.ing.građ.

ODG. VODITELJ: DUNJA KOS PLETEŠ, dipl.ing.arh.

RADNI TIM: STIPE MUDROVČIĆ, dipl.ing.građ.
 DUNJA KOS PLETEŠ, dipl.ing.arh.
 ANA MILEUSNIĆ, arh.teh.
 MARIO KRPANIĆ, dipl.ing.geograf.
 GORAN ŠUPER, dipl.informatičar

SADRŽAJ

UVOD

I. POLAZIŠTA

1. Ciljevi izrade Izvješća
2. Zakonodavno-institucionalni okvir
3. Osnovna prostorna obilježja Ličko-senjske županije

- 3.1. Osnovni podaci i pokazatelji
- 3.2. Prirodna i geografska obilježja
- 3.3. Upravno-teritorijalna podjela
- 3.4. Stanovništvo
- 3.5. Socijalno-gospodarska struktura

4. Ličko-senjska županija u okviru prostornog uređenja Države

II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TREDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Ličko-senjske županije

- 2. Sustav naselja**
- 3. Gospodarske djelatnosti**

- 3.1. Poljoprivreda
- 3.2. Šumarstvo
- 3.3. Proizvodnja, poduzetništvo, trgovina i obrt
- 3.4. Područja posebne namjene
- 3.5. Turizam, sport i rekreacija
- 3.6. Iskorištavanje mineralnih sirovina
- 3.7. Ribarstvo i lovstvo
- 3.8. Vodnogospodarski sustavi

4. Opremljenost prostora od značaja za Ličko-senjsku županiju

- 4.1. Prometna infrastruktura
- 4.2. Energetski sustavi
- 4.3. Opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda
- 4.4. Gospodarenje otpadom

5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

- 5.1. Zaštićene prirodne vrijednosti
- 5.2. Značajnost krajobraza
- 5.3. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara
- 5.4. Mjere zaštite

6. Obvezni prostorni pokazatelji

III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

1. Izrada prostornih planova

2. Provedba prostornih planova

3. Prostorni planovi u odnosu na druge dokumente koji utječu na prostor

4. Provodenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unaprjeđenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru

IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

- 1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja dalnjeg prostornog razvoja Ličko-senjske županije obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove**
- 2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova, drugih dokumenata koji utječu na prostor na razini Ličko-senjske županije**
- 3. Preporuke mjera aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja**

V. IZVORI PODATAKA

UVOD

Izvješća o praćenju stanja u prostoru Ličko-senjske županije, izrađivana su kao zakonska obaveza u skladu s važećim Zakonima i Pravilnicima koji reguliraju prostorno uređenje i gradnju. Izrađivana su kontinuiran-

no u odnosu na prethodna Izvješća, za period od 1996 do 2014. godine i to najprije za dvogodišnje, a kasnije za četverogodišnje razdoblje.

Prvo Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije izrađeno je za razdoblje **prosinac 1996. – prosinac 1998.** godine, na temelju Zakona o prostornom uređenju („NN“ br. 30/94 i 68/98) kao dvogodišnja obveza. Usvojeno je na Županijskoj skupštini 27. srpnja 1999. godine i objavljeno u „Županijskom glasniku“ br. 6/99.

Program mjera za unapređenje stanja u prostoru na području Ličko-senjske županije donijela je Županijska skupština na temelju članka 11. Zakona o prostornom uređenju („NN“ br. 30/94) i Statuta Županije („Županijski glasnik“ br. 2/94) na sjednici održanoj 02. prosinca 1996. godine.

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije za razdoblje studeni 2001 - prosinac 2003. godine, rađeno je ciljano za potrebe prolaza autoceste područjem županije. Usvojeno je na Županijskoj skupštini 10. svibnja 2004. („Županijski glasnik“ br. 8/04).

Na sjednici Županijske skupštine održane 20. prosinca 2002. godine donesena je Odluka o izmjeni i dopuni Programa mjera za unapređenje stanja u pro-

storu Ličko-senjske županije za razdoblje prosinac 2001. - prosinac 2003. godine jer se ukazala potreba izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana Županije.

Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Ličko-senjske županije za razdoblje prosinac 2003.- prosinac 2005. godine donesen je na Županijskoj skupštini 10. svibnja 2004. godine i tada je u njemu predviđen intenzivan rad na prostorno-planskoj dokumentaciji svih razina.

Izvješće o stanju u prostoru LSŽ za period 2003. - 2007. godine usvojeno je na Županijskoj skupštini 28. ožujka 2008. godine „Županijski glasnik“ br. 05/08).

Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije za period 2009. - 2013. godine usvojeno je na Županijskoj skupštini 28. studenog 2013. godine („Županijski glasnik“ br. 21/13).

Ovo Izvješće obuhvaća razdoblje od 2014. do 2017. godine, a izrada je započela polovinom 2017. godine.

Prikupljeni podaci obuhvaćaju posljednje četverogodišnje razdoblje.

I. POLAZIŠTA

1. Ciljevi izrade Izvješća

Izradom Izvješća o stanju u prostoru, od 1996. godine kontinuirano se prate promjene u prostoru Ličko-senjske županije, a predložene mjere utjecale su na izradu prostorno planskih dokumenta kao i na sam prostor.

Izrada Izvješća o stanju u prostoru Ličko-senjske županije izrađuje se na osnovi prethodnog Izvješća, Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, Državnog plana prostornog razvoja, prostornih planova posebnih obilježja, drugih strateških, razvojnih, planskih i programske dokumenata i pokazatelja na državnoj razini koji su od utjecaja na održiv razvoj na županijskoj razini i na osnovi Prostornog plana Županije te prostornih planova užeg i šireg područja i druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru Ličko-senjske županije.

Izvješće daje analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor, te prijedloge za unaprjeđenje razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje.

Prostorni plan Ličko-senjske županije usvojen je na Županijskoj skupštini, 2002. godine, tj. pet godine nakon usvajanja Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997.). Njegova uloga je bila da razradi ciljeve prostornog uređenja Ličko-senjske županije, poštujući smjernice zadane Strategijom i Programom, te odredi smjernice prostornog razvoja općina i gradova.

Zakonom o prostornom uređenju („NN“ br. 30/94) i njegovim izmjenama, utvrđena je obaveza donošenja prostornih planova jedinica lokalne samouprave (općina i gradova), kao provedbenih planova do 2006. godine. Na području Ličko-senjske županije, prosto-

rni planovi uređenja za sve JLS usvojeni su do 2008. godine.

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji („NN“ br. 76/07) bila je definirana obaveza uspostave i razvoja Informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Prostorni plan Ličko-senjske županije imao je sedam izmjena i dopuna. U izradi su osme izmjene i dopune.

2. Zakonodavno-institucionalni okvir

Izvješća o stanju u prostoru i Programi mjera za unapređenje stanja u prostoru županija su dokumenti čija je izrada bila propisana Zakonom o prostornom uređenju („NN“ br. 30/94) kao dvogodišnja obaveza i to do 2007. godine.

Donošenjem Zakona o prostornom uređenju („NN“ br. 76/07) ukinuta je obveza izrade Programa mjera. Zakonom o prostornom uređenju („NN“ br. 153/13) utvrđena je obveza izrade Izvješća o stanju u prostoru za razdoblje od četiri godine. Sadržaj je utvrđen Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („NN“ br. 48/14) (u daljnjem tekstu: Zakon, Pravilnik i Izvješće).

Izvješće sadrži polazišta, analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor, te prijedloge za unaprjeđenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za buduće razdoblje.

U skladu s Pravilnikom zatraženi su podaci od nadležnih tijela svih razina s javnim ovlastima. Za područja gdje nisu dobivene zatražene informacije, korišteni su podaci iz važećeg Prostornog plana Ličko-senjske županije.

U skladu s Pravilnikom, Izvješće je izradila JAVNA USTANOVA ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE, a razmatra ga predstavničko tijelo županije, tj. Županijska skupština Ličko-senjske županije, potom se objavljuje u Županijskom glasniku u roku 15 dana od dana objave i dostavlja Ministarstvu nadležnom za poslove prostornog uređenja.

3. Osnovna prostorna obilježja Ličko-senjske županije

3.1. Osnovni podaci i pokazatelji

Površina, stanovništvo i naselja 2011. godine

površina županije	kopno 5 350,50 km ²
more	596,63 km ²
broj gradova	4
broj općina	8
broj naselja	259
broj stanovnika	50 927
gustoća naseljenosti	9,5 stan./ km ²
broj kućanstava	19.990
broj stanova	46.268
prosječan broj članova kućanstva	2,54

Najveći urbani centar Županije je grad Gospić, koji je ujedno i županijsko središte. Gradovi Novalja i Senj nalaze se na moru i više su međusobno infrastrukturno vezani, dok je Grad Otočac u kontinentalnom dijelu prostorno više vezan uz županijsko središte. Svi su u manjoj ili većoj mjeri razvojno autonomni.

Državna granica

Zbog velike dužine granične crte Republike Hrvatske, prema susjednim državama, od ukupno 21 jedinice regionalne samouprave, 9 ih graniči sa susjednim državama.

Republika Hrvatska imanajduž granicu s Republikom Bosnom i Hercegovinom, a granica s Ličko-senjskom županijom iznosi cca 9,6% od te granice, što ujedno za posljedicu ima poseban režim prostornog uređenja u skladu s zakonskim propisima.

Ličko-senjska županija prema Bosni i Hercegovini ima 3 granična prijelaza za pogranični cestovni promet i 2 granična prijelaza za međunarodni promet putnika i roba u cestovnom prometu, a to su: Ličko Petrovo selo i Užljebić uz povremeno otvaranje lokalnih cestovnih prijelaza na drugim lokacijama.

Županijska granica

Ličko-senjska županija graniči sa Primorsko-goranskom, Karlovačkom i Zadarskom županijom.

Hrvatska sa županijama

Izvor: Županijska razvojna strategija 2011.-2013.

Kartogram I.3.3.1.: Granice Županija u Republici Hrvatskoj

3.2. Prirodna i geografska obilježja

Ličko-senjske županije smještena je između južnog - jadranskog i sjevernog - podunavskog područja Hrvatske. Većim dijelom pripada **gorskoj Hrvatskoj**, a manjim dijelom **Hrvatskom primorju**, dvjema priro-

dno-geografski različitim cjelinama, a to su **kontinentske ličko - gorske i primorske podgorsko - otočne cjeline**, odnosno iz više krajobraznih jedinica s daljnjim unutarnjim međusobnim razlikama i odgovarajućim obilježjima:

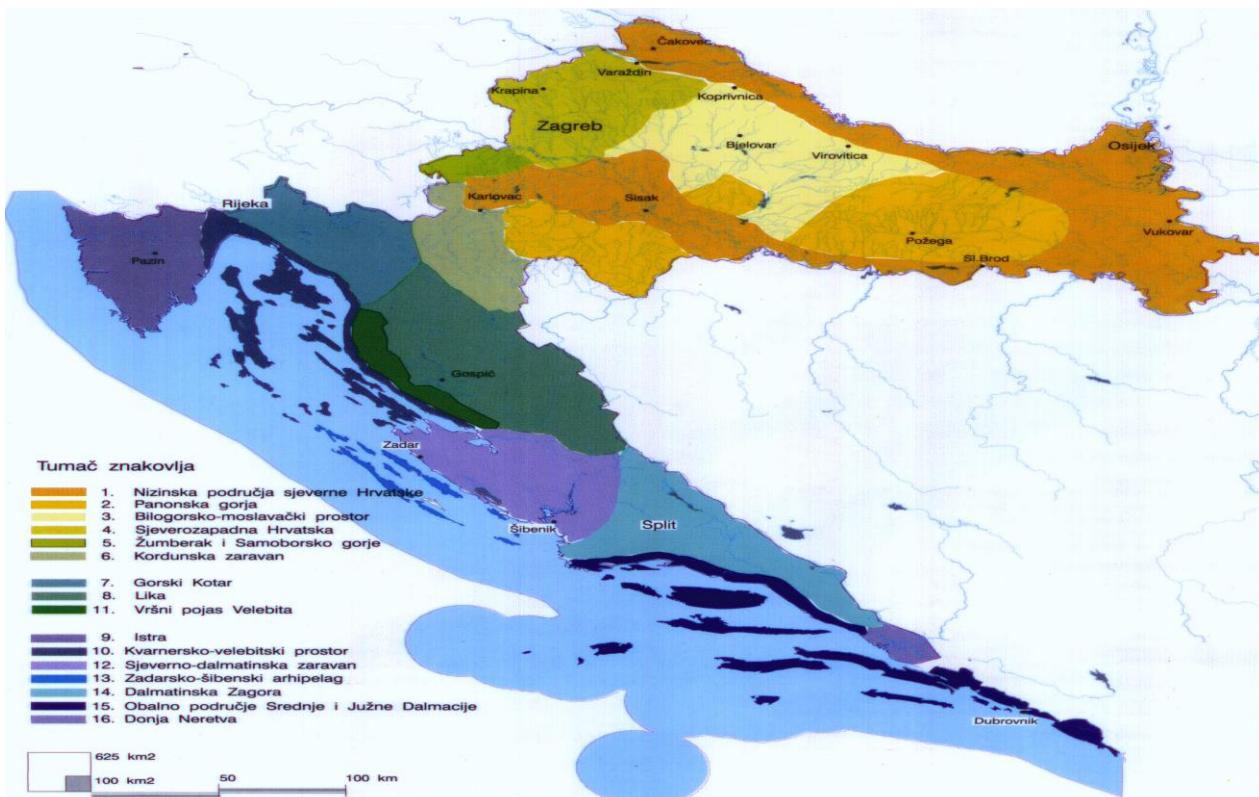
Lika ili ličko zaleđe sastoji se iz dva manja fizionomijska i funkcionalna područja: zapadne Like i istočne Like gdje su smješteni Ličko polje, 465 km²,

Gacko polje, 80 km^2 i Krbavsko polje, 67 km^2 , a ima još nekoliko manjih polja.

Podvelebitski primorski prostor zaprema dugi, ali uski **podgorski priobalni pojas** i manji **sjeverozapadni dio otoka Paga**. **Planina Velebit**, tipičnoga dinarskog lučnog izduženog oblika od sjeverozapada prema jugoistoku, čini pravu među između ove dvije različite prostorne geografske, klimatske i gospodarske cjeline.

Zajedničko je obilježje tih prostora pripadnost području krša s različitim geomorfološkim cjelinama.

U pogledu prirodnih sustava vrijednosti i resursa Ličko-senjska županija raspolaže raznolikim reljefom, čistim zrakom, rijekama, jezerima, morem, obalom, pašnjacima, livadama, šumama, obradivim površinama i otvorenim privlačnim krajolicima. Ovako vrijedni i očuvani resursi temelj su razvitka gospodarskih djelatnosti koje u svom djelovanju imaju obvezu očuvanja ekosustava.

Kartogram I.3.3.2.: Osnovne krajobrazne jedinice

Reljef i građa, klima, tlo, rijeke

Reljef i građa

Reljef Ličko-senjske županije rezultat je heterogenoga litološkog sastava, tektogeneze i diferenciranih egzogenih procesa razvoj kojim se može pratiti u sklopu morfogeneze i evolucije dvaju dinamsko-strukturalnih pojaseva geotektonске cjeline Dinarida-Dinarika (visokog krša) i Adrijatika. Iako su u litološkom sastavu ove županije zastupljene i starije naslage (mladi paleozoik, trijas), glavnina tog prostora sagrađena je od sedimentnih i klastičnih karbonatnih naslaga gornjeg trijasa, jure, krede i paleogena. Specifičnost je tih stijena što su za strukturnog oblikovanja tijekom alpske orogeneze i neotektonskih pokreta više ili manje intenzivno razlomljene, što je ubrzalo prostorno i vremenski različit utjecaj erozije, zbog čega ih karakterizira tipična krška hidrografija (vertikalna cirkulacija vode) i morfologija (površinska i podzemna).

Rezultat takvog litološkog sastava i odgovarajućih hidrogeoloških svojstava stijena je da prevladavaju različiti oblici **krškog i fluviokrškog reljefa**. Zajedničko im je obilježje da u cjelini predstavljaju sredinu labilne ekološke ravnoteže koja je, zbog pukotinske cirkulacije vode, iznimno osjetljiva na površinske antropogene utjecaje (onečišćavanje temeljnica, odnosno vodonosnika).

Lika je prostrana reljefna zavala eliptična oblike. Izdvojenost ličkoga gorskog prostora od susjednih prostora određena je, u prvom redu, reljefom, odnosno višim velebitskim i malokapelsko-plješevičkim planinsko-gorskim nizovima (s vrhovima višim od 1.000 do više od 1.600 m nadmorske visine), a unutar sebe i između Ličkog, Gackog i Krbavskog polja nižim raščlanjenim pobrđem zvanim Ličko sredogorje

Velebitsko podgorje ili velebitska primorska padina je također krški, znatnim dijelom ogoljeni vapnenički prostor s istaknutim podgorskim podom i žlabastom udolinskom zonom, gdje se još ističu kupasta uzvišenja, vrhovi i glavice, strme padine, priobalni strmci, potopljene drage i kanjonske suhe jaruge. U velikom dijelu nižega ogoljenog krškog

prostora, **sjeverozapadnog dijela otoka Paga** među stijenama prevladavaju rudisti vapnenci gornje krede, a mjestimice ima dolomita, laporu i pjeska. Litoloski sastav podloge uvjetovao je relativno slabu zastupljenost rudnim bogatstvom. Međutim, područje još uvek nije dovoljno istraženo u vezi s postojanjem mineralnih sirovina.

Ličko-senjska županija dijelom pripada području jadranskih županija Republike Hrvatske. Privlačno more i u znatnoj mjeri sačuvane njegove izvorne vrijednosti, razvedena obala u velebitskom priobalju, na otoku Pagu i na drugim manjim pripadajućim otocima i otočićima, s brojnim uvalama, plažama i drugom prikladnom obalom za kupanje i pristajanje, a tome se mogu dodati još šumovit i gol planinski masiv Velebita,

Velebitski (Podgorski) kanal i planinski masiv Velebita je park prirode i svjetski rezervat biosfere, a u vršnom području je Nacionalni park Sjeverni Velebit, te na krajnjem jugu je dio Nacionalnog parka Paklenica.

Klima

U ličkom zaleđu ističu se umjereni kontinentalna i planinska, a u primorskom prostoru submediteranska i mediteranska klimatska obilježja. Unutar ličkog zaleđa velika raznolikost klime osobito dolazi do izražaja pod modifikatorskim utjecajem reljefa, jer su velike razlike između zatvorenih depresija (zavala, polja) i planina, prisajnih i osojnih padina, privjetrine i zavjetrini. Klima je oštira i negostoljubivija od sjeverozapada prema jugoistoku. Tu su i niske zimske temperature, veće količine padalina, znatni sniježni nanosi. Lička je zavala veliki spremnik hladnog zraka odakle, osobito zimi, prema obali i moru puše snažna i hladna bura. Podvelebitsko podgorje i dijelovi otoka Paga imaju prevladavajuća submediteranska i mediteranska klimatska obilježja (manje padalina, ljetne suše, blaže zime), ali su pod negativnim utjecajem jake i hladne bure, osobito u zimsko doba godine. U Velebitskom je kanalu slabiji utjecaj maestrala i juga nego na otvorenom moru.

Tla

Tla Županije vrlo su različitih značajki i proizvodnih mogućnosti te se razvrstavaju prema bonitetnim razredima. **P-1** kategoriju poljodjelskog zemljišta ili osobito vrijedna tla, **P-2** kategoriju zemljišta ili vrijednoga poljodjelskog zemljišta i **P-3** kategorija poljodjelskog zemljišta ili ostala obradiva tla. Ostale kategorije tala nisu baš pogodne za obradu i za rentabilni uzgoj poljodjelskih kultura, odnosno većinom su puštena širenju livada, pašnjaka, bara, trstika, šikara i šuma. Pedološka osnova pokazuje dominaciju smedih tala na vapnencu, nepogodnih za intenzivnu obradu. Druga skupina tala su kisela smeđa tla ograničene pogodnosti za obradu i manji dijelovi močvarnih glijnih tala privremeno nepogodnih za obradu uslijed utjecaja voda.

Vode

Vode područja Ličko-senjske županije pripadaju jadranskom i crnomorskemu slivu vododjelnica koja teče od sjeverozapada ka jugoistoku, nepravilno

slijedeći kapelsko-sredogorski niz. Prema Jadranu se krškim podzemljem dreniraju vodotoci srednje i južne Like te, s iznimkom udolinskog niza u jugozapadnom podgorju Male Kapele (Dabarsko, Crnač i Drežničko polje), šire područje gacke subregije. Glavnina kravskog prostora, uključujući i gornjokoransku dolinu s Plitvičkim jezerima, te ličko Pounje pripadaju crnomorskemu slivu. Osnovu hidrografske mreže čine porječja nekadašnjih ponornica Like i Gacke koje su prirodno završavale u ponorskim zonama.

Jadranski sliv - Prirodni tok rijeke Like bio je dug 78 km po čemu je, poslije Trebišnjice, bila najdulja ponornica u Europi. Izvire u podnožju Velebita koji je i glavno izvorište njezinih pritoka - Novčica s Bogdanicom, Počiteljica, Otešica i Bakovac. Manji dotok pritječe s jugoistočne vododjelnice rijeke-Jadova i Glamočnica kao jedini značajniji pritok.

Porječje rijeke Gacke je potpuno različito od porječja rijeke Like, iako su oba locirana na krškom terenu. Glavnina vode dolazi iz izvorišnog dijela kojega čine: Veliko i Malo Tonković vrilo, Klanac i Majerovo vrilo, te još neka manje izdašna vrela. Lijevi, najznačajniji pritok je Kostelka s izvorom Pećina, a ulijeva se nizvodno od mosta u Čovićima. U mjestu Vivoze rijeka Gacka se račva na južni krak koji vodi do čvorišta Šumećica, te na sjeverni krak koji prolazi kroz grad Otočac.

Vode rijeke Like i Gacke spajaju se u navedenom čvorištu i kanalom vode do kompenzacijanskog bazena Gusić polja, a odatle se tunelom Gusić polje-Hrmotine usmjeravaju k postrojenjima HE Senj. Na Hrmotinama se nalazi zahvat vode iz tunela za potrebe vodoopskrbe Senja i južnog ogranka vodovoda Hrvatskog primorja. U kontinentalnom dijelu Ličko-senjske županije nalazi se i veći broj krških polja s pripadajućim zatvorenim porječjima, na kojima su ponegdje izraženi povremeni ili periodički vodni tokovi, a to su:

Polja	Površina porječja km ²
Smiljansko polje	32,2
Pazariško polje	38,5
Perušičko polje	190,0
Lipovo polje	122,0
Rvhovinsko polje	67,0
Kompolje	22,3
Dabarsko polje	35,0
Glibodolsko polje	46,0
Stajničko polje	63,0
Brinjsko polje	52,0
Crnač polje	34,0
Crno jezero	36,0
Konjsko jezero	3,3
Kosmačevje jezero	5,6
Donje Švičko jezero	10,0

Vodni tokovi jugoistočnog dijela Ličko-senjske županije (Općina Lovinac) pripadaju Jadranskom slivu, a pritajno područje razdvaja se na dva odvojena dijela. Generalna linija razdvajanja ide Ličkim rasjedom, a jednim dijelom i površinskom morfološkom razvodnicom. Manje podvelebitsko pritjecajno područje (55 km²) svojim vodama napaja glavne međusobno nepovezane površinske tokove: **Obsenicu**, **Kru-**

šnicu i Holjevac koji u prirodnim uvjetima završavaju u ponorskoj zoni južnoga pritjecajnog područja, te ponornim sustavima ispod Velebita napajaju vrvlje u podvelebitskom kanalu i izvore u njegovu priobalju. Danas, odnosno nakon gradnje akumulacija Opsenica i Štikada koje su međusobno povezane kanalom, akumulacija Opsenica-Ričica objedinjuju vode opsenice i Ričice i dovode ih u akumulaciju Štikada. Porječje **rijeke Ričice** površinom je četiri puta veće od površine podvelebitskog pritjecajnog područja. Svi značajniji površinski tokovi ulijevaju se u rijeku Ričicu, a ona u prirodnim uvjetima završava u ponornoj zoni južno od sela Štikada kod Gračaca (Štikadske bare). Vode Ričice ponornim sustavom ispod Velebita jednim dijelom, završavaju u rijeci Zrmanji ili napajaju izvore u njenoj neposrednoj blizini, dok se drugim dijelom preko hidroenergetskog sustava RHE „Velebit“, direktno upuštaju u rijeku Zrmanju te je, prema tome, porječje rijeke Ričice autonomni dio porječja rijeke Zrmanje.

Crnomorski sliv - Čitav krbavski prostor, gornjokoranska dolina s Plitvičkim jezerima, te ličko Pounje pripadaju crnomorskemu slivu. **Rijeka Una** je desni pritok rijeke Save, dug 207 km, s porječjem od 9.642 km². Izvire na sjeveroistočnoj strani Stražbenice. S područja ličkog Pounja nema značajnijih pritoka. **Rijeka Krbava** je rijeka ponornica duga 20 km, s površinom porječja od 533 km². Izvire u jugoistočnom dijelu Krbavskog polja, u blizini sela Visuć, teče prema sjeverozapadu i ponire uz rub središnjeg dijela polja, ljeti često presuši. **Rijeka Krbavica** je rijeka ponornica u Krbavskom polju duga 13,5 km. Izvire iz Dragaševa vrela na sjeverozapadnom rubu polja, teče prema jugoistoku i ponire u ponoru Vidrovcu južno od sela Debelo Brdo. Vodu prima iz Bunićkog i Salamunićkog potoka, te vrela Zelena pećina. **Rijeka Korana** duga je 134,2 km, izvire iz Plitvičkih jezera, površina porječja iznosi 2.595 km². Kroz Ličko-senjsku županiju rijeka Korana teče od mjesta Rastovača do mjesta Sadilovca u Općini Plitvička jezera. **Krbavsko polje** je također dio područja Županije koje pripada crnomorskemu slivu, a za koje postoji rješenje za zaštite od poplava i za hidrotehničko i poljodjelsko korištenja gradnjom akumulacija

Područje Plitvičkih jezera nalazi se između planinskih masiva Velike i Male Kapele i Ličke Plješivice, a rijedak su prirodni objekt sa specifičnom krškom hidrografijom.

Plitvička jezera čini ukupno šesnaest jezera koja nastaju protokom voda Crne i Bijele rijeke, Rječice i potoka Plitvica kroz sedrene barijere, te istječući iz sustava jezera čine tok rijeke Korane.

Zajedno s deset manjih jezera Kozjak i Prošće čine skupinu gornjih jezera, a posljednja četiri skupinu donjih jezera. Podjela proizlazi i iz krajobrazne razlike između ovih dviju skupina. Gornja jezera su na dolomitnoj podlozi, s blažim, šumovitim pristrancima, dok su donja u vapneničkom kanjonu što ga je rijeka usjekla prije stvaranja jezera. Visinska razlika od Proščanskog jezera do Sastavaka (početka rijeke Korane) iznosi 156 m, a stepenasti niz jezera duga-

čak je 5 640 m. Za Plitvička su jezera posebno važni sedra i sedrene barijere koje ih razdvajaju, ali ponekad i spajaju i tako se njihov odnos i oblik stalno mijenja, na što posebno utječu sedrotvorci i kredotvorci.

Murtino jezero jedna je od nekoliko vodnih pojava formiranih na jugozapadnom dijelu Krbavskog polja. Egzistenciju Murtinog jezera omogućuju nepropusne ilovače na kojima je istaložen isključivo pjeskovit materijal u kojem se nakuplja voda. Voda se infiltrira direktno putem oborina, ali i dotokom iz jurskih vapnenaca koji se, odmah uz rub polja, nalaze na površini terena. Voda iz njega otječe, također, vrlo polaganom, podzemnim putem, horizontalno, u smjeru sjeverozapada, a zatim i površinski potokom Karamanuša.

Regulirani dijelovi vodotoka na području Ličko-senjske županije su: kanal Lika-Gacka (Šumećica-Gornja Švica), tunel Gornja Švica-Gusić polje, tunel Gusić polje –Hrmotine, tunel Lika-Gacka, regulirano korito Gacke, sjeverni krak Gacke od mosta u Otočcu do akumulacije Brlog-Gusić polje, Perušićki potok, bujica Trnovac, vodotok Tisovac, vodotok Popovača, vodotok Novčica 700m, vodotok Jabučica-Brinje, spoj retencije Opsenica-Ričica, bujičnjak Kolan i vodotok Lukovo otočko. Sadašnje stanje i reguliranih dijelova vodotoka i bujičnjaka zahtijeva pojačano održavanje jer su neki, dijelovi tijekom proteklih godina zapušteni, a neke objekte nije moguće kvalitetnije obnoviti bez izvođenja većih zahvata na planiranim novim objektima (uređivanje tunela Gusić polje-Hrmotine). Posebna vrijednost ličkog zaleđa Ličko-senjske županije je u tome što ono predstavlja **značajan i dragocjen izvor velikih količina pitke vode** dobre kakvoće koja će u budućnosti biti potrebna ne samo tom dijelu zaleđa, te obalnom i otočnom krškom području ove županije, već pruža ostvarive mogućnosti opskrbe pitkom vodom drugih, bližih i daljih, naseljenih područja.

3.3. Upravno-teritorijalna podjela

Prostor Ličko-senjske županije ima površinu od 5 350,50 km² (prema podacima DGU-a).

Nova statistička klasifikacija prostornih jedinica RH – NUTS 2.

Od 1. siječnja 2013. godine Državni zavod za statistiku odredio je novu nacionalnu klasifikaciju prostornih jedinica za statistiku. Prostor Republike Hrvatske dijeli se na 2 statističke regije – Kontinentalnu i Jadransku Hrvatsku. Ličko-senjska županija pripada Jadranskoj Hrvatskoj.

U sustavu naselja Ličko-senjske županije su četiri (4) grada i osam(8) općina, sa 255 naselja u skladu sa Zakonom o područjima županija, gradova i općina („NN“ br. 86/06, 125/06 - ispravak, 95/08 - Odluka USHR, 46/10-ispravak, 145/10, 37/13, 44/13 i 45/13), koji je zamjenio Zakon iz 1997. godine.

Ovim su Zakonom utvrđeni njihovi nazivi i sjedišta, način utvrđivanja i promjene granica i općina i gradova i ostali postupci i druga pitanja od značaja za područno ustrojstvo jedinica lokalne samouprave, odnosno jedinica područne (regionalne) samouprave.

Kartogram I.3.3.3.: Teritorijalno političko ustrojstvo u Ličko-senjskoj županiji

Tablica I.3.3.3.1.: Sustav naselja u Ličko-senjskoj županiji

Naziv JLS	Broj naselja u JLS	Površina (km ²)
Grad Gospic	50	966,64
Grad Otočac	22	534,09
Grad Novalja	10	93,36
Grad Senj	27	660,83
Općina Brinje	12	358,22
Općina Donji Lapac	18	354,20
Općina Karlobag	14	283,37
Općina Lovinac	10	341,92
Općina Perušić	18	380,69
Općina Plitvička jezera	41	469,70
Općina Udbina	26	683,15
Općina Vrhovine	7	224,33
UKUPNO	255	5350,50

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g., Državni zavod za statistiku www.dsz.hr,

Granice između općina, odnosno gradova

Granice u digitalnom obliku su preuzete iz službene evidencije Državne geodetske uprave (stanje 2013. godine). Izvršen je preklop s granicama iz važećeg PPLSŽ-a te utvrđene razlike u podacima, tj. izmjene granica između pojedinih JLS.

Granice između općina, odnosno gradova predstavljaju u pravilu granice rubnih katastarskih općina. Kada se granice rubnih katastarskih općina ne podudaraju s granicama rubnih naselja, odnosno mesta koja ulaze u sastav pojedine općine, odnosno grada, smatra se da granicu predstavlja granica rubnih nase-

Ija prikazana u službenoj evidenciji prostornih jedinica.

U slučaju da granice rubnih katastarskih općina, odnosno naselja, nisu jednoznačno prikazane u službenim evidencijama prostornih jedinica, susjedne jedinice lokalne samouprave dogovorno će uskladiti ove granice.

Potrebno je provesti: usklađenje digitalnih granica sa službenim evidencijama u katastru, kao i dogovorno usklađenje susjednih jedinica lokalne samouprave gdje su evidentirani problemi i nelo-

gičnosti, a sve u skladu s Zakonom o područjima županja, gradova i općina.

3.4. Stanovništvo

Broj stanovnika

Prema rezultatima popisa stanovništva 2011. godine, u Ličko-senjskoj županiji zabilježeno je **50.927 stanovnika**, što je u odnosu na 2001. godinu kada je zabilježeno je **53.677** stanovnika, bilježi pad od 2.750 stanovnika, odnosno 5,12%.

Tablica I.3.3.4.1.: Broj stanovnika po naseljima u Ličko-senjskoj županiji

	POVRŠINA			STANOVNICI			GUSTOĆA NASELJENOSTI
	km ²	%	broj 2001	%	broj 2011	%	broj stan/km ²
Ličko-senjska županija	5350,50	100	53.677	100	50.927	100	9,52
GRADOVI ukupno	2254,92	42,14	3.858	64,94	33.368	65,52	14,80
Grad Gospic	966,64	18,07	12.980	24,18	12.745	25,03	13,18
Grad Otočac	534,09	9,98	10.411	19,40	9.778	19,20	18,31
Grad Novalja	93,36	1,74	3.335	6,21	3.663	7,19	39,23
Grad Senj	660,83	12,35	8.132	15,15	7.182	14,10	10,87
OPĆINE ukupno	3095,58	57,86	18.819	35,06	17.559	34,48	5,67
Općina Brinje	358,22	6,69	4.108	7,65	3.256	6,39	9,09
Općina Donji Lapac	354,20	6,62	1.880	3,50	2.113	4,15	5,97
Općina Karlobag	283,37	5,30	1.019	1,90	917	1,8	3,24
Općina Lovinac	341,92	6,39	1.096	2,04	1.008	1,98	2,95
Općina Perušić	380,69	7,11	3.494	6,51	2.638	5,18	5,93
Općina Plitvička jezera	469,70	8,78	4.495	8,37	4.373	8,59	9,31
Općina Udbina	683,15	12,77	1.649	3,07	1.874	3,68	2,74
Općina Vrhovine	224,33	4,20	1.078	2,00	1.381	2,71	6,14

Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Negativni prirodni prirast prisutan je u Ličko-senjskoj županiji za 2011. godinu, odnosno broj umrlih veći je za 447 u odnosu na broj živorođenih što je prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica I.3.3.4.2.: Prirodno kretanje stanovništva 2011. godine

Prostorna cjelina	Stanovništvo-procjena sredinom 2011.g.	Živorođeni	Umrli	Prirodni prirast	Vitalni indeks
Republika Hrvatska	4.280.622	41.197	51.019	-9.822	80,7
Ličko-senjska županija	50.697	361	808	-447	4,7

Gustoća naseljenosti

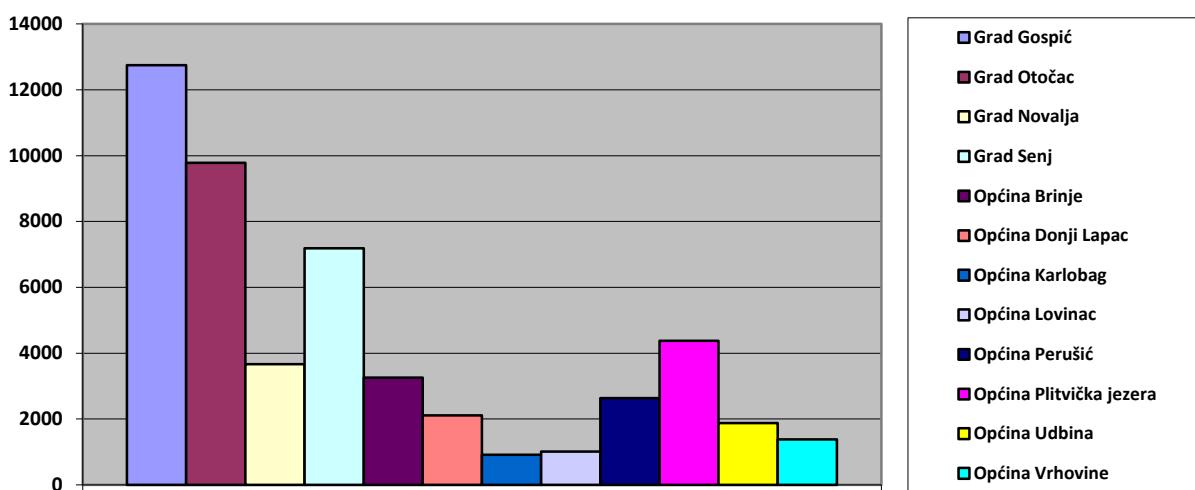
Gustoća naseljenosti Županije u 2011. godini je pala na 9,52 stanovnika/km² u odnosu na 2001. godinu kada je iznosila 10,03 stanovnika/km², a prosjek Republike Hrvatske je 75,16 stanovnik/km² iz čega proizlazi da u Ličko-senjskoj županiji živi svega 1,19% stanovništava Republike Hrvatske.

Najrjeđe je naseljena Općina Udbina sa svega 2,74 stanovnika/km² u 2011.godini, a iznad prosjeka Županije prema gustoći naseljenosti su gradovi Gospic, Otočac, Novalja i Senj dok su sve općine ispod prosjeka Županije.

Tablica I.3.3.4.3.: Gustoća naseljenosti

2011. godine	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika županije
Republika Hrvatska	4 284 889	
Ličko senjska županija	50 927	
Gradovi.....	33 368	65,5%
Grad Gospic	12 745	25,0%

Grad Otočac	9 778	9,2%
Grad Novalja	3 663	7,2%
Grad Senj	7 182	14,1%
Općine	17 559	34,5%
Općina Brinje	3 256	6,4%
Općina Donji Lapac	2 113	4,1%
Općina Karlobag	917	1,8%
Općina Lovinac	1 007	2,0%
Općina Perušić	2 638	5,2%
Općina Plitvička jezera	4 373	8,6%
Općina Udbina	1 874	3,7%
Općina Vrhovine	1 381	2,7%

Graf I.3.3.4.1: Broj i udio stanovnika prema tipu naselja(Gradovi, Općine) u Ličko-senjskoj županiji
Izvor: Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

U četiri grada zabilježeno je ukupno **33.368** stanovnika, a u općinama **17.559** stanovnika. To potvrđuje izrazitu polarizaciju prostora, jer je više od 65 % stanovništva smješteno u gradovima. U sustavu općina po veličini i razvojnoj snazi, Županiju obilježavaju brojne, po broju stanovnika male općine, kao što je Općina Karlobag koja nema niti 1000 stanovnika.

To znači da gradovi ne mogu očekivati daljnji prliv stanovništva sa seoskih područja, koja su demografski iscrpljena, već se privlačenju novog stanovništva moraju orientirati na grad Zagreb, ali i neka druga prekogranična područja.

Migracije stanovništva

Migracija ili preseljavanje stanovništva označava prostornu pokretljivost stanovništva. Unutarnja migracija stanovništva podrazumijeva preseljenje osoba unutar Republike Hrvatske. Vanjska migracija stano-

vništva podrazumijeva preseljenje osoba iz jedne države u drugu.

Statistika unutarnje migracije stanovništva prikuplja i obrađuje podatke o tokovima migracije stanovništva unutar zemlje, tj. o broju i strukturi osoba koje su promijenile prebivalište unutar Republike Hrvatske u određenoj kalendarskoj godini.

Statistika vanjske migracije stanovništva prikuplja i obrađuje podatke o tokovima vanjske migracije, tj. o broju i strukturi osoba koje su promijenile uobičajenu državu stanovanja u određenoj kalendarskoj godini.

Prostorna pokretljivost stanovnika – migracije i to one vanjske, po podacima iz 2011.godine ukazuju da je migracijski saldo negativan (-297), tj. da se više iselilo iz Ličko-senjske županije nego onih koji su se doselili

Tablica I.3.3.4.4. Migracija stanovništva RH u odnosu na Županiju u 2011.

Prostorna cjelina	Dosedjeni		Odseljeni		Migracijski saldo
	Iz druge Županije	Iz inozemstva	U drugu županiju	U inozemstvo	
Republika Hrvatska	28.514	8.534	28.514	12.699	
Ličko-senjska županija	461	146	470	434	-297

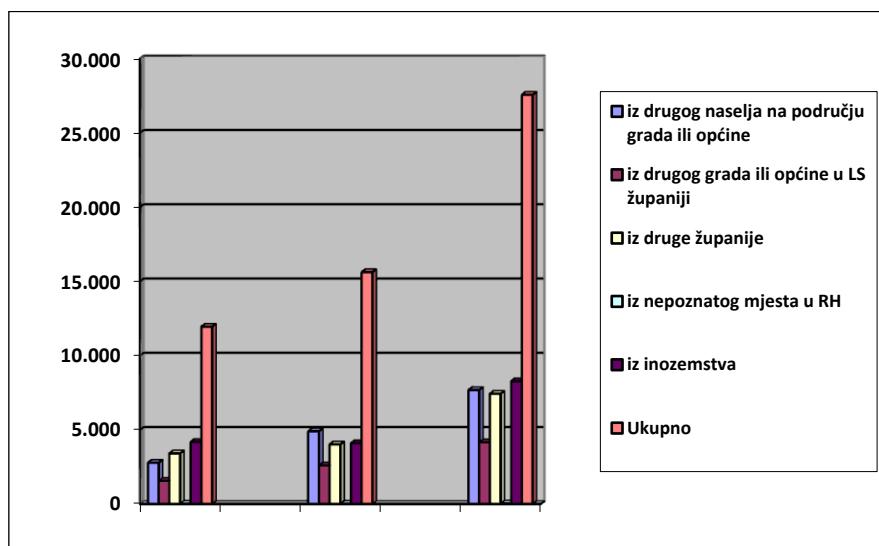
Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o migracijama stanovništva RH u 2013. godini od ukupnog broja preseljenog stanovništva, najviše

osoba (39,1%) selilo se između gradova/općina iste županije, između županija selilo se 39%, a između naselja istog grada/općine 21,9% osoba.

Tablica I.3.3.4.5.: Udio doseljenih i odseljenih osoba prema spolu u ukupnom broju stanovništva

Osobe doseljene	Broj muškaraca (M)	Udio (%)**	Broj žena (Ž)	Udio (%)**	Broj M+Ž	Udio (%)**
iz drugog naselja na području grada ili općine	2.777	23,4	4.899	31,4	7.676	27,9
iz drugog grada ili općine u LS županiji	1.561	13,0	2.598	16,6	4.159	15,1
iz druge županije	3.405	28,5	4.014	25,7	7.419	26,9
iz nepoznatog mjesta u RH	15	0,1	14	0,1	29	0,1
iz inozemstva	4.182	35,0	4.092	26,2	8.274	30,0
Ukupno:	11.940	100	15.617	100	27.557	100

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g., Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Graf I.3.3.4.2.: Udio doseljenih i odseljenih osoba prema spolu u ukupnom broju stanovništva

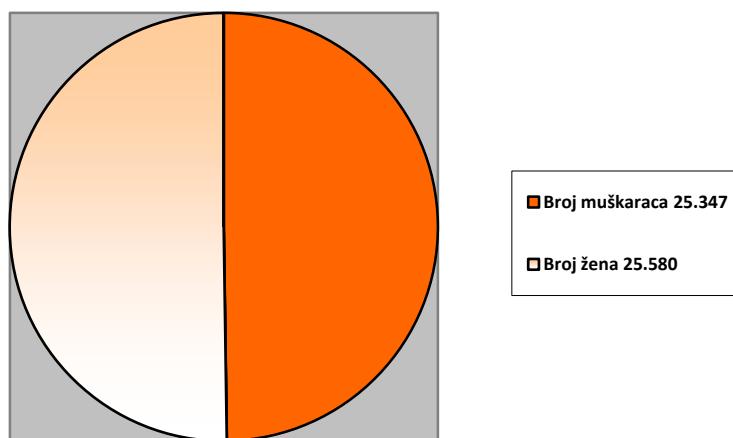
Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g. , Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Struktura stanovnika po spolu i dobi

Podaci o strukturi stanovnika po spolu, pokazuju prevladavajući broj žena.

Tablica I.3.3.4.6.: Spolna raspodjela stanovništva u Ličko-senjskoj županiji

Broj muškaraca (M)	Udio(%) u ukupnom broju (M)	Broj žena (Ž)	Udio (%) u ukupnom broju (Ž)	Broj stanovnika (M+Ž)
25.347	49,8%	25.580	50,2%	50.927

Graf I.3.3.4.3.: Spolna raspodjela stanovništva u Ličko-senjskoj županiji, prema popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011. g

Struktura stanovnika po spolnim i dobnim skupinama

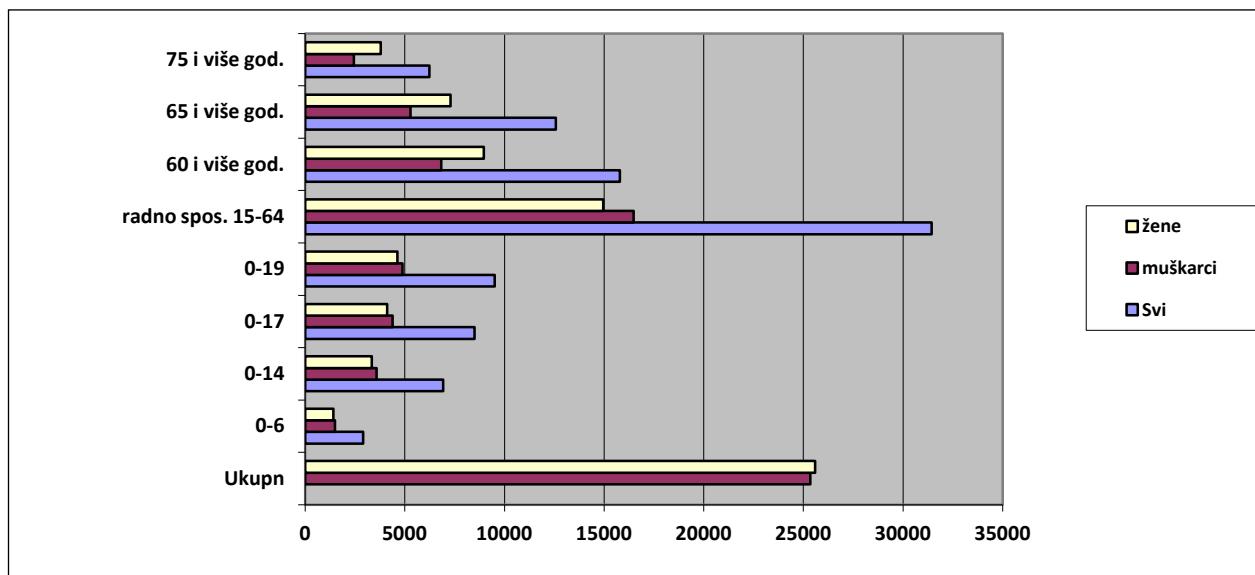
Dobna struktura stanovništva ne daje pozitivnu sliku stanja u Ličko-senjskoj županiji, s indeksom starenja 166,0 i koeficijentom starenja 31,0. Starost je sve više prisutna, što će sigurno negativno utjecati na cijelokupni društveno-gospodarski razvoj županije.

Podaci o starosnoj dobi pokazuju da je prevladavajuća generacija pedesetogodišnjaka (45,3 godine). To je tzv. Baby Boom generacija, čiji će odlazak iz radno aktivne populacije, imati veliki odraz, odnosno pritisak na mirovinske fondove.

Tablica I.3.3.4.7.: Struktura stanovništva po spolu i dobnim skupinama u Ličko-senjskoj županiji 2011.g.

Spol	Ukupn	0-6	0-14	0-17	0-19	radno sposo b. 15-64	60 i više god.	65 i više god.	75 i više god.	Prosječna starost	Indeks starenja	Koefici-jent starenja
Svi	50.927	2.908	6.925	8.493	9.506	31.428	15.784	12.574	6.226	45,3	166,0	31,0
M	25.347	1.500	3.585	4.386	4.878	16.478	6.819	5.284	2.433	43,6	139,8	26,9
Ž	25.580	1.408	3.340	4.107	4.628	14.950	8.965	7.290	3.793	46,9	193,7	35,0

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g. , Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Graf I.3.3.4.4.: Struktura stanovništva po spolu i dobi u županiji,

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g. , Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Tablica I.3.3.4.8.: Udio broja stanovnika po spolu i dobnim skupinama u Ličko-senjskoj županiji

	Broj muškaraca (M)	Udio (%) u ukupnom broju (M)	Broj žena (Ž)	Udio (%) u ukupnom broju (Ž)	Broj stanovnika (M+Ž)	Udio (%) u ukupnom broju M+Ž
0-14	3.585	14,2	3.340	13,0	6.925	13,6
15-64	16.478	65,0	14.950	58,5	31.428	61,7
65+	5.284	20,8	7.290	28,5	12.574	24,7
Ukupno	25.347	100,0	25.580	100,0	50.927	100

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g. , Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Broj kućanstava, te broj, vrsta i struktura stanova

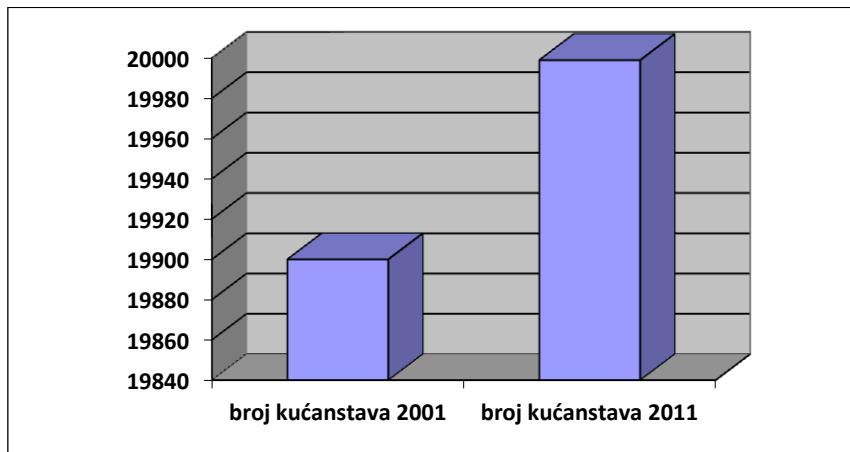
Kućanstvo je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i troše svoje primitke za podmirivanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, prehrana i sl.), odnosno osoba koja u naselju popisa živi sama i nema kućanstvo u drugom naselju Republike Hrvatske ili inozemstvu (samačko kućanstvo). Kućanstvom se smatra i tzv. institucionalno kuća-

nstvo, tj. kućanstvo sastavljeno od osoba koje žive u ustanovama za trajno zbrinjavanje djece i odraslih, u bolnicama za trajni smještaj neizlječivih bolesnika, samostanima, objektima vojske, policije, pravosuđa, kampovima za smještaj izbjeglica i prognanika i sl.

Broj kućanstava se povećao između popisa 2001. i 2011.godine, sa 19.900, na 19.999. Prosječno kućanstvo, po popisu 2011. broji 2,56 osoba.

Tablica I.3.3.4.9: Broj kućanstava u županiji prema popisu stanovništva 2001. i 2011. godine

Broj kućanstava 2001.	Broj kućanstava 2011.
19 900	19 999

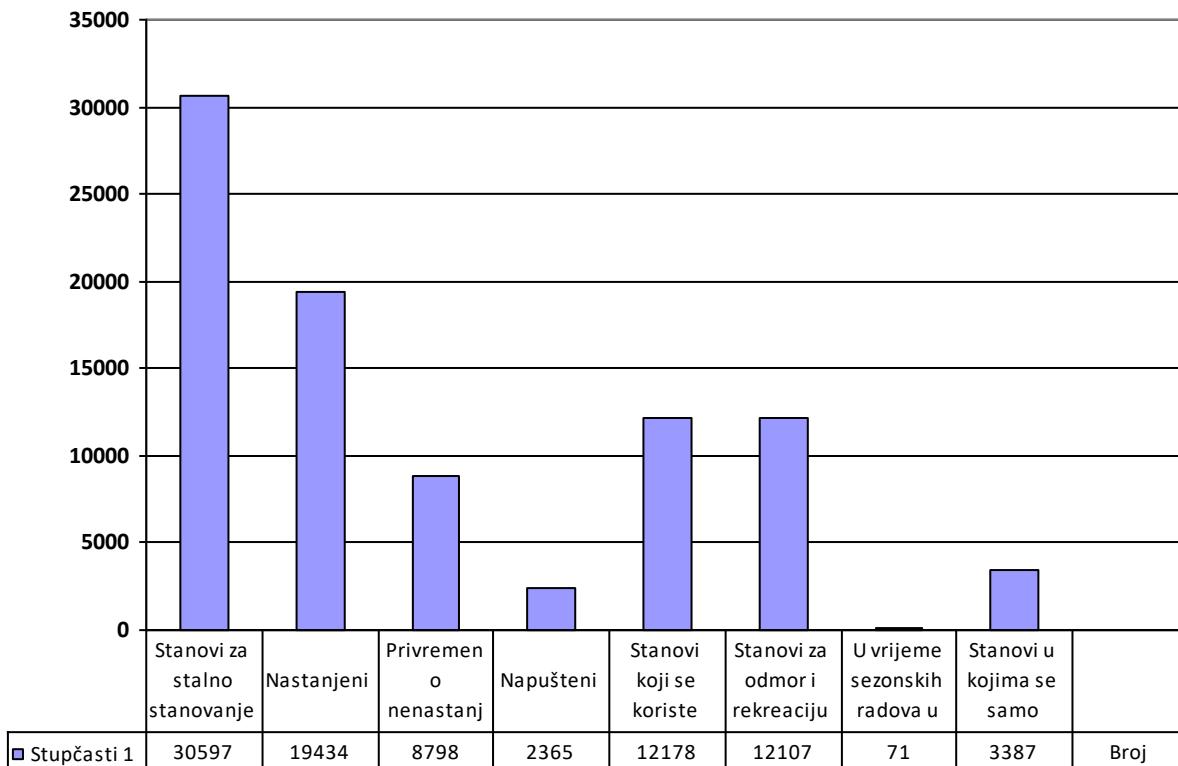
Graf I.3.3.4.5. Broj kućanstava u Ličko-senjskoj županiji,
Izvor: Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Popisom 2001. godine zabilježeno je 35 876 stanova. Popisom 2011. godine zabilježeno je 46 162 stanova. Ukupan broj stanova u proteklih 10 godina povećao se za 10 286.

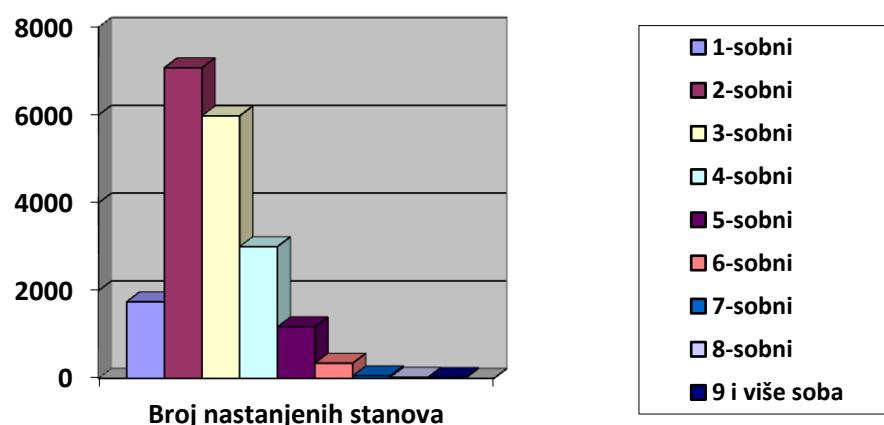
Tablica I.3.3.4.10: Stanovi prema načinu korištenja Ličko-senjske županiji

Vrsta stana po načinu korištenja	Broj stanova	Broj stanova na 1.000 stanovnika*	Prosječan broj stanovnika prema broju stanova (stanovnika/stanu)*	Prostorni razmještaj stanova (stanova/stanova/vniku)*
Stanovi za stalno stanovanje:				
Nastanjeni	19 434	19,4	2,6	0,4
Privremeno nenastanjeni	8 798	8,8	5,8	0,2
Napušteni	2 365	2,4	21,5	0,0
Stanovi koji se koriste povremeno:				
Stanovi za odmor i rekreaciju	12 178	12,2	4,2	0,2
U vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	71	0,1	717,3	0,0
Stanovi u kojima se samo obavljala djelatnost				
Ukupno	3 387	3,4	15,0	0,1
Ukupno	46 162	46,2	1,1	0,9

Izvor: Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Graf I.3.3.4.6.: Stanovi prema načinu korištenja u Ličko-senjskoj županiji;Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g. , Državni zavod za statistiku www.dsz.hr**Tablica I.3.3.4.11: Nastanjeni stanovi prema broju soba u Ličko-senjskoj županiji**

Vrsta stana po broju soba	Broj nastanjenih stanova	Broj soba	Prosječan broj soba na 1.000 stanovnika*
1-sobni	1746	1746	1,7
2-sobni	7078	14.156	14,2
3-sobni	5981	17.943	17,9
4-sobni	3002	12.008	12,0
5-sobni	1177	5885	5,9
6-sobni	347	2082	2,1
7-sobni	58	406	0,4
8-sobni	25	200	0,2
9 i više soba	20	180	0,2
Ukupno:	19.434	52.860	52,9

Graf I.3.3.4.7.Nastanjeni stanovi prema broju soba Ličko-senjskoj županiji;Izvor: Državni zavod za statistiku www.dsz.hr

Svi pokazatelji o demografskim obilježjima stanovnika Ličko-senjske županije ukazuju da je broj stanovnika u kontinuiranom padu. Tu činjenicu možemo smatrati jednom od većih prepreka ekonomskom prosperitetu. Kao ograničavajući faktor gospodarskog razvoja traži ponovno vrednovanje prostorno-planskih mjera i rješenja. Ono je važan indikator za gospodarske i socijalna strateška opredjeljenja održivog razvoja.

3.5. Socijalno-gospodarska struktura

Stupanj razvijenosti

Na temelju Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („NN“ br. 153/09) Vlada je donijela Odluku o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti („NN“ br. 158/13), Ličko-senjska županija (jedna od dvanaest) je razvrstana u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 75% prosjeka Republike Hrvatske. Indeks razvijenosti izračunava se na temelju sljedećih pokazatelja: (1) nezaposlenosti, (2) dohotka po stanovniku, (3) proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku, (4) općeg kretanja stanovništva i (5) stope obrazovanja.

Županijska razvojna strategija Ličko-senjske 2016. - 2020. temeljni je planski dokument politike regionalnog razvoja, koju je usvojila županijska skupština. Izrađena je u skladu sa:

- Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („NN“ br. 153/09);
- Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. – 2013.;
- Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija („NN“ br. 53/10).

U njoj su vrednovani rezultati ostvarenja rezultata i učinaka na razvoj županije prethodne generacije razvojnih strategija (Regionalnog operativnog programa Ličko-senjske županije, Master plana turizma Ličko-senjske županije, Strategije održivog korištenja energije Ličko-senjske županije i Strategija razvoja ljudskih potencijala Ličko-senjske županije 2014. – 2020.).

Identificirala je razvojne probleme i ponudila rješenja kroz viziju, prioritete i mjere koje će odražavati razvojne potrebe različitih sudionika u Ličko-senjskoj županiji.

Provjeda Županijske razvojne strategije bila je usmjerena na nastojanje da se realiziraju osnovni strateški ciljevi: (1) oživljavanje ruralnog prostora kroz uravnotežen razvoj svih područja, (2) konkurentno gospodarstvo, razvoj poljoprivrede, turizma i infrastrukture, (3) jačanje ljudskih resursa i strateško planiranje razvoja, (4) održivo upravljanje okolišem, prirodnim resursima i kulturnom baštinom. Sastavni dio Županijske razvojne strategije su razvojni projekti i projektne ideje koje su evaluirani i određeni su prioriteti. Najveći dio se odnosio na projekte infrastrukture.

Posebno je istaknuto da nepovoljna demografska kretanja te kontinuirani odljev mladih i stručnih kadrova u druge županije, ili izvan zemlje, utječe na nera-

vnomjernu razvijenost područja županije i predstavlja prijetnju uključivanju u opće razvojne trendove.

Područja posebne državne skrbi

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („NN“ br. 147/14), stupio je na snagu 1. siječnja 2015. godine i u potpunosti zamjenio Zakon o područjima od posebne državne skrbi te Zakon o brdsko-planinskim područjima.

Republika Hrvatska je podijeljena na pet planskih područja. Dalmacija je jedno područje, Istra, Rijeka i Lika drugo područje, Zagreb sa Siskom, Karlovcem i Bjelovarom treće, sjeverna Hrvatska četvrtu, a Slavonija peto. Svrlja podjeli je grupiranje županija radi lakšeg strateškog planiranja te koordinacije sredstvima, tako i prema sredstvima iz Europske unije. Pored toga, uvode se i novine u vidu urbanih područja, podijeljenih u dva razreda.

U prvom su četiri velike konglomeracije, znači Zagreb, Split, Rijeka i Osijek, a u drugoj sva gradska središta s više od 35 tisuća stanovnika. Podjela je učinjena stoga jer je u novom proračunu EU, pet posto iz strukturnih fondova namijenjeno baš urbanim područjima.

Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti („Narodne novine“ br. 158/13.) ostaje na snazi pet godina od stupanja na snagu ovoga Zakona.

Najavljeni je izrada Strategije regionalnog razvoja RH 2014. - 2020., županijskih razvojnih strategija i drugih teritorijalnih strategija (2014.-2020.), Strategija održivog urbanog razvoja (2014.-2020.) kao nove generacije planskih dokumenata regionalnog razvoja kojima će se utvrditi ciljevi i prioriteti ulaganja u regionalni razvoj na svim razinama u razdoblju 2014. - 2020. Dodatni naglasak staviti će se na održivi razvoj urbanih područja, koja predstavljaju pokretač razvoja u regijama i državi, ali istodobno zbog koncentracije stanovništva i gospodarske aktivnosti trebaju pronaći odgovore na gospodarske, socijalne, demografske, klimatske i ekološke izazove.

Minski sumnjiva područja

HCR je u svom Izvješću o stanju MSP-a za 2013. godinu u površine MSP-a objedinio i površine zagonjene neeksploiranim ubožitim sredstvima pa je tako ukupna objedinjena površina bila preko 150,0 km², a od tad se objedinjeno prati stanje i priprema projekte čišćenja u suradnji sa regionalnom i lokalnom samoupravom.

Zahvaljujući Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014 do 2020 godine i potpori Europskog poljoprivrednog fonda pokrenut je 2015. godine Projekt razminiranja poljoprivrednih površina u Ličko-senjskoj županiji na gotovo 7,0 km² na području Gradova Gospića i Otočca i Općine Perušić i u 2015. i 2016. godini realiziran.

Planom razminiranja HCR-a za 2016. godinu, planirano je i do danas očišćeno 13,7 km² minski sumnjivog prostora što ukazuje na intenziviranje ovog Programa u Ličko-senjskoj županiji, te ujedinjavanje svih snaga i finansijske potpore od EU Fonda, Državnog proračuna, Hrvatskih šuma, humanitarnih udruža, udruge Hrvatska pomaže.

No unatoč pojačanim naporima ostaje činjenica da nam i poslije realizacije Plana za 2016. godinu površina minski sumnjivog prostora u Županiji nije bitno smanjena jer se prilikom razminiranja utvrde nove minski sumnjive površine koje do sada nisu bile evidentirane, pa ćemo sigurno još dugo rješavati ovaj problem.

Poseban napor uložio je HCR u obilježavanju minski sumnjivog prostora, pa tako na području Ličko-senjske županije postoji čak 2628 tabli upozorenja, koje se redovito kontroliraju i obnavljaju, te znatno pridonose sigurnost građana.

Do kraja 2017. godine u minski sumnjivom prosto-

ru u Županiji stradalo je 57 osoba od kojih 23 smrtno, a posljednji je stradao pirotehničar radeći na projektu razminiranja poljoprivrednog zemljišta 2016. godine.

Na području Ličko-senjske županije, na dan 17. travnja 2017. godine, površina minski sumnjivog područja i područja zagađenog isključivo neeksplodiranim ubojnim sredstvima iznosi 140,30 km² i prostire se unutar osam općina i dva grada. Minski sumnjiv prostor najvećim dijelom preko 90% obuhvaća šumska područja, 8% poljoprivredne površine, a ostatak preostale površine. Ova područja su gospodarski, ekološki i sigurnosni problem lokalnog stanovništva i sveukupnog razvoja.

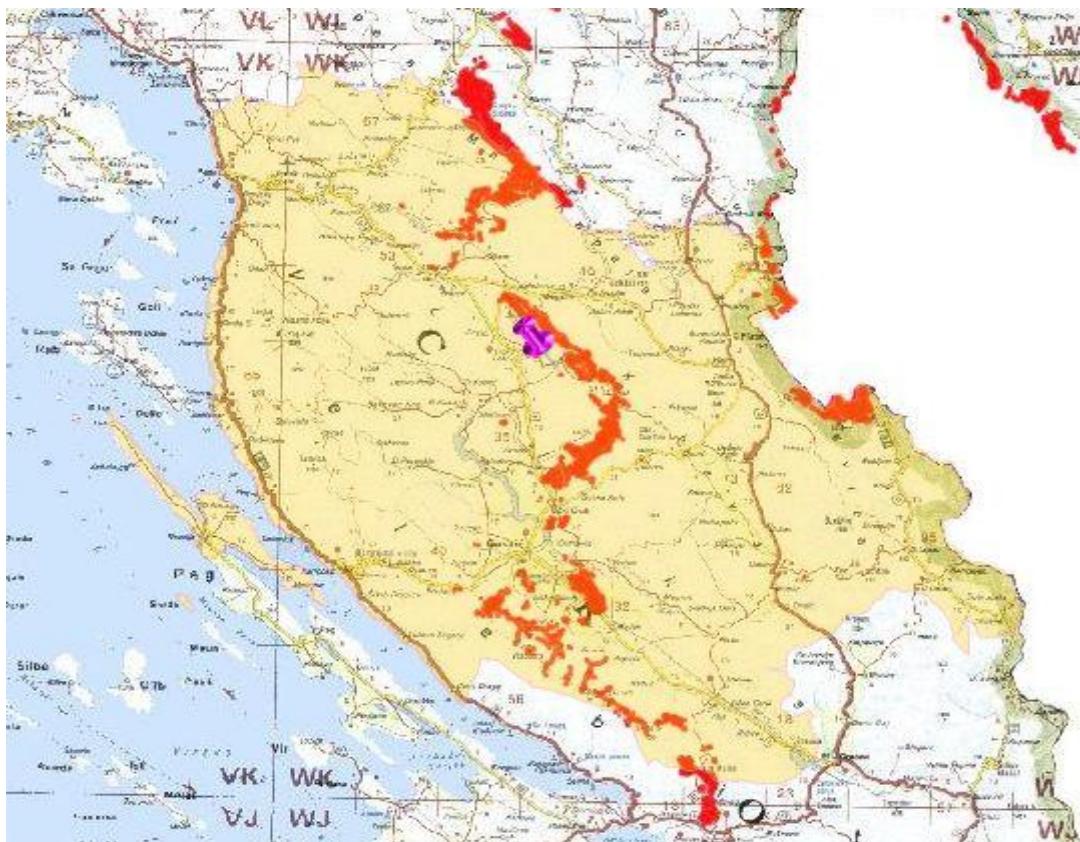
Tablica I.3.3.5.1: Minski sumnjivi prostor po gradovima i općinama LSŽ, prosinca 2017. godine

JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	Minski sumnjiv prostor km ²	BROJ TABLI UPOZORENJA
Grad Gospić	49.225,886 m ²	870
Grad Otočac	31.705,743 m ²	499
Općina Brinje	972,460 m ²	14
Općina Vrhovine	12.003,236 m ²	89
Općina Plitvička Jezera	15.374,006 m ²	77
Općina Perušić	6.531,193 m ²	229
Općina Udbina	1.592,121 m ²	24
Općina Donji Lapac	15.041,002 m ²	398
Općina Lovinac	7.856,267 m ²	
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA	140.301,914 m²	2628 tabli

Izvor: HCR, prosinac 2017. godine

Iako je u planovima od prije desetak godina sukladno, provođenju svih obveza preuzetih Ottawskom konvencijom planirano rješavanje cijelokupnog minski sumnjivog prostora do ožujka 2019. godine. To se pokazao neizvedivim pa je 2017. godine taj rok produljen za desetak godina.

Nova projekcija traži izuzetno ulaganje i napore jer u tom periodu bi svake godine trebalo u Ličko-senjskoj županiji rješiti oko 15 km² MSP-a odnosno u taj Projekt uložiti oko 15 milijuna Eura godišnje što je ukupno potrebno oko 150 milijuna Eura za rješavanje ovog problema.

Kartogram I.3.3.5.: Minsko sumnjiva područja u Ličko-senjskoj županiji

Zaključno:

Projekt razminiranja RH u Ličko-senjskoj županiji ne odvija se želenom dinamikom unatoč svim naporima i ovaj problem predstavlja bitno ograničenje za razvoj Županije.

Kako bi se ovaj Projekt riješio bez novih prlogiranja rokova potrebno je ostvariti kvalitetniju suradnju HCR-a, Ličko-senjske županije i njenih JLS koje imaju ovaj problem.

Isto tako, potrebno je uspostaviti Ispostavu HCR-a u Ličko-senjskoj županiji i tako ostvariti kontinuirani kontakt i suradnju u projektiranju i praćenju realizacije projekata bez obzira na izvore financiranja.

Nezaposlenost stanovništva u Ličko-senjskoj županiji

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Područnog ureda Gospić, u posljedne 4 godine, prosječan broj nezaposlenih osoba iznosio je između 3.661 i 2.642 osobe.

Ukupna registrirana nezaposlenost krajem prosinca 2017. godine iznosila je 2.510 nezaposlenih osoba što predstavlja 29 osoba, odnosno 1,2% više osoba nego u prethodnom mjesecu i 752 osobe, odnosno 23,1% manje osoba nego krajem prosinca 2016. godine.

Najviše nezaposlenih osoba od 2014. do 2017. godine prema razini obrazovanja čine KV i VKV radnici.

Tablica I.3.3.5.2: Kretanje prosječnog broja nezaposlenosti

Prosječan broj nezaposlenih osoba	2014.	2015.	2016.	2017. (do kraja 11.mjeseca)
MUŠKARCI	1.814	1.719	1.535	1.258
ŽENE	1.847	1.742	1.613	1.384
UKUPNO	3.661	3.461	3.148	2.642

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Gospić (Godišnji bilten)

Tablica I.3.3.5.3.: Prosječna nezaposlenost prema razini obrazovanja

Prosječan broj nezaposlenih osoba	BEZ ŠKOLE I NEZAVRŠENA OŠ	OŠ	SŠ za zanimanja do 3 god i škola za KV i VKV radnike	SŠ za zanimanja od 4 i više godina	Gimnazija	I stupanj fakulteta i stručni studij	Fakulteti, akad. magisterij doktorat	Ukupno
2014.	163	979	1.202	868	113	203	134	3.661
2015.	175	902	1.147	823	109	187	118	3.461
2016.	179	795	996	769	102	186	122	3.148
2017.	168	650	810	635	95	176	109	2.642

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Gospić

Obrazovna struktura stanovnika

Prema popisu stanovništva 2011. godine, stanovništvo staro 15 i više godina čini 86,4 % stanovništva županije. Među njima najviše je stanovništva sa završenom srednjom školom od ukupnog broja stano-

vnika). Među stanovništvom bez obrazovanja (3,1 % od ukupnog broja) prevladavaju žene, ali žene prevladavaju i među fakultetski obrazovanim stanovništvom.

Tablica I.3.3.5.4.: Obrazovna struktura stanovništva u Ličko-senjskoj županiji

	Broj muškaraca (M)	Udio (%)**	Broj žena (Ž)	Udio (%)**	Broj M+Ž	Udio (%)**
Bez obrazovanja	359	1,08	1223	3,31	1582	2,25
1-3 razreda osnovne škole	350	1,05	982	2,65	1332	1,90
4-7 razreda osnovne škole	3401	10,26	6990	18,92	10391	14,82
Osnovna škola	8385	25,28	11103	30,05	19488	27,80
Srednja škola	18573	56,00	14035	38,00	32608	46,51
Viša škola, VI. stupanj fakulteta i stručni studij	1051	3,17	1363	3,69	2414	3,44
Fakultet, umjetnička akademija i sveučilišni studij	959	2,90	1128	3,05	2087	2,98
Magisterij	44	0,15	40	0,10	84	0,12
Doktorat	7	0,02	13	0,04	20	0,03
Nepoznato	31	0,09	70	0,19	101	0,15
Ukupno	33160	100,00	36947	100,00	70107	100,00

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g., Državni zavod za statistiku www.dszz.hr

4. Ličko - senjska županija u okviru prostornog uređenja Države

Ličko-senjska županija smještena je u središnjem dijelu Hrvatske, na jednom spoju sjeverne i južne Hrvatske unutar njenih granica.

Zakonom o prostornom uređenju (u dalnjem tekstu ZPU) („NN“ br. 153/13 i 65/17) bio je propisan sustav prostornog planiranja sličan prethodnom Zakonu iz 1994. godine.

Na državnoj razini dokumenti prostornog uređenja su Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, te prostorni planovi područja posebnih obilježja koji se izrađuju za područja nacionalnih parkova, parkova prirode i područja posebnih obilježja određenih Strategijom. Donosi ih Hrvatski Sabor.

Na područnoj (regionalnoj) razini su Prostorni plan županije i prostorni planovi područja posebnih obilježja čija je obveza izrade određena Prostornim planom županije. Donosi ih Županijska skupština.

Na lokalnoj razini su prostorni planovi uređenja velikog grada, grada ili općine (PPUG/O) te urbanistički planovi uređenja (UPU) i detaljni planovi uređenja (DPU). Donosi ih gradsko odnosno općinsko vijeće.

Dokument prostornog uređenja užeg područja mora biti usklađen s dokumentom prostornog uređenja šireg područja. Županijski plan mora biti usklađen sa Strategijom, dokumentima prostornog uređenja državne razine. Prostorni planovi lokalne razine moraju biti usklađeni sa Prostornim planom županije te sa Strategijom.

Važeći dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti Republike Hrvatske su:

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske („NN“ br. 106/17)
- Prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalni park Plitvička Jezera („NN“ br. 49/14)
- Prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalni park Sjeverni Velebit („NN“ br. 35/12)
- Prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalni park Paklenica (dio u Ličko-senjskoj županiji („NN“ br. 23/01)

Na osnovu ZPU-a djelatnost prostornog uređenja obavlja Zavod za prostorno uređenje Ličko-senjske

županije kao Upravno tijelo županije, koji je od 2008. osnovan kao javna ustanova.

Temeljem navedenog Zakona, Zavod izrađuje i prati provedbu Prostornog plana županije, izrađuje Izvješće o stanju u prostoru Županije, daje mišljenja u postupku izrade, odnosno u postupku stavljanja van snage prostornih planova gradova i općina u skladu sa Zakonom.

Prostorni plan županije se provodi kroz prostorne planove uređenja gradova i općina.

Ličko-senjska županija je jedna od 20 županija (plus grad Zagreb) na prostoru Republike Hrvatske, površine 5.350,50 km², odnosno 9,5% kopnenog dijela teritorija Republike Hrvatske. Osnovana je 1993. godine.

Prostorni plan Ličko-senjske županije usvojen je 2002.godine, tj. pet godine nakon usvajanja Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997.), u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju iz 1994. godine, kojim je propisan sustav prostornog uređenja u Republici Hrvatskoj.

Prostorni plan Ličko-senjske županije objavljen je u „Županijskom glasniku“ br.16/02, a potom slijede Izmjene i dopune koje su objavljene u „Županijskom glasniku“ i to u sljedećim brojevima „Županijskog glasnika, 24/02, 3/05, 3/06, 15/06, 19/07, 2/10, 19/11, 4/15, 7/15, (6/16-15/16-pročišćeni tekst), 5/17 i 9/17-pročišćeni tekst.

Sedme Izmjene i dopune PPŽ-a usvojene su i donesene po Županijskoj skupštini 14. ožujka 2017. godine („Županijski glasnik“ br. 5/17), a istog datuma donesena je i Odluka o započinjanju Osmih izmjena i dopuna PPŽ-a i objavljena u („Županijski glasnik“ br. 5/17).

II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TREDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Ličko-senjske županije

Za potrebe izrade Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008. - 2012. godine, Zavod je izradio detaljnu analizu i utvrdio sljedeće pokazatelje korištenja i namjene prostora Ličko-senjske županije.

Tablica II.1.1.: Prostorna struktura Ličko-senjske županije

STRUKTURA	u ha	%
Izgrađeni dio GP naselja	9.169,9	1,75
Neizgrađeni dio GP naselja	7298,3	
Izgrađene strukture izvan GP naselja (IGP)	255,0	0,07
Eksplotacija mineralnih sirovina	138,4	0,02
Posebna namjena	438,7	0,08
Površine infrastrukturnih sustava	4.420,0	0,83
Poljoprivredne površine isključive namjene	81.303,3	15,20
Šumske površine isključive namjene	306.750,0	57,33
Ostale poljoprivredne i šumske površine	121.621,00	22,73
Vodne površine	3.855,4	0,72
Područja uzgajališta	200,0	0,04
Ličko-senjska županija	535.050,0	100,00

Tablica II.1.2.: Prostorna struktura korištenja i namjene površina Ličko-senjske županije

Red. broj	Ličko-senjska županija	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Županije	stan/ha ha/stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
1.1.	Građevinska područja ukupno: - izgrađeni dio GP ukupno - kontinentsko-granično - obalno - otočno - ostalo (podaci se odnose na izgrađeni dio GP)	GP	16.468,2 9.169,9 856,3 933,9 443,9 6.935,8	3,08 1,75 0,16 0,17 0,08 1,33	5,17 9,28 83,75 10,97 7,17
1.2.	Izgrađene strukture izvan GP ukupno	I E T+R	393,4 35,0 138,4 220,0	0,07 0,01 0,02 0,04	216,41
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno - osobito vrijedno - vrijedno obradivo tlo - ostala obradiva tla	P P1 P2 P3	81.303,3 2.355,3 62.695,4 16.252,6	15,20 0,44 11,72 3,04	1,05 0,95*
1.4.	Šumske površine ukupno - gospodarske - zaštitne - posebne namjene	Š Š1 Š2 Š3	306.750,0 268.398,0 9.245,0 29.107,0	57,33 50,16 1,73 5,44	0,28 3,60*
1.5.	Druge poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	121.621,00	22,73	0,70 1,43
1.6.	Vodne površine ukupno: - vodotoci - jezera - akumulacije - ribnjaci	V	3.855,4 1.536,0 1.102,2 1.017,2 200,0	0,72 0,29 0,21 0,19 0,04	22,08 0,05*
1.7.	Druge površine ukupno	N IS	4.658,7 438,7 4.420,0	0,87 0,08 0,83	18,27 0,05*
	UKUPNO		535.050,0	100,00	0,16 6,28*

Izvor: Prostorni plan Ličko-senjske županije – Osnovni Plan iz 2008.g.

Prostorna struktura korištenja i namjene površina Ličko-senjske županije u ovom Izvješću dodatno je obrađivana. Poslan je upit gradovima i općinama, da dostave podatke iz prostornih planova ili Izvješća o stanju u prostoru. Nekoliko JLS je dostavilo tražene podatke, tj. Izvješća o stanju o prostoru.

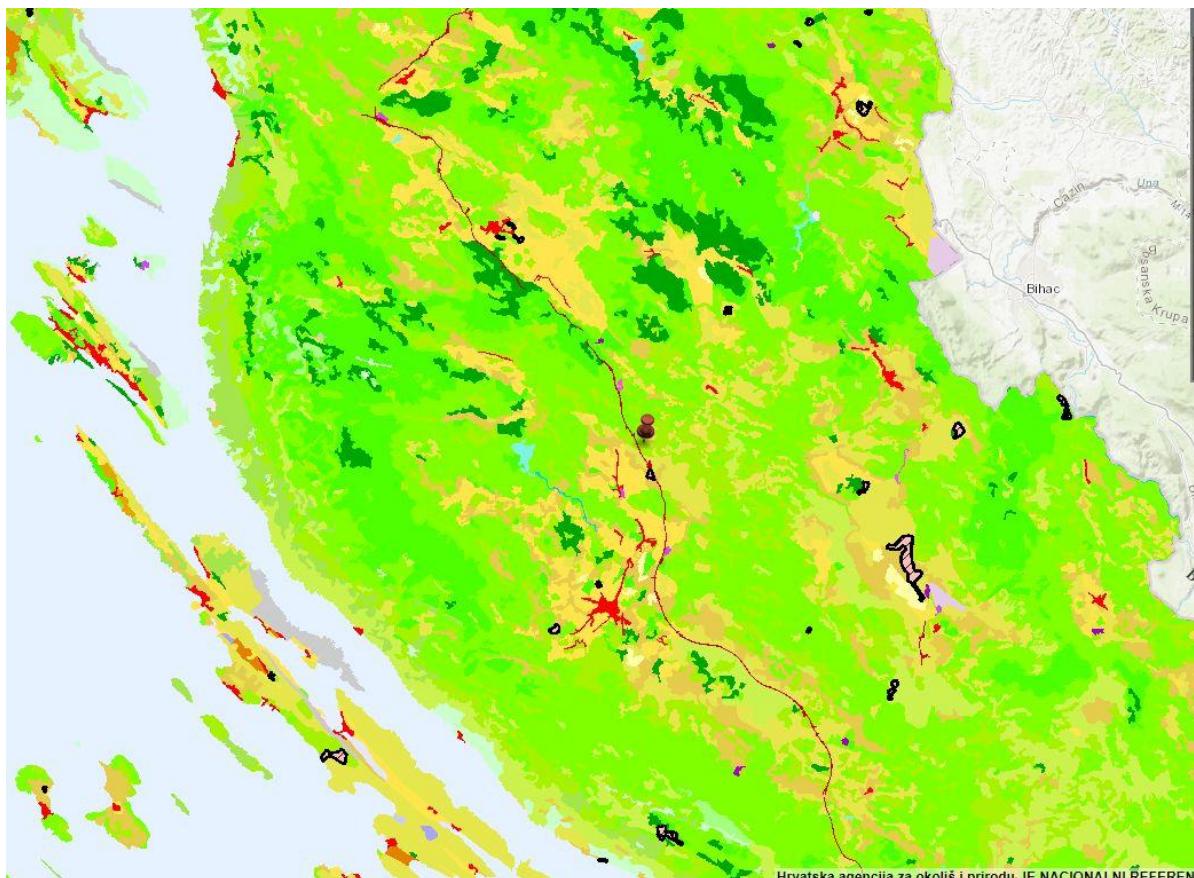
Praćenje stanja u prostoru je bitan element za njegovo održivo korištenje i daljnji razvoj. Stanje na određenom prostoru najčešće se ocjenjuje na temelju podataka o korištenju zemljišta. Podaci o korištenju zemljišta, za potrebe prostornog planiranja procjenjivani su na temelju katastra i statističkih podataka, u nedostatku stvarnih podataka. Tipičan je primjer neusuglašenost stava o površinama poljoprivrednog zemljišta. Velike razlike (pogreške) nisu prihvatljive i dovode do pogrešnog usmjeravanja politike zaštite okoliša.

Evropska komisija je 1985. godine donijela odluku o pokretanju CORINE programa s ciljem postizanja

dosljednosti podataka o stanju okoliša i prirodnih resursa na razini Evropske unije. Programom je uspostavljena jedinstvena shema i metodologija prikupljanja podataka o pokrovu zemljišta.

Praćenje promjene stanja u korištenju prostora i pokrova zemljišta omogućuje digitalna, ažurna baza podataka o pokrovu zemljišta prema nomenklaturi CORINE Land Cover (**CLC** Hrvatske 2000.-2006.). Od ukupno 44 utvrđene klase na Europskoj razini u Hrvatskoj je utvrđeno 40, a u Ličko-senjskoj županiji 20 razvrstanih u pet osnovnih klasa pokrova zemljišta prema jedinstvenom EU metodologiji izrađenoj na temelju satelitskih slika kartiranog pokrova.

Stanje zemljишnog pokrova u Ličko-senjskoj županiji, utvrđeno je prema podacima baze podataka CORINE (COOrDination of INformation on the Environment) iz 2012. godine.

CORINE KLASE POKROVA ZEMLJIŠTA

- NASELJENA PODRUČJA; >80% IZGRAĐENO
- NASELJENA PODRUČJA; <80% IZGRAĐENO
- INDUSTRIJSKI ILI POSLOVNI PROSTORI
- PROMETNICE S PRIPADAJUĆIM ZEMLJIŠTEM
- RUDOKOPI
- GRADILIŠTA
- SPORTSKI I REKREACIJSKI OBJEKTI
- VINOGRADI
- LIVADE KOŠENICE I INTENZIVNI PAŠNJACI
- MOZAIK RAZLIČITIH NAČINA POLJOPRIVREDNOG KORIŠTENJA
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE SA ZNAČAJnim UDJELOM PRIRODNE VEGETACIJE
- BJELOGORIČNA ŠUMA
- CRNOGORIČNA ŠUMA
- MJEOŠOVITA ŠUMA
- PRIRODNI TRAVNJACI
- SUKCESIJA ŠUME (ZEMLJIŠTA U ZARASTANJU)
- KOPNENE MOČVARE
- VODE TEKUĆICE
- VODE STAJAĆICE

Kartogram II.1.1.: CORINE Land Cover - digitalna baza podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta u Republici Hrvatskoj za 2012. g. - Stanje zemljišnog pokrova u Ličko-senjskoj županiji za 2012. g.

Izvor: Agencija za zaštitu okoliša - www.azo.hr

2. Sustav naselja

Strategijom prostornog uređenja RH iz 1997. godine utvrđen je policentričan razvitak Republike Hrvatske, utemeljen na **postojećoj strukturi i sustavu naselja**. Program prostornog uređenja RH je naglasio

osobitu važnost **policentričnog razvoja**, prvenstveno osnaživanjem srednjih i manjih gradova, te **lokalnih središta** koja imaju uvjete za razvoj, a time i mogućnost utjecaja na pripadajuća gravitacijska područja. U prvu kategoriju je izdvojen Zagreb kao

središte najvećeg ranga; u drugu kategoriju ulaze Split, Rijeka, Osijek i Zadar; u kategoriji kao županijsko sjedište je Gospić.

Prostornim planom Ličko-senjske županije, postavljeni su ciljevi prostornog razvoja gradova i naselja, na način:

- osnažiti Gospić kao veće regionalno središte;
- posvetiti posebnu pažnju prostornom razvitu gradu Novalja, Otočac i Senj, koje treba razvijati zajednički usklađivanjem funkcija svojstvenih odgovarajućoj kategoriji naselja;
- skladni regionalni razvitak ostvarivati kroz pravilan red veličine gradova, uz poticanje razvoja malih gradova (2.000 - 7.000 stanovnika.)
- korenici kao veće lokalno središte potrebno je ojačati kako bi u budućem razdoblju postao naselje većeg stupnja centraliteta i ojačao status kao subregionalno središte.
- povećati broj naselja s minimalno 500 stanovnika, a u općinskim središtima povećati broj stanovnika na minimalno 1.000;
- ojačati gradskim funkcijama općinska središta s ruralnim obilježjima (ojačati i manja područna inicijalna razvojna središta).

Građevinska područja (GP)

Prema Zakonu, građevinsko područje naselja razgraničava područje na kojem je izgrađeno naselje i područje planirano za uređenje, razvoj i proširenje naselja od ostalih površina namijenjenih razvoju poljoprivrede i šumarstva, kao i drugih djelatnosti koje se s obzirom na svoju namjeru mogu planirati izvan građevinskih područja naselja.

Građevinska područja kao instrument prostornog uređenja u RH utvrđuje se oko tridesetak godina (Zakon iz 1973. godine i osobito Zakon iz 1980. godine), a uspostavom državnog ustroja iz 1992. godine, gradovi i općine dobivaju znatne ovlasti u pogledu kreiranja politike prostornog uređenja svojih područja.

Prostornim planom Ličko-senjske županije (2002.), postavljeni su ciljevi da se građevinska područja formiraju kao koncentracije izgradnje uz zatečene strukture naselja, kako bi se poticalo optimalno korištenje postojećih građevinskih područja i zaustavilo njihovo neopravданo širenje. PPLSŽ-om je iskazano da **GP naselja** zauzima **16.468,2ha**, a **izgrađeni dio 9.169,9 ha** GP se prikazuju kao izgrađeni i neizgrađeni dio.

Izgrađeni dio čine izgrađene građevinske čestice i infrastrukturne građevine te druge uređene površine privedene planiranoj namjeni. Utvrđen je kriterij za određivanje maksimalne površine GP naselja (Tablica), koji se temelji na određenoj maksimalnoj površini GP po stanovniku, te odnosu izgrađenog i neizgrađenog dijela naselja koji je određen maksimalnim dozvoljenim udjelom neizgrađenog dijela u ukupnoj površini GP. Dozvoljene su iznimke od propisanih vrijednosti najvećeg dozvoljenog udjela neizgrađenog zemljišta. Normativ najveće propisane površine GP po stanovniku moguće je u graničnom području i u području posebne državne skrbi uvećati do 10%, pri čemu treba poštivati maksimalni dozvoljeni udio neizgrađenog zemljišta.

Tablica II.2.1: Maksimalna veličina neizgrađenog dijela građevinskog područja naselja u odnosu prema izgrađenom dijelu

Kategorija naselja	Maksimalna veličina neizgrađenog dijela građevinskog područja naselja u odnosu prema izgrađenom dijelu u %
Županijsko, gradsko i općinsko središte	80%
Lokalna i manja lokalna središta	50%
Ostala naselja	25%

Prema podacima iz Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008. – 2012. za Ličko-senjsku županiju, **izgrađeni dio GP iznosi 9.169,9 ha, a neizgrađeni dio GP 7298,3 ha**.

Analizom podataka iz popisa stanovnika 2011. (50 927) i podataka iz Izvješća RH, prosječna zauzetost izgrađenog dijela GP naselja iznosi **0,18 m²/stanovniku** u Ličko-senjskoj županiji, a za ukupno planirana GP iznosi **0,32 m²/stanovniku**. Udio izgrađenog dijela GP naselja u GP naselja iznosi **55,68%**.

Analizom je utvrđeno da su u svim gradovima i općinama GP predmjenzionirana, u odnosu na odredbe PPLSŽ-a.

Širenja GP često su puta bila samo rezultat želja vlasnika, koji su „u duhu tradicije“ htjeli budućim obiteljskim naraštajima osigurati „gradilišta na vlastitom“ zemljištu. U cilju racionalnog korištenja prostora za gradnju naselja, osim do sada korištenih instrumenata, tj. ograničenja kroz prostorne planove, za uspješnost su potrebni i

drugi koji bi smanjili pritisak na potražnju širenja (npr. porezna politika i drugi instrumenti ograničenja koji se odnose na neizgrađeno i neuređeno zemljište). Postojeća komunalna infrastruktura je neracionalna, „raširena“ na velike površine, na rijetko naseljena područja, i kao takva je skupa za održavanje. Najveći dio građevinskih područja nema uređene sustave odvodnje onečišćenih voda. Rješenja sa „septičkim“ i sl. građevinama nisu adekvatan supstitut.

Kao prvi korak racionalizacije GP, potrebno je važeće prostorne planove gradova i općina, uskladiti sa Zakonom. U skladu sa zakonom, GP se redefiniraju/razgraničuju - na stvarno izgrađeni dio, neizgrađeni i infrastrukturno opremljeni dio i neuređeni dio. Prilikom Izmjena i dopuna važećih PPUG/O-ova treba uvažiti Zakonom definiranu odredbu, da se GP naselja mogu proširivati samo ako je postojiće GP izgrađeno 50% ili više svoje površine.

Potrebno je ažurirati podatke tj. površine u tablicama nakon svih sedam izmjena i dopuna Prostornog plana Ličko-senjske županije.

3. Gospodarske djelatnosti

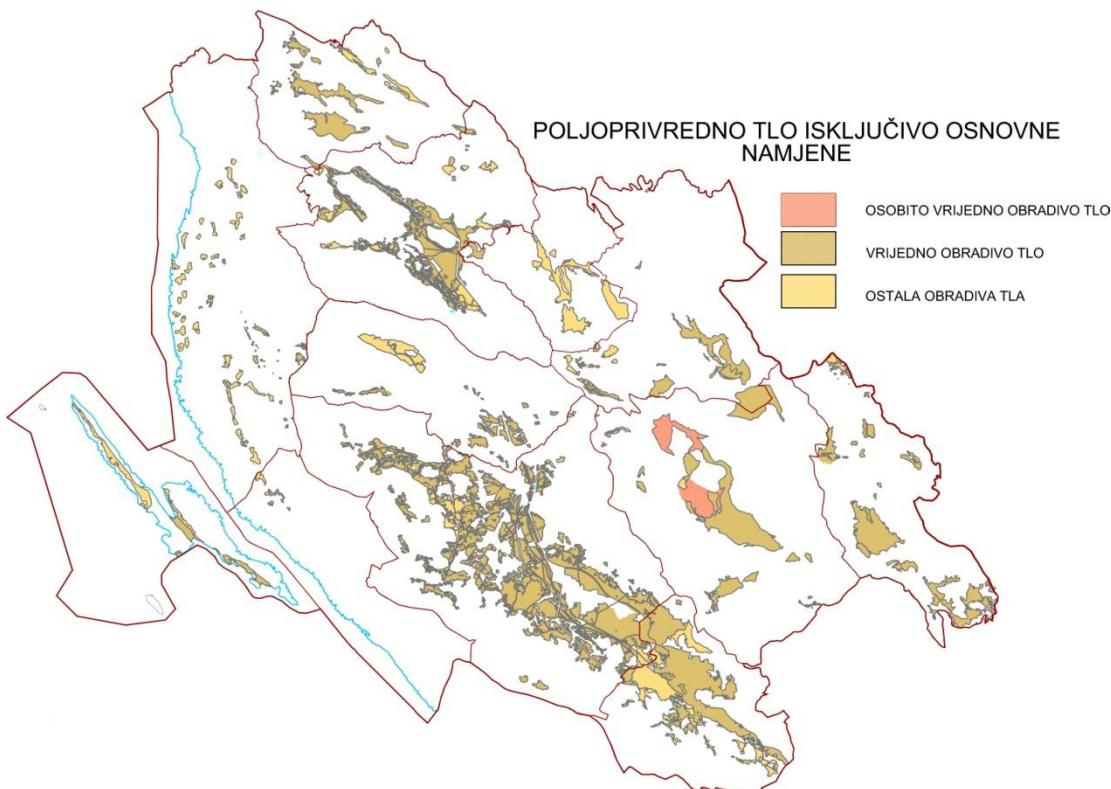
3.1. Poljoprivreda

Prostornim planom Ličko-senjske županije (2002.) utvrđeno je 81.303,30 ha poljoprivrednih površina osnovne namjene.

Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih pri-

kaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova kao prostorni pokazatelj poljoprivredno i šumsko zemljište dijeli se prema kategorijama korištenja na:

- poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene P 81.303,3 ha 15,2%
- osobito vrijedno obradivo tlo P1 2.355,3 ha 0,44%
- vrijedno obradivo tlo P2 62.695,4 ha 11,72%
- ostala obradiva tla P3 16.252,6 ha 3,04%
- ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište PŠ 121.621,0ha 22,73%

Kartogram II.3.3.1.: Poljoprivredno zemljište

Na području Ličko-senjske županije prisutna su tla svih bonitetnih vrijednosti u iskazanim iznosima.

Značaj poljoprivrede u gospodarskom i multifunkcionalnom pogledu ogleda se u činjenici da je Ličko-senjska županija jedna od pet hrvatskih županija koju karakterizira vrlo visoki stupanj ruralnosti i u kojima

90-100 % stanovnika živi u ruralnim zajednicama te se sve demografske karakteristike ruralnih područja gotovo u cijelosti odnose na cijeli teritorij Županije.

Ako se ovi podaci usporede sa podacima iz statističkog ljetopisa iz 2005. godine, koje je Upravni odjel za gospodarstvo LSŽ objavio 2012. godine u Izvješću o poljoprivrednoj proizvodnji, a dani su u sljedećoj tablici, uočavaju se znatne razlike.

Tablica II.3.3.1.1.: Struktura poljoprivrednog zemljišta i vlasnička struktura u LSŽ (u ha)

Vrsta poljoprivredne površine	Ukupno ha		Pravne osobe i dijelovi pravnih osoba i zemljište u državnom vlasništvu na kojem nije organizirana proizvodnja		Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	
	Površina ha	%	Površina ha	%	Površina ha	%
Poljoprivredne površine	235.738	100	133.599	100	102.139	100
Obradive površine	79.550	33,75	11.527	8,63	68.023	66,60
- oranice i vrtovi	24.202	10,27	51	0,04	24.151	23,65
- voćnjaci	1.229	0,52	-	-	1.229	1,20
-vinogradi i maslinici	233	0,10	-	-	233	0,23
- livade	53.886	22,86	11.476	8,59	42.410	41,52
Pašnjaci	156.188	66,25	122.072	91,37	34.116	33,40

Izvor: Statistički ljetopis 2015.

Prema podacima o strukturi poljoprivrednog zemljišta, razvidno je da se na području Županije prostire ukupno 156.188 ha pašnjakačkih površina različitih klasa (66,2%) ukupno raspoloživog poljoprivrednog zemljišta. Dio pašnjaka je obuhvaćen šumskogospodarskim osnovama Hrvatskih šuma d.o.o odnosno tretira se kao šumsko zemljište.

Najveći dio obradivih površina je u vlasništvu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja na području Županije predstavljaju glavne nositelje svih poljoprivrednih proizvodnji.

Poljoprivredno zemljište – temeljni resurs

U Županiji je 80,4% površine po reljefu planinski kraj (Velebit, Kapela i Plješivica), a poljoprivredna proizvodnja je organizirana na krškim poljima.

Na području Županije klima je kontinentalna i planinska, a u primorju mediteranska. Cijelo područje Županije se može okarakterizirati kao područje s otežanim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi (brdsko-planinska područja, otoci, područja nepovoljnih hidroloških i pedoloških uvjeta).

Poljoprivredna proizvodnja organizirana je u nizu malih parcela što ima za posljedicu izrazito ekstenzivan način proizvodnje. Iz navedenog proizlazi da poljoprivredna proizvodnja po kvantiteti i kvaliteti nema velikog značaja u odnosu na druga područja u Republici Hrvatskoj, ali postoje veliki prirodni resursi kao osnova na kojima se može razvijati prvenstveno stočarstvo i ratarstvo u funkciji stočarstva.

Tablica II.3.3.1.2.: Poljoprivredna gospodarstva prema br. parcela i površinama na dan 14.12.2015

<3		>=3 i <20		>=20 i <100		>=100 i <1500		>=1.500						
Br. PG	Broj AKORD parcela	Površ. (ha)	Br. PG	Broj AKORD parcela	Površ. (ha)	Br. PG	Broj AKORD parcela	Površ. (ha)	Br. PG	Broj AKORD parcela	Površ. (ha)			
1.588	12.378	2.786,65	2.306	4.502	2.247,90	163	4.374	6.002,66	34	1.187	8.521,41	1	218	1.577,78

UKUPNO

Broj PG	Broj AKORD parcela	Površina (ha)
4.092	55.477	33.976,32

Izvor: APPRR

Vrste tala

Tla na području Županije se nalaze na tvrdoj vapnenačkoj i dolomitnoj podlozi i uglavnom su glinasto pjeskovita do humozno pjeskovita. Debljina humusa varira. U pojedinim dijelovima Županije nalaze se oranice i travnjaci (podvelebitsko područje, obronci Plješivice i Kapele, obronci i pojedini dijelovi krških polja) s površinskom kiselošću i kao takova su nepo-

voljna za uzgoj. Većina poljoprivrednih kultura (ječam, grah, lucerna, djetelina, strne žitarice, krumpir, kukuruz i povrtnice) mogu se uspješno uzgajati na području Županije.

Najvažnija karakteristika je da se poljoprivredne površine nalaze najvećim dijelom u krškim poljima od kojih su najveća Ličko, Gacko i Krbavsko polje.

Tablica II.3.3.1.3.: Tražene kulture na jedinstvenom zahtjevu predanog APPRR u 2015.

	OP/ZP/PP*	EKO*	EKOP*	INT*
Krmno bilje	1.685,91	174,98	57,3	0
Žitarice	2.713,86	303,68	25,88	0
uljarice	1,75	1,75	0,00	0,00
voćne vrste	716,77	28,25	6,01	2,38
Ugar	437,83	0,0	0,00	0,00
Ijekovito bilje	3,77	0	2,15	0
povrće	554,33	6,41	1,03	0
livade i pašnjaci	25.108,19	5.835,06	1.283,46	0
UKUPNO	31.222,41	6.350,13	1.35,83	2,38

*OP-Osnovno plaćanje, ZP-Zeleno plaćanje, PP-preraspodjeljeno plaćanje,

*EKO-potpore za ekološku poljoprivredu, EKOP-prijelaz na ekopoljoprivredu, INT-integrirano plaćanje

Izvor: APPRR

Mjere zemljišne politike

Programom ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020. (PRR) predviđeno je financiranje mjera zemljišne politike koje mogu provoditi Županije kao korisnici sredstava.

Te mjere su razminiranje poljoprivrednih površina, izgradnja sustava navodnjavanja i okrupnjivanje poljoprivrednog zemljišta.

Na području Ličko-senjske županije ukupne površi-

ne minski sumnjivih područja iznose 145,2 km. Ličko-senjska županija je koristila sredstva iz PRR u 2015. godini te je po tom projektu razminirana površina od 4,6 km², a u 2016. godini razminirano je 11,2 km².

Projektima razminiranja obuhvaćene su poljoprivredne površine na području gradova Gospića i Otočca te općine Perušić, Donji Lapac, Plitvička Jezera, Vrhovine i Udbina.

Na području Udbine pokrenuta je 2015. godine realizacija pilot projekta okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta koji se odvija u suradnji Općine Udbina s nadležnom Agencijom za poljoprivredno zemljište i Ministarstvom poljoprivrede.

Izgradnja sustava navodnjavanja na području Županije uslijedit će po pronalaženju zainteresiranih korisnika, a propisano je da se prije osiguranja sredstava za projektiranje, 70% budućih krajnjih korisnika sustava navodnjavanja mora ugovorno obvezati na korištenje sustava kad se izgradi.

Klimatska obilježja

Osim pedoloških karakteristika za poljoprivrednu proizvodnju važna su i klimatska obilježje. Najveći dio Županije obilježava oštra klima s relativno kratkim vegetacijskim periodom. I na području Županije uočavaju se klimatske promjene, ali za sada nema podataka koliko su te promjene trajne.

Središnja siječanska temperatura naglo opada od morske obale prema grebenu Velebita i predgorju Velike Kapelje, tako da su izotermne od -2°C do -5°C. Dio zaravnih i polja imaju srednju siječansku temperaturu od oko -2°C, a planine od -4°C do -5°C.

Pet mjeseci godišnje minimalna temperatura se spušta ispod 0°C. Snježni pokrivač može se zadržavati i do 4 mjeseca. U srpnju u zaravnima srednja temperatura je 18°C, a opada s povremenjem reljefa,

tako da najviši planinski dijelovi imaju temperaturu od 12°C-14°C. Godišnja amplituda temperature iznosi malo više od 19°C u višem dijelu, a u nižem više od 20°C.

U Gospiću srednja temperatura u siječnju iznosi -1,9°C. Apsolutne maksimalne temperature najviše su u dnu polja u kršu i dolinama, one mogu biti vrlo visoke do -35°C.

Područje priobalja i otok Pag (Grade Novalja) su u primorskoj klimatskoj regiji sa blagim i kišnim zimama i toplim i suhim ljetima te s mnogo sunčanih sati. Bura je karakterističan vjetar podvelebitskog područja, puše sa sjeveroistoka prema jugoistoku te na mahove doseže brzinu do 120 km/h, pa i više. Zbog olakšanog prodora vjetra iz unutrašnjosti na more, bura je česta i jaka.

Nositelji proizvodnje

Osim raspoloživosti poljoprivrednog zemljišta te pedoloških i klimatskih uvjeta za poljoprivrednu proizvodnju veoma važan je i podatak o nositeljima proizvodnje na području Županije.

Prema brojnosti najznačajniji nositelji poljoprivredne proizvodnje i dalje su obiteljska poljoprivredna gospodarstva čiji se broj smanjio u periodu od 2010. godine za 13,39%, prije svega do smanjenja je došlo tijekom 2015. godine. Također je u razmatranom periodu smanjen i broj drugih poljoprivrednih gospodarstava (zadruga, obrta i trgovačkih društava).

Tablica II.3.3.1.4.: Kretanje broja PG i OPG u periodu 2010. – 22. 09. 2015.

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	22.9.2015.
PG	5.360	5.175	5.146	5.191	5.074	4.650
OPG	5.297	5.98	5.067	5.110	5.000	4.602

Izvor: APRRR

Tablica II.3.3.1.5.: Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Upisniku poljoprivrednika prema spolu i godinama nositelja (po razredima) na dan 22.09.2015.

Županija/Razredi nositelja	OBITELJSKO POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO		
	Ž	M	Ukupno
Ličko-senjska županija	1.840	2.762	4.602
<40	95	244	339
40-45	87	144	231
45-50	134	218	352
50-55	196	299	495
55-60	213	334	547
60-65	245	325	570>
>=65	870	1.198	2.068

Izvor:APRRR

Prema navedenim podacima najviše nositelja OPG-a je starije od 65 godine i iznosi 44,94% te se nagli pad broja OPG-a u 2015. godini može promatrati i u tom kontekstu.

Svega 7,46% nositelja je mlađe od 40 godine. Žene su u prosjeku nositeljice gospodarstva u 33,98% slučajeva, a najviše ih ima u kategoriji od 60-65 godina gdje su nositeljice u 42,98% slučajeva te u kategoriji starijih od 65 godina 42,07%.

Tablica II.3.3.1.6.: Školska sprema nositelja/odgovorne osobe OPG-a na dan 14. 12. 2015.

Vrsta PG	Nema podataka	Nezavršena OŠ	OŠ	Srednja škola	Viša škola	Fakultet
OPG	1.374	516	1.233	1.250	100	80
Obrt	10			2		2
Trgovačkodruštvo		20		5		3
Zadruga	4			2		
Ostali	1					
UKUPNO	1.389	536	1.233	1.259	100	85

Izvor: APRRR

Bez osnovne škole ili samo sa osnovnom školom je 38,43% nositelja poljoprivrednih gospodarstava, koji su svi istovremeno i nositelji OPG-a. Svega 1,85% PG-a ima fakultetsko obrazovanje, a 2,17% ima višu školu. Nema evidencije da li su se ovi nositelji pri tome obrazovali za poljoprivredna zvanja.

Isplaćene potpore na području Ličko-senjske županije

Prema podacima APRRR u sustavu potpora u 2014. godini bilo je 3.392 korisnika izravne potpore dok je u 2015. godini³ broj korisnika smanjen za 81 ili 2,39%.

Na području Ličko-senjske županije u sustavu potpora imamo 2300 poljoprivrednih gospodarstava. Od toga 88,58% čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Ukupno na području Županije imamo registrirano 4600 OPG-a čiji se broj iz godine u godinu smanjuje.

Tablica II.3.3.1.7.: Broj korisnika izravne potpore u 2014. i 2015. godini

	2014.	2015.				
JLS	Broj korisnika	Iznos izravne potpore Kn	Kn/korisniku	Broj korisnika	Iznos izravne potpore Kn	Kn/korisniku
Brinje	436	5.098.800,24	11.614,60	540	6.827.767,16	12.644,01
Donji Lapac	137	2.571.434,73	18.767,60	137	2.840.621,94	20.734,47
Gospic	725	11.080.146,58	15.282,96	686	12.992.805,80	18.939,95
Karlobag	20	430.322,15	21.516,11	22	534.787,48	24.308,52
Lovinac	85	1.185.504,93	14.2873,19	89	1.468.380,09	16.498,65
Novalja	179	1.660.285,83	9.275,34	159	1.870.959,85	11.767,04
Otočac	755	7.320.472,55	9.695,34	752	9.296.979,02	12.363,00
Perušić	292	3.459.666,91	11.848,17	288	4.143.820,85	14.388,27
Plitvička jezera	161	4.050.190,92	25.156,47	150	4.725.756,59	31.505,04
Senj	118	1.144.289,41	9.697,37	127	1.210.235,77	9.529,42
Udbina	198	9.538.120,10	48.172,32	204	8.245.259,81	40.417,94
Vrhovine	161	2.004.068,35	12.447,63	157	2.617.732,45	16.673,45
UKUPNO	3.267	46.715.481,46	14.299,20	3.311	56.775.106,81	17.147,42

Izvor:APRRR

Stočarstvo

Zbog velikih površina pod livadama i pašnjacima te klimatskih uvjeta, područje Županije tradicionalno je stočarski kraj. Najvažnije grane stočarstva su

govedarstvo (proizvodnja kravlje mlijeka) i ovčarstvo (proizvodnja mesa). Također postoji i duga tradicija pčelarstva na cijelom području Županije.

Tablica II.3.3.1.8.: Brojno stanje stoke na dan 14. prosinca 2015. g.

Vrsta stoke	Broj stoke	Broj Uzgajivača
Goveda	10223	1652
Kokoši	138	8
Konji	611	106
Koze	2.136	129
Magarci	46	13
Ovce	74921	1781
Pure		
Svinje	41	8
Ukupno	88116	3697

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Na području Ličko-senjske županije 34 000 ha je prijavljeno u sustav potpora po različitim vrstama (oranice i pašnjaci) – najviše prijava odnosi se na proizvodnju hrane za potrebe stoke (livade, krmno bilje, pašnjaci).

Proizvodnja kravljeg mlijeka i goveđeg mesa

Proizvodnja kravljeg mlijeka na području Županije u periodu tranzicije nije se prilagodila novo nastalim

tržišnim uvjetima. Ličko-senjska županije značajno zaostaje za ostalim Županijama kako po proizvedenim količinama mlijeka (kontinuirani pad proizvodnje) tako i po kvaliteti mlijeka. Po kvaliteti mlijeka Županija je na začelju u RH (samo 38,4% mlijeka zadovoljava EU standard) što je zabrinjavajuće.

Tablica II.3.3.1.9.: Broj grla i proizvodnja kravljeg mlijeka

Broj grla u programu poticanja konvencionalne proizvodnje kravlje mlijeka	2006.	2009.	2015.
Ličko-senjska županija	6.720	6.248	13.134
RH	190.522	260.516	178.827

Količina isporučenog mlijeka lit.	2006.	2009.	2015.
Ličko-senjska županija	15.785.320	10.443.073	5.587.434
RH	631.556.772	675.289.053	522.694.451
Broj isporučitelja mlijeka	2006.	2009.	2015.
Ličko-senjska županija	2.325	1.344	588
RH	38.146	23.690	52.256

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija

Zbog loše kvalitete mlijeka, povećanih troškova prijevoza te zbog povećanja koncentracije proizvodnje kod proizvođača koji su bliže velikim mljekarama sve je veća vjerojatnost da će najveći otkupljuvачi mlijeka postupno raskidati ugovore s poljoprivrednim gospodarstvima s područja Županije te se mogu očekivati daljnji problemi s otkupom mlijeka.

S obzirom da će posredno biti ugrožena i ona gospodarstva koja ulažu u proizvodnju mlijeka Županija se uključila u potporu organiziranju proizvodnje sira u mini siranama na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

Također je potrebno u skladu s novim tržišnim uvjetima odrediti smjernice održanja proizvodnje mli-

jeka i određivanje tržišta za mljekarske proizvode s područja Županije.

Na području Županije sve je veći interes za uzgoj goveda u sustavu krava-tele te uzgajivači nabavljaju uzgojna valjana grla različitih pasmina.

Ovčarstvo

Ličko-senjska županija je od davnina tradicionalno ovčarski kraj. Na kontinentu je glavna uzgojna pasmina lička pramenka (proizvodnja mesa), a na dijelu otoka Paga paška ovca (proizvodnja čuvenog paškog sira). Na kontinentu se također u posljednjih 20 godina uzgaja i travnička pramenka (proizvodnja mlijeka). Ova pasmina je stigla zajedno s doseljenicima iz Bosne.

Tablica II.3.3.1.10.: Ovčarstvo

Broj rasplodnih grla/županija	2004.	2006.	2010.	2015.
Ličko-senjska županija	53.399	56.489	63.197	74.921
Šibensko-kninska županija	73.074	72.013	64.583	61.141
Primorsko-goranska županija	43.668	39.502	28.899	33.060
Zadarska županija	96.472	105.329	94.376	102.424
Ukupno RH	509.939	531.504	531.981	610.737
Broj uzgajivača	2004.	2006.	2010.	2015.
Ličko-senjska županija	1.376	1.122	1.674	1.629
Šibensko-kninska županija	1.342	1.214	1.232	1.123
Primorsko-goranska županija	700	605	619	522
Zadarska županija	1.764	1.722	1.884	1.740
Ukupno RH	9.097	8.376	11.241	10.766

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija

Po broju ovaca Ličko-senjska županija je u 2015. godini bila druga u Republici Hrvatskoj. Glede prirodnih uvjeta i resursa ovčarstvo se i dalje može razvijati.

S obzirom da je prosječna veličina stada mala (cca 38 grla) potrebno je poticati okrugnjivanje stada te ulagati u bolju veterinarsku skrb, zbrinjavanje animalnog otpada i zbrinjavanje vune te promociju janjetine proizvedene na području Županije.

U suradnji s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Fondom za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost te Udrugom uzgajivača ovaca "Lika", Gospic pokrenut je projekt brandiranja ličke janjetine pod nazivom „Standardizacija mesnih odlika ličke janjetine“, koji je rezultirao zaštitom ličke janjetine oznakom kvalitete na nivou RH, a kao nastavak identificiran je projekt zbrinjavanja vune, koje nije organizirano, odnosno traženje načina da se vuna iskoristi kao sirovina.

Pčelarstvo

Potencijali za razvoj pčelarstva na području Županije se ogledaju u 28% teritorija Ličko-senjske županije pod određenim oblikom zaštite prirode, velikim pašnjačkim prostorima, raznovrsnim botanički specifičnim sastojinama te malom gustoćom naseljenosti i s tim u vezi omogućeno je korištenje velikih prostora za pčelarstvo bez opasnosti za ljude.

Također pčelarstvom se ljudi mogu baviti do duboko u starost budući isto ne zahtjeva težak fizički rad, niti iziskuje visoka početna ulaganja, a usitnjeno poljoprivrednog zemljišta nije direktni problem.

Proizvodnja meda, propolisa i matične mliječi atraktivna je za područje otoka, priobalni i planinski dio Županije.

Na području Županije najviše se proizvodi cvjetni med (multiflorni) iznimne kakvoće, med od kadulje (Primorje), med od primorskog vrijeska te medljikovac.

Tablica II.3.3.1.11.: Pčelarstvo

Broj pčelara	2005.	2009.	2015.
Ličko-senjska županija	79	91	101
Šibensko-kninska županija	72	94	116
Primorsko-goranska županija	80	123	252
Zadarska županija	66	94	56
Ukupno RH	2.658	3.395	4.267

Broj pčelinjih zajednica	2005.	2009.	2015.
Ličko-senjska županija	5.586	6.334	4.678
Šibensko-kninska županija	5.199	6.336	6.508
Primorsko-goranska županija	6.349	8.726	12.173
Zadarska županija	6.200	7.998	3.358
Ukupno RH	245.759	300.053	275.630
Broj pčelinjih zajednica po pčelaru	2005.	2009.	2015.
Ličko-senjska županija	71	70	46
Šibensko-kninska županija	72	67	56
Primorsko-goranska županija	79	71	48
Zadarska županija	94	85	60
Ukupno RH	92	88	65

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija

U cilju promocije pčelarstva, Županija od 2003. godine organizira ocjenjivanje kvalitete meda, proizvedenog na području Županije.

Marikultura, akvakultura i ribarstvo

Marikultura je pod uvjetom pravilnog lociranja i odgovornog gospodarenja djelatnost vrlo prihvatljiva za okoliš s mogućnošću revitalizacije ruralnih zona u priobalju kao što je područje Podvelebitskog kanala.

Sve djelatnosti na moru pa tako i marikultura potpuno ovise o razvijenosti obalne infrastrukture od koje su najznačajnije: cestovna pristupačnost, dostupnost izvora električne energije te razvijenost lučkih područja (ribarske luke).

Utjecaj marikulture na druge djelatnosti, pod uvjetom pravilnog lociranja i odgovornog gospodarenja, je ili pozitivan ili zanemariv. Gledajući obratno, sve druge djelatnosti koje se odvijaju u istom prostoru mogu negativno utjecati na marikulturu, zbog visokih higijensko-sanitarnih zahtjeva u kojima se odvija ova djelatnost.

Marikultura u prošlosti nije bila značajnije zastupljena u Ličko-senjskoj županiji. U razdoblju od 1931. do 1941. vršio se uzgoj kamenica u Zavrtnici, a nakon drugog svjetskog rata je slijedio ponovni pokušaj koji je propao. Nema detaljnijih podataka o uzrocima izostalog uspjeha.

Za potrebe prostornog planiranja u 2004. godini je izrađena studija „Tehničko-tehnološki predlošci za ocjenu pogodnosti lokacija za marikulturu u Ličko-senjskoj županiji“, a 2011. godine i Studija opravdanosti davanja koncesije na pomorskom dobru za marikulturu, na području Velebitskog kanala u Ličko-senjskoj županiji.

Na temelju ove Studije utvrđene su lokacije na području Grada Novalje i Senja te Općine Karlobag koje su pogodne za uzgoj ribe i školjki. Utvrđene lokacije unesene su u prostorne planove jedinica lokalne samouprave čime su stvoreni temeljni preduvjeti za razvoj marikulture na priobalnom području Županije.

Ličko-senjska županija je u periodu od 2010. do 2013. godine, područje ispred uvale Porat (Lukovo Šugarje, Općina Karlobag) i uvale Burnjača (Jablanac, Grad Senj) dala koncesiju tvrtkama JADRAN-RIBA d.o.o. i SALMO-TROTA d.o.o. za uzgoj kalifornijske pastrve. Međutim iz finansijskih problema koncesionara ovaj pokušaj nije uspio. Morske vode Velebitskog kanala su prehladne za uzgoj bijele ribe te su pogodnije za uzgoj salmonida (losos i kalifornijska pastrva).

U Gradu Otočcu na području Gacke doline uzgaja se kalifornijska i potočna pastrva (ribnjak Sinačka pučina) te je također podignuto i mrjestilište potočne pastrve radi poribljavanja otvorenih vodotoka.

Sportski ribolov razvijen je samo na vodotocima Like i Gacke te je dio turističke ponuda Županije.

Biljna proizvodnja

Prema podacima APRRR (stanje 31. prosinca 2015. godine) na području Županije 4.092 poljoprivredna gospodarstva obrađuje 33.976,32 ha u 55.477 ARKOD parcela.

Značajno raste interes za ekološku proizvodnju te se mnoga poljoprivredna gospodarstva prijavljuju u prijelazni period poljoprivredne površine prije svega krške pašnjake, livade te druge travnate površine i na taj način uz mala ulaganja ostvaruju znatno veću državnu potporu po ha.

Najvećim dijelom poljoprivredna proizvodnja se odvija na gorsko planinskom području.

Na području Županije 52 poljoprivredna proizvođača su registrirala ekološke poljoprivredne površine, a još 501 poljoprivredno gospodarstvo je u prijelazu na ekološku proizvodnju.

Količine voća i povrća proizvedenog u Županiji uglavnom su se do sada koristile za osobnu potrošnju.

Prema podacima APRRR-a u sustavu potpora je 716,41 ha voćnjaka. Najzastupljenije voćne vrste su šljiva (451,46 ha), tradicionalni mješoviti voćnjaci (90,30 ha) i maslina (130,30 ha).

U sustavu potpora je i 554,33 ha povrtnih kultura. Najzastupljeniji je krumpir koji se uzgaja na 394,97 ha. Također u sustavu potpora je i 121,59 ha kućnih vrtova.

Na području Županije je u sustavu potpora i 2.713,86 ha žitarica među kojima dominira zob, ozima i jara (746,73 ha), tritikale 416,97 ha i kukuruz (381,43 ha) namijenjenih prije svega stočnoj prehrani.

Skladištenje i prerada poljoprivrednih proizvoda

Na području Županije nema većih prehrabbenih kapaciteta koji bi inicirali potražnju za pojedinim poljoprivrednim proizvodima ili bi bili organizatori proizvodnje.

Postojeće udruge i zadruge još uvijek nisu dovoljno snažne i samostalne da bi uistinu djelovale kao organizatori proizvodnje i partner raznim državnim tijelima.

Na području Županije u Gospiću u funkciji je podno

skladištenje krumpira kapaciteta 3000 tona i koristi se s 30% kapaciteta.

Također za sada nema organiziranog otkupa voća i žitarica.

Postojeći silos u Gospiću kao i silos u Gračacu nisu u funkciji od 1990. godine te su devastirani kao i novoizgrađena (2007. – 2008.) hladnjača u Gospiću kapaciteta 1100 t.

Otkup stoke odvije se putem stočnih tržnica na kojima obiteljska poljoprivredna gospodarstva prodaju živu stoku uglavnom manjim klaonicama s područja Županije (ukupno 8) i Dalmacije.

Otkup mlijeka do sad je bio organiziran za potrebe dviju mljekara PIK Rijeka i DUKAT, koje zbog promjenjenih tržišnih odnosa i povećanja proizvodnje mlijeka u svojoj bližoj okolini te mogućnosti uvoza jeftinog mlijeka postupno gube interes za otkup mlijeka s područja Županije.

Kretanje cijena poljoprivrednih proizvoda i sirovina

Prema podacima Tržišno cjenovnog informacijskog sustava u poljoprivredi (TISUP) razmotrene su cijene otkupa poljoprivrednih proizvoda važnih za Ličko-senjsku županiju.

Cijene poljoprivrednih proizvoda u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu uglavnom bilježe rast kod većine biljnih i nekih stočnih proizvoda.

Porasle su cijene nekih žitarica, posebno kukuruz-a koji ima velik udio u vrijednosti žitarica. Također, cijene su u odnosu na 2014. godinu porasle u skupinama voća i povrća i to cijene proizvoda s većim udjelom u vrijednosti spomenutih skupina proizvoda.

Na porast cijena većine proizvoda utjecala je, među ostalim, manja proizvodnja određenih proizvoda u 2015. godini (kukuruz, uljana repica, suncokret, šećerna repa, cvjetača, dinje, lubenice, mandarinke it.).

Pad cijena u 2015. godini u donosu na 2014. godinu bilježi se među proizvodima koji čine velik udio u vrijednosti stočarstva (kravljje mlijeka, svinje i brojleri).

Od važnijih proizvoda u stočarstvu samo je u skupini goveda i kokošjih jaja zabilježen blag porast cijena.

U skupini dobara utrošenih u poljoprivrednu proizvodnju cijene većine proizvoda stočne hrane su u pad, kao i cijene sjemenja i sadnica.

Otkupna cijena sirovog kravlje mlijeka realne kvalitete⁴ je u srpnju i kolovozu 2016. godine pala ispod 2,1 kn/kg. Također je u 2016. godini došlo i do smanjenja cijena sireva i maslaca. Cijena varira od 2,37% za svježi polumasni sir (10-25% m.m. u ST) od 500 grama do 23,49% za sir tipa Trapist (45% m.m. u ST), 2-5 kg.

Na svjetskoj razini došlo je do neravnoteže ponude i potražnje u sektoru mlijeka, a za područje Europske unije uzroci se vezuju za produženje ruske zabrane uvedene 2014. godine za uvoz poljoprivrednih i prehrabnenih proizvoda podrijetlom iz Unije do kraja 2017. godine i smanjenja potražnje Republike Kine. Stoga je Evropska komisija donijela Delegiranu uredbu komisije (EU) 2016/1612 od 08. rujna 2016. godine o pružanju potpore za smanjenje proizvodnje mlijeka (SL L 242, 9. 9. 2016.), prema kojoj je Evropska komisija učinila potporu dostupnom proizvođa-

čima mlijeka u Uniji koji se dobrovoljno uključe u mjeru smanjenja proizvodnje mlijeka. Iznos potpore može obuhvatiti do 50% isporučene količine, a potpora iznosi 104,77 kuna/100 kg isporučenog mlijeka. Zahtjevi za potporu će se moći podnosi u 4 navrata sve do 7. prosinca 2016. godine.

S obzirom na stalni pad proizvodnje mlijeka u RH smatra se da će ova mjera doprinijeti dalnjem smanjivanju proizvodnje mlijeka, ali će olakšati financijske teškoće kod onih proizvođača koji bi se ionako odlučili na smanjenje proizvodnje.

"4 Prosječna otkupna cijena realne kvalitete je ponderirani prosjek otkupne cijene mlijeka.

Ponderirani prosjek otkupne cijene mlijeka dobije se tako da se vrijednosti otkupljenog mlijeka po mljekarama zbroje i potom podijele s količinom otkupljenog mlijeka u referentnom mjesecu.

U 2015. godini na području RH proizvedeno je 513,406 tona mlijeka (smanjenje 1,8% u odnosu na 2014. godinu). Procjenjuje se da potrebe stanovništva RH za mlijekom iznose od 927,0 do 1.030.000 tona. Iako samodostatnost ne mora biti cilj u poljoprivrednoj politici, pad proizvodnje mlijeka na području RH je drastičan, unatoč potencijalu za rast.

Na otkupnim mjestima i stočnim sajmovima u RH kroz travanj 2016. zabilježena je srednje dobra ponuda i potražnja muške simentsalske junadi s prosječnom cijenom od 13,63 kn/kg u odnosu na prosječnu cijenu u ožujku 2016. Cijena je bila ujednačena, ali je u odnosu na travanj 2015. godine prosječna cijena niža za 4,42 posto. Na području jadranske Hrvatske cijene junadi na sajmu kreću od 17,00 do 20,00 kn/kg.

Otkupne cijene junečih trupova R3 klase u travnju 2016. godine u RH kretale su se pretežno na istoj razini kao i u prethodnim mjesecima oko 26,00 kn/kg hladnog krupa.

Prosječna otkupna cijena junečih trupova R3 klase u travnju 2016. iznosila je 26,08 kn/kg hladnog trupa. U odnosu na isti mjesec prošle godine ipak je zabilježen lagani pad cijena od 1,29 %, što je nešto niže od otkupne cijene junečih trupova R3 klase u EU koja je iznosila 367,13 eura/100 kg.

Ponuda janjadi na sajmovima i otkupnim mjestima u RH u promatranom razdoblju bila je ujednačena sa potražnjom. Prosječna cijena žive janjadi iznosila je 23,37 kn/kg i u odnosu na prošli mjesec porasla je za 3,41 %, a u odnosu na isto razdoblje prošle godine zamjetan je porast cijene za 9,56 %.

Najučestalija cijena janjadi na sajmovima i otkupnim mjestima tijekom travnja 2016. iznosila je 22,00 kn/kg.

Prosječna cijena krumpira na veletržnicama u Hrvatskoj se kreće od 1,9 kn/kg (Čakovec) do 2,75 kn/kg (Rijeka)⁵. Ukupna proizvodnja krumpira u 2015. godini je iznosila 171.179 tona odnosno porasla je za 6% u donosu na 2014. godinu.

S obzirom na male proizvedene količine veoma je važno razvijati lokalnu prepoznatljivost proizvoda te je lički krumpir dobio europsku oznaku zaštićenog zemljopisnog podrijetla, a lička janjetina je dobila prijelaznu (hrvatsku) oznaku zemljopisnog podrijetla).

Najpoznatiji poljoprivredni proizvodi koji nemaju problema s plasmanom su paški sir i paška janjetina (Grad Novalja).

Zaključak je da unatoč velikim poljoprivrednim površinama pogodnim za određenu poljoprivrednu proizvodnju, poljoprivreda u Ličko-senjskoj županiji nema zadovoljavajući gospodarski značaj.

Kao i drugdje u Republici Hrvatskoj i EU zbog malih otkupnih cijena te nesigurnih uvjeta proizvodnje proizvoda kravljeg mlijeka na području Županije je u velikom opadanju.

Količine poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na području Županije uglavnom nisu dovoljne za organiziran plasman na tržišta izvan županije.

Većina nositelja poljoprivredne proizvodnje nije odgovarajuće formalno obrazovana, te je starosna i spolna struktura nositelja poljoprivredne proizvodnje nepovoljna.

Nema dovoljno skladišnih i prerađbenih kapaciteta da bi se dobili proizvodi s većom dodanom vrijednosti.

Poljoprivredna gospodarstva, da bi iskoristila sve mogućnosti koje im daje sustav potpora Ministarstva poljoprivrede s ciljem povećanja prihoda, okreće se ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji, proizvodnji goveda u sustavu krava – tele te proizvodnji proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla.

Stoga, da bi se unaprijedilo postojeće stanje potrebno je:

- razvijati kratke lance ponuda i potražnje
- razvijati prepoznatljive lokalne proizvode u cilju mogućnosti ostvarenja većeg dohotka od proizvodnje, ali i poticanja razvoja ruralnog turizma

zma kao nepoljoprivredne djelatnosti,
 - osnaživati mala poljoprivredna gospodarstva,
 - unaprjeđivati edukaciju i stručno osposobljavati poljoprivredne proizvođače za rad na poljoprivrednim gospodarstvima,
 - stvarati znanstvene osnove s ciljem transfera znanja za povećanje dohodovnosti i konkurenčnosti poljoprivrednih proizvođača na području Ličko-senjske županije.

Ličko-senjska županija će nastaviti koristiti raspoloživa sredstva Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2010. – 2020. u cilju unaprjeđenja uvjeta za razvoj poljoprivrede na svom području.

Analizom površina namjene za poljoprivredu u grafičkog dijela PPLSŽ-a, utvrđeno je da se „preklapaju“ podaci, tj. da se na istom prostoru iščitava poljoprivredna namjena i namjena šuma.

Izmjenom i dopunom Plana potreban je tehnički ispravak, na način da se razgraniče površine namijenjene za poljoprivredu od šumskih površina.

Prema podacima CLC 2012. godine, poljoprivredne površine zauzimaju 115.896,72 ha (31,97%), a u kategoriji „Usitnjene, raznolike poljoprivredne površine“ je 99.342,59 ha (27,40%).

Površine poljoprivrednog zemljišta po kulturama u Ličko-senjskoj županiji, evidentirano u ARKOD –u (podaci 2012. i 2013. godine) navodimo u tablici u nastavku.

Tablica II.3.3.1.12.: Površina obradivog poljoprivrednog zemljišta po kulturama u Ličko-senjskoj županiji (rujan 2015. godine)

Naziv kulture	Površina u ha u rujnu 2015. god.	Udio u ukupnoj površini %
Oranica	10.892,37	29,556
Staklenik na oranici	0,77	0,002
Livada	8.364,31	22,698
Pašnjak	-	-
Krški pašnjak	16.434,88	44,599
Vinograd	21,39	0,058
Iskrčeni vinograd	0,28	0,001
Maslenik	194,61	0,528
Voćne vrste	702,81	1,907
Kulture kratkih ophodnja	-	-
Rasadnik	-	-
Mješoviti trajni nasadi	17,87	0,048
Ostalo zemljište	220,99	0,599
Ukupno:	36.850,27	100,00

Izvor: ARKOD, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U 2013. godini u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava evidentirana su gospodarstava koji su u ARKOD prijavili dio zemljišta koje obrađuju, a za koje imaju ugovore o najmu ili su u vlasništvu, međutim za dio zemljišta koje obrađuju nemaju Ugovore. Isto tako se dio obitelji bavi poljoprivredom i obrađuju zemljište a nisu evidentirani pri APPRRR, tako da je točan podatak o površini ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta teško odrediti.

Značajni prirodni resursi u vidu poljoprivrednog zemljišta, povoljne klime i obilja pristupačnih izvora vode, dobre su prepostavke za razvoj stočarstva, posebice proizvodnje kravljeg mlijeka te, na određenim lokacijama, voćarstva, i povrtlarstva na području Ličko-senjske županije.

Prema podacima iz popisa poljoprivrede iz 2003. godine, poljoprivrednim zemljištem raspolaže 8.514 kućanstava, ostali pokazatelji vidljivi su u sljedećoj tablici.

Tablica: II.3.3.1.13.: Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površina ukupno raspoloživog zemljišta, korištenog poljoprivrednog zemljišta, ostalog zemljišta i br. parcela korištenog poljoprivrednog zemljišta

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Broj kućanstava	Ukupno raspolož. površina zemljišta, ha (3+7)	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha				Ostalo zemljište, ha	Broj parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta
			ukupno korišteno (4+5-6)	u vlasništvu	uzeto u zakup	dano u zakup		
1	2	3	4	5	6	7	8	
Ličko-senjska županija	8.514	35.222,77	24.144,44	22.166,35	2.348,18	370,9	11.078,3	55.080
Brinje	899	3.739,12	2.933,54	2.828,58	145,96	41,00	805,58	7.490
Donji Lapac	291	1.418,30	917,57	864,31	53,26	-	500,73	1.097
Gospic	1.863	7.570,05	5.082,31	4.821,95	355,86	95,50	2.487,74	10.238
Karlobag	60	121,59	112,30	31,71	80,59	-	9,29	264
Lovinac	270	1.626,66	1.065,01	984,38	80,63	-	561,65	1.471
Novalja	374	1.289,79	1.177,10	1.019,14	158,39	0,43	112,69	2.085
Otočac	2.024	7.174,47	5.296,33	4.943,74	437,45	84,86	1.878,14	14.889
Perušić	1.076	4.346,85	2.843,47	2.649,39	333,67	139,59	1.503,38	9.701
Plitvička Jezera	711	2.705,85	1.216,90	1.189,85	27,37	0,32	1.488,95	3.134
Senj	351	1.456,21	1.170,41	778,91	399,89	8,39	285,80	2.366
Udbina	404	2.663,65	1.498,35	1.377,13	121,22	-	1.165,30	1.393
Vrhovine	191	1.110,23	831,15	677,26	153,89	-	279,08	952

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003.

U biljnoj proizvodnji, koja je u najvećem dijelu osnova za stočarsku proizvodnju, najzastupljenija je proizvodnja žitarica i krmnog bilja. Među žitaricama dominira zob ukupne površine 746,73ha.

Povrtarska proizvodnja intenzivira se u blizini većih centara. U porastu su površine plasteničkog uzgoja. Značajna kultura je, koji je najznačajniji komercijalni proizvod na području, a u zadnje vrijeme i gdje se ukupna preko. Značajna je proizvodnja krumpira.

U voćarstvu u proteklih nekoliko godina u Ličko-senjskoj županiji povećavaju se površine pod trajnim nasadima podizanje novih nasada stagnira. Povećan je interes za preradu voća na gospodarstvima.

Radi stabilizacije poljoprivredne proizvodnje u sušnim razdobljima, promjene strukture uzgajanih poljoprivrednih kultura, konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje i racionalnijeg gospodarenja vodnim i zemljilišnim resursima, Ličko-senjska županija usvojila je Plan navodnjavanja na sjednici Županijske skupštine održanoj 28.10.2009. godine. Temeljni cilj navodnjavanja je redovita i dopunska uzgojna melioracijska mjera koja će osigurati nadoknadu nedostatka vode, koja se u većoj ili manjoj mjeri javlja kod uzgoja

poljoprivrednih kultura. Prema usvojenom Planu u Ličko-senjskoj županiji moguće navodnjavanje prema procjeni pogodnosti iznosi 129 152,8 ha, što zajedno s površinama poljoprivrednog zemljišta od 36 875,2 ha iznad 700m.n.m. kao nepogodnim za navodnjavanje iznosi ukupno 166 028ha.

Od postojećih površina, koje imaju sustave za navodnjavanje, spomenut ćemo plasteničku proizvodnju povrća, a unatrag nekoliko godina manji broj gospodarstava uveo je ove sustave za nasade jabuka, malina, borovnice, jagoda i kupina.

Broj ekoloških proizvođača i površina pod ekološkom proizvodnjom u našoj Županiji u stalnom je porastu. Od kultura pod ekološkom proizvodnjom najzastupljeniji su ratarski usjevi: kukuruz, pšenica, zob, pir, lucerna i ostalo, od voćnih vrsta šljive, višnje, lješnjak, od povrća luk, češnjak.

Površina pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom u razdoblju 2009.-2014. godine kretala se u rasponu od 312 ha (2009. godine) do 2823 ha (2015. godine).

Tablica II.3.3.1.14.: Površine (ha) pod ekološkom proizvodnjom u razdoblju 2009.-2014. god.

godina	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Površina ha	312	326	1298	1250	1660	2823

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, 2015

Prerada, pakiranje i otkup poljoprivrednih proizvoda

Prerada na domaćinstvima obuhvaća uglavnom proizvodnju sira, voćnih rakija i pčelinjih proizvoda. U završnoj fazi je registracija oznake izvornosti za, a pokrenuti su projekti zaštite autohtonih sireva. Otkup poljoprivrednih proizvoda nije dostatno organiziran te većina proizvoda nema unaprijed poznatog kupca, s izuzetkom mljeka.

Zakon o poljoprivrednom zemljištu („NN“ br. 39/13), definirao je da će se Pravilnikom utvrditi mjerila za utvrđivanje osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivoga (P2) poljoprivrednog zemljišta. Na osnovu **Pravilnika o metodologiji za praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta („NN“ br. 43/14),** Agencija za poljoprivredno zemljište će uspostaviti, razvijati, voditi i održavati Informacijski sustav o poljoprivrednom zemljištu u Republici Hrvatskoj u

svrhu učinkovitije zaštite, korištenja i raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. Podaci dobiveni praćenjem stanja poljoprivrednog zemljišta će koristiti i za potrebe praćenja i izvješćivanja o stanju tala u Republici Hrvatskoj.

Uočen je nesrazmjer u iskazu podataka o površini poljoprivrednih područja što treba tijekom slijedećeg razdoblja otkloniti, odnosno na nacionalnoj razini izraditi jedinstvenu evidenciju o poljoprivrednom zemljištu te oblicima njegova korištenja i raspolaganja.

Za potrebe izrade planova potrebno je od nadležnih javnopravnih tijela (Agencije za poljoprivredno zemljište, Agencije za zaštitu okoliša (AZO) i dr.) pribaviti podatke o poljoprivrednom zemljištu u digitalnom obliku (geokodirano i georeferencirano).

Zaključno, očekuje da će se korištenje prostora za potrebe poljoprivredne proizvodnje kretati u nekoliko pravaca:

1. Okrugnjavanje posjeda i povećanje prosječne veličine parcele;
2. Stvaranje obiteljskih gospodarstava (farmi);
3. Građenje većeg broja građevina za držanje životinja.

Jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija EU, kako u smislu obuhvata zajedničke pravne stečevine, tako i u smislu udjela u EU proračunu, predstavlja Zajednička poljoprivredna

politika. Jedan od tri zacrtana cilja Zajedničke poljoprivredne politike je konkurentnost poljoprivrede, a dostizanje tog cilja predviđeno je Programom ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020.. Ruralnim ili mješovitim područjima u RH smatraju se sve jedinice lokalne samouprave osim Grad Zagreb, Grad Split, Grad Rijeka i Grad Osijek. Razvoj ruralnih područja jedan je od ključnih razvojnih prioriteta kako RH tako i EU. Tri cilja Zajedničke poljoprivredne politike su:

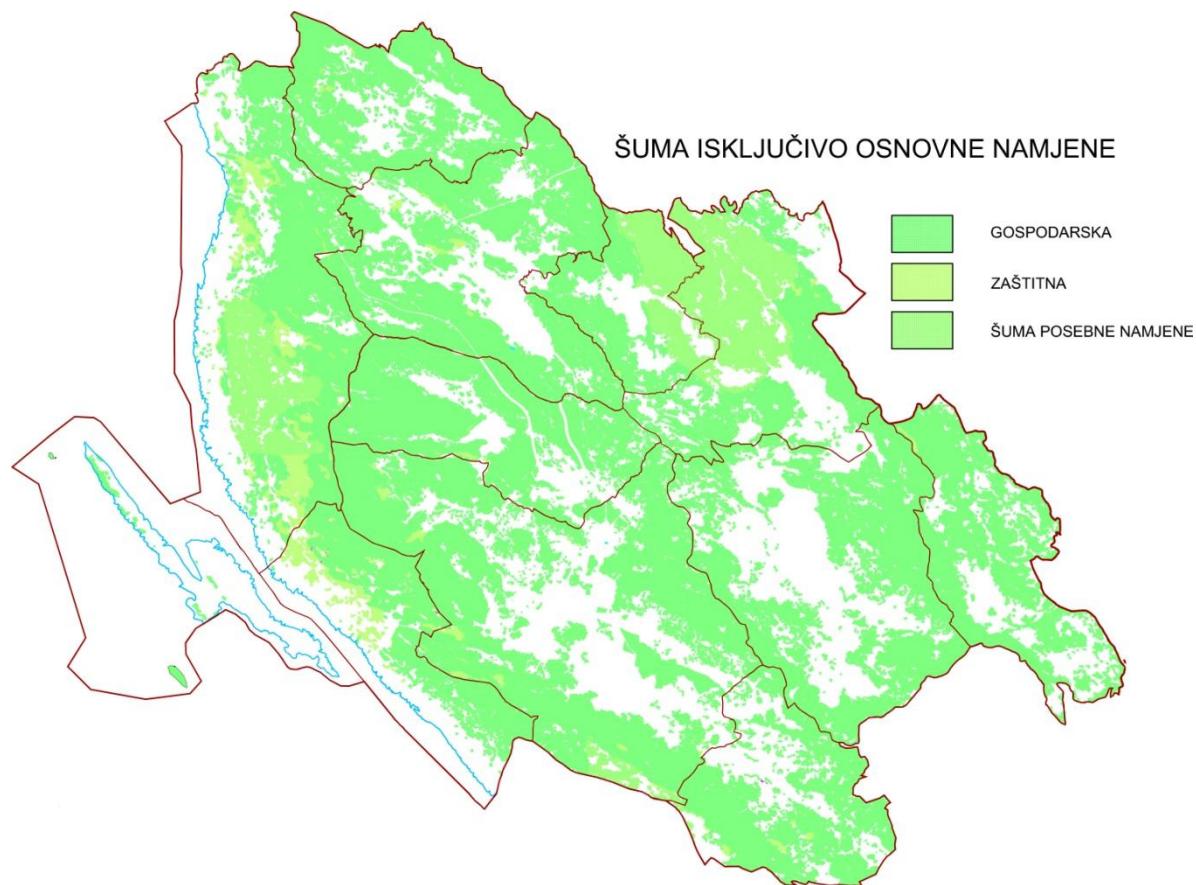
- konkurentnost poljoprivrede,
- održivo gospodarenje resursima,
- uravnotežen razvoj ruralnih područja.

3.2. Šumarstvo

Površinu Županije pretežno pokrivaju šume i šumska zemljišta.

Prema podacima iz Prostornog plana Županije, šumske površine ukupno pokrivaju 306.750,0 ha od čega su 268.398,0 ha gospodarske šume, 9.245,0 ha zaštitne šume i 29.107,0 ha šume posebne namjene (zaštićena područja).

Š	306.750,0
Š1	268.398,0
Š2	9.245,0
Š3	29.107,0

Kartogram II.3.3.2.: Šume

Značajnu površinu prema PPŽ-u pokrivaju poljoprivredno-šumske površine gdje postoji spor oko gospodarenja, a iznose 121.621,0 ha.

Većina šuma je u državnom vlasništvu i njima gospodare „Hrvatske šume“ d.o.o. Zagreb, koje na području Ličko-senjske županije gospodare površinom

od 329.319 ha, što je 16,2 % od površine državnih šuma u RH, s prosječnim godišnjim etatom od 74.000 m³drvne mase, što je 11,6 % od etata državnih šuma u RH.

Privatne šume prostiru se na površini od 19.266 ha, što je 2,9 % od površine privatnih šuma u RH.

Godišnje se u ovim šumama iskoristi oko **20.000 m³**drvne mase.

Ukupno se na području Ličko-senjske županije godišnje iskoristi oko 94 000 m³drvne mase. U strukturi drvne mase, prema vrstama drveta prevladava bjelogorica (bukva, hrast, grab, javor) sa **79%**, dok je sa **21 %** zastupljena crnogorica (jela i smreka, **bijeli i crni bor**). Prema drvnim sortimentima **35 %** drvne mase je za preradu u pilanama, a ostatak od **65 %** je za ogrjev i kemijsku preradu. Posebno je interesantna količina od oko x m³ ogrjevnog drveta kao potencija-

lne biomase.

Količina drvne mase od 94 000 m³ godišnje veliki je potencijal za razvoj drvne industrije i veliki je potencijal za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora.

Izvor: „Hrvatske šume“ d.o.o., Šumarska savjetodavna služba, podružnica Gospić

Podaci o površinama pod šumama koje su dostavile Uprava šuma podružnica: Gospić i Senj, znatno razlikuju od naprijed navedenih podataka.

Tablica II.3.3.2.1.: Površina šuma i šumskog zemljišta u Ličko-senjskoj županiji

Obraslo šumsko zemljište ha	Neobraslo proizvodno šumsko zemljište ha	Neobraslo neproizvodno šumsko zemljište ha	Neplodno šumsko zemljište ha	UKUPNO ŠUMSKO ZEMLJIŠTE ha
287.561	35.248	3.855	2.655	32.9319

Izvor: Uprava šuma, podružnica Gospić

Tablica II.3.3.2.2.: Površina šuma prema načinu postanka u Ličko-senjskoj županiji

Sjemenjače	Kulture	Panjače	Šikare	Šibljaci	Ostalo šumsko zemljište			UKUPNO ŠUMSKO ZEMLJIŠTE
					Neobraslo proizvodno (čistine)	Neobraslo neproizvodno	Neplodno zemljište	
125.677	5.994	85.788	66021	4.081	35.248	3.855	2.655	329.319

Izvor: Uprava šuma, podružnica Gospić

Tablica II.3.3.2.3.: Šumsko zemljište - nedostupan (minirani) dio u Upravi šuma Gospić

Radno dostupno šumsko zemljište	Radno nedostupno šumsko zemljište-minski sumnjivo	UKUPNO
306.420	22.899	329.319 ha

Izvor: Uprava šuma, podružnica Gospić

Tablica II.3.3.2.4.: Površina šuma prema namjeni Ličko-senjskoj županiji

Gospodarske šume	Šume posebne namjene	Zaštitne šume	UKUPNO ŠUME
268.398,0	29.107,0	9.245,0	306.750,0

Izvor: Prostorni plan Županije

Analizom grafičkog dijela PPLSŽ-a, površine namijenjene za poljoprivredu, utvrđeno je da se „preklapaju“ podaci, tj. da je na istom prostoru vidljiva poljoprivredna namjena i namjena šuma.

Izmjenom i dopunom Prostornog plana LSŽ potrebno je razgraničiti površine namjene za poljoprivredu od šumskih površina i utvrditi točne površine pod šumama, na temelju pribavljenih podataka dobivenih od nadležnih tijela s javnim ovlastima.

3.3. Proizvodnja, poduzetništvo, trgovina i obrt

Prema podacima Županijske razvojne strategije 2011. – 2013. najveća koncentracija poduzetnika, zaposlenosti i gospodarske aktivnosti ostvaruje se u gradskim sjedištima Ličko-senjske županije. U posljednje dvije godine povećava se udjel općina. Tri su najznačajnije gospodarske djelatnosti, kako u Repu-

blici Hrvatskoj tako i u Ličko-senjskoj županiji: prerađivačka industrija, trgovina i građevinarstvo. Prerađivačka industrija je u početnoj fazi razvoja. Glavninu djelatnosti u prerađivačkoj industriji čine: proizvodnja hrane i pića, proizvodnja drva i proizvoda od drva. Drugo je područje djelatnosti trgovina na veliko i malo, a građevinarstvo je posljednjih pet godina u stagnaciji. Rast je zabilježen u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, prijevozu i skladištenju, djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane te u obrazovanju.

Obrtниštvo na području županije ima tradiciju. Do perioda industrializacije imalo je presudnu ulogu u razvoju gospodarstva. Uloga obrta je višezačna, od podrške velikim gospodarskim subjektima u prerađivačkoj industriji, razvoja specifičnih vrsta (tradicionalni i umjetnički), popunjavanja niza tržišnih aktivnosti, pružanje egzistencije mnogima izvan velikih urbanih sredina, odnosno u ruralnim područjima.

Tablica II.3.3.3.1.: Evidencije obrtnika po godinama i strukovna podjela po gradovima u LSŽ

Djelatnosti u 2015.g.	UO Gospic	UO Otočac	UO Senj	UO Novalja	ukupno	%
Proizvodni obrti	28	26	14	9	77	6,88
Uslužni obrti	158	101	88	98	445	39,73
Prijevoz	35	34	23	29	105	9,32
Ugostiteljstvo	95	43	62	93	293	26,16
Trgovina	34	21	22	41	118	10,54
Ribarstvo	2		29	35	66	5,89
UKUPNO	352	225	238	305	1120	100,00
Djelatnosti u 2016.g.	UO Gospic	UO Otočac	UO Senj	UO Novalja	Ukupno	%
Proizvodni obrti	24	26	14	9	73	6,47
Uslužni obrti	158	102	88	101	449	39,81
Prijevoz	36	34	23	40	133	11,79
Ugostiteljstvo	88	43	63	93	287	25,44
Trgovina	35	21	22	41	119	10,55
Ribarstvo	2		29	36	67	5,94
UKUPNO	343	226	239	320	1128	100,00
Broj obrta na dan 30.09.2017.						
Djelatnosti u 2017.g.	UO Gospic	UO Otočac	UO Senj	UO Novalja	Ukupno	%
Proizvodni obrti	22	24	12	9	73	6,47
Uslužni obrti	164	99	87	105	449	39,81
Prijevoz	35	31	21	41	133	11,79
Ugostiteljstvo	94	42	63	95	287	25,44
Trgovina	32	18	20	40	119	10,55
Ribarstvo	2		29	36	67	5,94
UKUPNO	349	214	232	326	1121	100,00

Izvor: Obraćnička komora

U Članku 98. poglavljju 5.2. Odredbi za provođenje PPŽ-a utvrđeni su kriteriji za određivanje građevinskih područja izdvojenih cjelina izvan naselja.

Gospodarske zone izdvojene namjene izvan naselja smještavaju se u prostoru temeljem kriterija osje-

tljivosti prostora (članak 6.) te uvjeta izgradnje na poljoprivrednim tlima (članak 28., 29., 30 i 31. Odredbi PPLSŽ) i u njima nije dozvoljena stambena izgradnja.

Jedinična površina pojedine nove zone izdvojene gospodarske namjene ograničava se sa 50ha.

Tablica II.3.3.3.2.: Gospodarska namjena prema Prostornom planu Ličko-senjske županije

NAZIV JLS	POSLOVNA NAMJENA	GOSPODARSKA NAMJENA -
	postojeće i planirano (ha)	postojeće i planirano (ha)
Grad Gospic	13,43	302,57
Grad Otočac	101,86	96,85
Grad Senj	1,00	73,44
Grad Novalja	21,69	50,00
OPĆINE		
Općina Brinje	46,30	
Općina Donji Lapac	15,38	44,41
Općina Karlobag	28,45	1,20
Općina Lovinac	6,78	102,50
Općina Perušić	57,54	14,84
Općina Plitvička jezera	42,92	40,51
Općina Udbina	16,02	34,74
Općina Vrhovine	2,93	35,91
UKUPNO	354,30	796,97

Izvor: Prostorni plan Ličko-senjske županije, 2008.

Tablica II.3.3.3.3: Gospodarska namjena prema važećim prostornim planovima gradova i općina

NAZIV JLS	PPUO/G	POSLOVNA NAMJENA	GOSPODARSKA NAMJENA - PROIZVODNA
		postojeće i planirano (ha)	postojeće i planirano (ha)
Grad Gospic	PPUG V. liD		403,15 (ukupno K+I)
Grad Otočac	PPUG – III. liD	17,97	199,97
Grad Senj	PPUG	1,79 (komunalna)	74,44
Grad Novalja	PPUG liD	25,44	0
OPĆINE			
Općina Brinje	PPUO III. liD	48,40	0,38
Općina Donji Lapac	PPUO- liD	9,52	66,51
Općina Karlobag	PPUO	28,45	1,20
Općina Lovinac	PPUO IV. liD	3,55	102,48
Općina Perušić	PPUO IV. liD		72,68 ukupno K+I
Općina Plitvička jezera	PPUO II. liD	65,11	0
Općina Udbina	PPUO III. liD	4,29	57,13
Općina Vrhovine	PPUO II. liD	2,93	35,91
UKUPNO		207,45	1013,85

Izvor: PPUOG/O

Prostorni plan Ličko - senjske županije potrebo je dopuniti podacima iz Prostornih planova gradova i općina.

Planirane odnosno postojeće gospodarske i poduzetničke zone (proizvodne i poslovne: I-K)

Grad Gospic: Gospic, Smiljan, Lički Osik, Smiljansko Polje, Dugačka Draga, Kuzmanovača, Donje Pazarište, Brušane, Papuča, Podoštra

Grad Senj: Senj, Krasno, Burnjak (Ž-5126), Krivi Put, Klarićevac, čvor Senj, Vratnik (Melnice, uz D-23)

Grad Otočac: Otočac, Sinac, Ličko Lešće, Markovac (Podum), Špilnik Kompolje

Grad Novalja: Zaglava (Prozor-Turnić) i Špital

Općina Perušić: Perušić, Murgiči, Kvarte – Razbojište, Konjsko Brdo, čvor Perušić

Općina Karlobag: Karlobag, Lukovo Šugarje

Općina Brinje: Brinje, Vodoteč, Žuta Lokva, Glavica potez (Brinje - Križpoolje), Maljen (potez Križpolje-Jezerane)

Općina Vrhovine: Vrhovine, Zalužnica, Čorci

Općina Udbina: Udbina, Podudbina, Buljme, Mlinište

Općina Lovinac: Debeljača, Raduč, Kik, čvor Lovinac, Lovinac, Ličko Cerje, Sekulići

Općina Donji Lapac: Gornji Lapac, Doljani, Boričevac, Birovača (Rudine), Malta, Donji Lapac

Općina Plitvička Jezera: Ličko Petrovo Selo, Prijeboj, Bjelopolje.

Analiza gospodarskih zona polazi od teze da su proizvodne i poslovne zone jedan od ključnih preduvjeta razvoja domaćeg gospodarstva za neposredna ulaganja. Bez pripremljenih i uređenih gospodarskih zona nemoguće je osigurati dobre uvjete poslovanja perspektivnih gospodarskih djelatnosti, kao ni stvoriti preduvjete za korištenje bespovratnih sredstava EU za provedbu razvojnih programa.

Industrijski i poslovni prostori zauzimaju znatno manje površine u usporedbi s planiranim površinom. Na temelju detaljnih analiza treba redefinirati Program poticanja razvoja poduzetničkih zona, uvažavajući činjenicu realnih mogućnosti njihova opremanja infrastrukturom.

Također treba uvažiti Zakonom definiranu odredbu, da „Izdvojeno građevinsko područje izvan naselja“ za koje u roku od pet godina od dana njegova određivanja nije donesen urbanistički plan uređenja ili do kojeg nije izgrađena osnovna infrastruktura, prestaje biti građevinsko područje“.

3.4. Područja posebne namjene

Područje posebne namjene su vojne lokacije i građevine.

Prema podacima dobivenim od MORH-a, Uprava za materijalne resurse, Sektor za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša, utvrđene su zone posebne namjene sa zaštitnim i sigurnosnim zonama za vojne lokacije i građevine.

Tablica II.3.3.4.1.: Područje posebne namjene

NAZIV JLS	POSEBNA NAMJENA	ha	PPUOG/O
Grad Gospic	vojarna „Eugen Kvaternik“, vojno skladište „Jasikovac“, vojno strelište „Podoštra“	11,12 2,01 9,22 46,48	PPUG V. IIID
Grad Senj	OUP „Velebitska Plješevica“	4,39	
Općina Karlobag	OUP „Basača“, vojno skladište „Lukovo Šugarje“	1,68 26,42	
Općina Lovinac	vojno skladište „Lučani“ Sveti Rok	30,54	PPUO IV. IIID
Općina Perušić	vojno skladište „Perušić“	1,83	
Općina Udbina	vojarna „Josip Jović“	551,18	PPUO III. IIID

Izvor: MORH, Uprava za materijalne resurse, Sektor za vojnu infrastrukturu, Služba za vojno graditeljstvo i energetsku učinkovitost

Izvor: PPUOG/O

U idućem četverogodišnjem razdoblju na području Ličko-senjske županije potrebno je zadržati postojeće zone posebne namjene sa zaštitno sigurnosnim zonama, sukladno odredbama Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama oko vojnih lokacija i građevina („NN“ br. 175/03), a potrebno je utvrditi zone posebne namjene za OUP „Panos“ Gospic i OUP „Kiza“ Karlobag.

Prostorni plan Ličko-senjske županije potrebno je dopuniti podacima iz Prostornih planova grada i općina.

3.5. Turizam, sport i rekreacija

Turizam

S obzirom na tranzitni položaj županije na putu prema morskim destinacijama Republike Hrvatske, te trendove u dužini boravka turista na području određene turističke destinacije, dužina boravka na području Ličko-senjske županije (od nešto u prosjeku manje od dva dana) ne izgleda zadovoljavajuće, ali s obzirom na prije navedene čimbenike, te na proizvode koji privlače turiste na ovo područje, prilično je dobra osnova za daljnji razvoj turističkog sektora.

Sukladno razvojnim i strateškim dokumentima građova, općina i Županije, a osobito na ruralnom području, u posljednjih nekoliko godina, javni, civilni i privatni turistički sektor, konstantno radi na uvođenju novih turističkih sadržaja u postojeće turističke destinacije, čime pridonosi dalnjem razvoju turizma na području županije.

Zahvaljujući konstantnim ulaganjima te uređenju postojećih kampova i kamp odmorišta u ruralnom području, izrada i postavljanje smeđe turističke signalizacije te opremanje turističkih informacijskih centara, pridonose ostvarivanju ciljeva određenih Strategijom razvoja hrvatskog turizma do 2020. za područje županije.

Ključna obilježja turističkog sektora županije su manjak kvalitetnih smještajnih kapaciteta u hotelima, hotelskim naseljima i kampovima, relativno kratko vrijeme boravka turista u turističkim destinacijama, manjak dobro obrazovanih i kvalitetnih turističkih kadrova sa cjeloživotnim obrazovanjem (niža, srednja i viša razina) u ugostiteljskim i turističkim tvrtkama te nedovoljno afirmiran i kvalitetan sustav destinacijskog menadžmenta za turističke destinacije u županiji.

Prepoznatljive odrednice turizma županije, su: tranzitni turizam (uz glavne cestovne pravce), zimski turizam, gradski turizam (vezan uz veće gradove), aktivni turizam (bicikлизам, speleologija, planinarenje, jahanje, alpinizam), lov, ribolov, kupanje u rijekama i jezerima, kulturni turizam (gradska središta, sakralne građevine, svetišta, festivali), pustolovni turizam vezano uz rijeke (kanuing, rafting) i ruralni turizam (turizam na seljačkim domaćinstvima uz bogatu gastronomsku ponudu).

Zaštićena prirodna područja županije (dio NP „Plitvička jezera“, Nacionalni park „Sjeverni Velebit“, Nacionalni park „Paklenica“- dio, Park prirode „Velebit“ te mnoge druge prirodne vrijednosti, samo su mali dio onoga što stoji na raspolaganju turistima koji posjećuju županiju.

Master plan razvoja turizma Ličko-senjske i Karlovačke županije (A.D.E. iz Belgije i Institut za turizam), izrađen je 2008.godine, dokument koji je 10 godina odredio smjer razvoja turizma u obje županije.

Prostornim planom Ličko-senjske županije su utvrđene izdvojene zone ugostiteljsko - turističke namjene, prikazane u grafičkom dijelu plana. Također su date načelne smjernice (Članak 5. i 6. Odredbi za provođenje) za pojedine vrste i lokalitete, koje nisu prikazane u grafičkom dijelu plana.

Većina nabrojanih lokacija nije realizirana. Na temelju detaljnih analiza treba definirati Program razvoja turističkih zona, uvažavajući činjenicu realnih mogućnosti njihova opremanja infrastrukturom. Također treba uvažiti Zakonom definiranu odredbu, da „Izdvojeno građevinsko područje izvan naselja za koje u roku od pet godina od dana njegova određivanja nije donesen urbanistički plan uređenja ili do kojeg nije izgrađena osnovna infrastruktura, prestaje biti građevinsko područje“.

Tablica II.3.3.5.1.: Ugostiteljsko-turistička namjena – postojeće i planirane površine u PPŽ-u

NAZIV JLS UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA NAMJENA postojeće i planirano (ha)	
GRAD	
Grad Gospic	4,75
Grad Otočac	16,17
Grad Senj	87,00
Grad Novalja	193,60
OPĆINE	
Općina Brinje	0
Općina Donji Lapac	8,57
Općina Karlobag	31,89
Općina Lovinac	10,30
Općina Perušić	8,26
Općina Plitvička jezera	54,35
Općina Udbina	28,24
Općina Vrhovine	45,92
UKUPNO	489,05

Izvor: Prostorni plan Ličko-senjske županije

Tablica: II.3.3.5.2.: Ugostiteljsko-turistička namjena- planirane površine u PPUO/G

NAZIV JLS UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA NAMJENA postojeće i planirano (ha)		
NAZIV JLS	PPUO/G	postojeće i planirano (ha)
GRAD		
Grad Gospic	PPUG - V. liD-	11,78
Grad Otočac	PPUG – III. liD	13,32
Grad Senj	PPUG	86,71
Grad Novalja	PPUG- liD	48,68
OPĆINE		
Općina Brinje	PPUO – III. liD	15,95
Općina Donji Lapac	PPUO - liD	57,82
Općina Karlobag	PPUO	31,89
Općina Lovinac	PPUO – IV. liD	96,59
Općina Perušić	PPUO – IV. liD	8,26
Općina Plitvička jezera	PPUO – II. liD	49,30
Općina Udbina	PPUO – III. liD	8,27
Općina Vrhovine	PPUO – II. liD	45,92
UKUPNO	489,05	474,49

Izvor: PPUG/O

Tablica II.3.3.5.3.: Turistička namjena prema važećem Prostornom planu Ličko-senjske županije

zona	položaj	vrsta	veličina	kapacitet	napomena
GRAD NOVALJA					
1.	Šonjevi Stani – Škvardara	T1 T3	20,0 ha 1,0 ha	1000 kreveta 150 korisnika	neizgrađeno izgrađeno
2.	Dražica	T3	2,07 ha	250 korisnika	izgrađeno
3.	Dabi - Vidasi	T1/T3	30,0 ha	1500 korisnika	neizgrađeno
4.	Uvala Babe - Mihovilje	T1	40,0 ha	2000 kreveta	neizgrađeno
5.	Vrtić	T1	15,0 ha	750 kreveta	neizgrađeno
6.	Straško	T3 T1	60,0 ha 10,0 ha	8500 korisnika 500 kreveta	izgrađeno neizgrađeno
7.	Boškinac	T1	3,0 ha	250 kreveta	djelomično izgrađeno
8.	Vidalići	T1	25,0 ha	1250 kreveta	neizgrađeno
9.	Drljanda	T1	5,0 ha	250 kreveta	neizgrađeno
GRAD SENJ					
1.	Bunica	T2,T3	2,0 ha	180 korisnika	djelomično izgrađeno
2.	Spasovac	T1	1,3 ha	230 kreveta	neizgrađeno
3.	Ujča	T1,T3	0,85 ha	300 kreveta/ korisnika	djelomično izgrađeno
4.	Kalić	T1, T2	4,28 ha	500 kreveta	djelomično izgrađeno
5.	Jablanova	T1, T2	6,2 ha	380 kreveta	neizgrađeno
6.	Rača	T1, T3	2,5 ha	300 kreveta/korisnika	izgrađeno
7.	Žrnovnica	T1, T2	8,7 ha	570 kreveta	djelomično izgrađeno
8.	Zidine	T1	13,2 ha	1000 kreveta	neizgrađeno
9.	Lukovo-Zala	T2, T3	3,1 ha	100 kreveta	neizgrađeno
10.	Rastovača	T1,T2	3,8 ha	230 kreveta	neizgrađeno
11.	Lomivrat, Javorina	T1, T2	10,0 ha	800 kreveta	neizgrađeno
OPĆINA KARLOBAG					
1.	Paški Porat	T1,T2	17,0 ha	1700 kreveta	neizgrađeno
2.	Gaj	T3	4,0 ha	400 korisnika	neizgrađeno
3.	Karlobag	T3	1,5 ha	150 korisnika	neizgrađeno

Izvor: Prostorni plan Ličko-senjske županije – VI. liD

Prostorni plan Ličko-senjske županije potrebno je dopuniti podacima iz Prostornih planova gradova i općina.

Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine („NN“ br. 55/13) donesena je u travnju 2013. godine. Strategija je krovni razvojni dokument hrvatskog turizma, kojim se nastoji odgovoriti na prepoznate problema i koji potvrđuju visoku vrijednost prostora RH, kao glavnog pokretača turističkog razvoja.

U Strategiji definirana je izrada planova razvoja turizma za različite tipove, kao stručne podloge u procesu izrade prostornih planova, a u svrhu racionalnog korištenja raspoloživog turističkog prostora.

Šport i rekreacija

PPŽ-om su utvrđene izdvojene zone športske namjene, od interesa za državu, prikazane u grafičkom dijelu plana. Posebnih odredbi ili smjernica za ostale sportske građevine PPŽ-e nije utvrdio.

Građevine od interesa za državu, športske namjene:

- golf igralište;
- rekreacijski centar/zimski sportovi.

Prostornim planovima gradova i općina na različite načine su utvrđivane zone za izgradnju športskih namjena.

Na temelju detaljnih analiza treba definirati Program razvoja sportskih zona, uvažavajući činjenicu realnih mogućnosti njihova opremanja infrastrukturom. Pri tome treba uvažiti Zakonom definiranu odredbu, da „Izdvojeno građevinsko područje izvan naselja za koje u roku od pet godina od dana njegova određivanja nije donesen urbanistički plan uređenja ili do kojeg nije izgrađena osnovna infrastruktura, prestaje biti građevinsko područje.“

Tablica II.3.3.5.4.: Sportsko-rekreacijska namjena prema Prostornom planu Ličko-senjske županije

NAZIV JLS	SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA
	postojeće i planirano (ha)
GRADOVI	847,72
Grad Gospic	147,26
Grad Otočac	145,63
Grad Senj	550,01
Grad Novalja	4,82
OPĆINE	1086,36
Općina Brinje	9,32
Općina Donji Lapac	22,00
Općina Karlobag	373,00
Općina Lovinac	52,78
Općina Perušić	212,82
Općina Plitvička jezera	5,79
Općina Udbina	245,00
Općina Vrhovine	165,65
UKUPNO	1934,08

Izvor: Prostorni Ličko-senjske županije

Tablica Tablica II.3.3.5.5: Sportsko-rekreacijska namjena prema važećim prostornim planovima gradova i općina

NAZIV JLS	SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA	
	PPUO/G	Postojeće i planirano (ha)
GRADOVI	435,17	
Grad Gospic	PPUG V. liD-	154,83
Grad Otočac	PPUG – III. liD	143,44
Grad Senj	PPUG	133,37
Grad Novalja	PPUG liD	3,53
OPĆINE	869,71	
Općina Brinje	PPUO III. liD	15,95
Općina Donji Lapac	PPUO liD	34,27
Općina Karlobag	PPUO	22,0
Općina Lovinac	PPUO IV. liD	387,91

Općina Perušić	PPUO IV. liD	52,78
Općina Plitvička jezera	PPUO II. liD	164,09
Općina Udbina	PPUO III. liD	27,06
Općina Vrhovine	PPUO II. liD	165,65
UKUPNO		1304,88

Izvor: PPUO/G

3.6. Iskorištavanje mineralnih sirovina

Mineralne sirovine predstavljaju prirodnji resurs od interesa za Republiku Hrvatsku, te imaju njezinu osobitu zaštitu i mogu se iskorištavati isključivo pod uvjetima i na način propisan Zakonom o rudarstvu („NN“ br. 56/13 i 14/14) i Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama RH (2008. godine). Sve mineralne sirovine vlasništvo su RH. Za RH osobito gospodarsko značenje imaju: arhitektonsko – građevinski kamen na obalnom području RH, posebno na otocima, tehničko – građevinski kamen kontinentalnog dijela u blizini velikih gradova i gradilišta velike infrastrukture i građevinski pijesak i šljunak u porječju i drugim lokalitetima u blizini gradova i druge velike potrošnje radi izgradnje. Posebno gospodarsko značenje sve više imaju energetske mineralne sirovine - ugljikovodici (nafta i prirodni plin) i geotermalna voda. Do 2019. godine sve jedinice lokalne samouprave dužne su za svoja područja izraditi

Rudarsko – geološke studije (s postojećim i potencijalnim ležištima mineralnih sirovina) koje moraju biti u skladu sa Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama RH.

Ličko-senjska županija naručila je 2013. godine Izradu Rudarsko-geološke studije u kojoj je dana analiza potencijalnosti te stanje u gospodarenju mineralnom sirovinom u Županiji. Studija je izrađena ali nije usvojena na Županijskoj skupštini jer promjenom Zakona o rudarstvu odabrani izrađivač nije imao sve potrebne licence.

Od mineralnih sirovina najveći se njihov broj na području regije nalazi samo u obliku mineraloloških pojava bez gospodarskog značenja. Međutim, treba napomenuti da se ovo područje još ne može smatrati dovoljno istraženim, te se i perspektivnost pojedinih sirovina za sada ne može ocijeniti. To se prvenstveno odnosi na arhitektonski kamen, bentonitske gline, pelite za ekspondirani laki agregat čija su potencijalna područja i pojave utvrđene već ranije ali nisu u dovoljnoj mjeri sistematski istraživane.

Od nemetalnih sirovina veće gospodarsko značenje imaju tehnički građevni kamen, šljunak, te vapnenci i dolomiti. Kakvoča mineralnih sirovina je različite te time i mogućnost njihove uporabe. To se prvenstveno odnosi na tehnički građevni kamen i šljunak. Također, problem je najčešće i u troškovima eksplotacije i oplemenjivanja (šljunak) ili u nedovoljnim potrebama tržišta (vapnenci, dolomiti). Kao što je to već napomenuto, registrirane pojave nekih sirovina nisu u dovoljnoj mjeri istraživane, te se njihova perspektivnost može samo prepostaviti (bentonitske gline, peliti za ekspandiranje, opekarske gline).

Od kaustobiolita za sada su gospodarski najzanimljivije pojave bituminoznih škriljevac. Budući je stupanj istraženosti ovih pojava nedovoljan, ne može se dati cijelovita ocjena njihove perspektivnosti.

Općenito se može konstatirati da se kao tehnički građevni kamen mogu koristiti karbonatne stijene gotovo iz svih stratigrafskih horizonata. Za određenu uporabu mogu se naći najpovoljnije lokacije s gledišta mogućnosti eksplotacije, transporta i mesta korisnika (ili korištenje). To se pokazalo i prilikom izgradnje modernih prometnica kroz područje Ličko-senjske županije, gdje su pronađeni lokaliteti koji su dali potrebne drobljene kamene aggregate za izradu veznih i habajućih slojeva, zatim za izradu bituminoznih nosivih slojeva na cestama svih prometnih razreda, kao i za izradu betona i armiranog betona i dr., pri čemu se, s obzirom na povoljne morfološke okolnosti, izabrane lokacije s najboljom kakvoćom kamena.

Međutim zbog neorganiziranosti sustava, graditelji prometnica prijavili su niz istražnih prostora za tehnički kamen duž trasa prometnica, u njima uzeli količine potrebne za gradnju i nakon toga bez sanacije napustili devastirane prostore te za njih nisu ishodili rudarske dozvole niti rješili sanacije.

Na području Ličko-senjske županije posebno su vrijedna potencijalna područja pogodna za eksplotaciju arhitektonskog kamena. Široka lepeza raznovrsnog obojenog dekorativnog kamena nije na zadovoljavajući način iskorištena. Među perspektivnim područjima na području Hrvatske uвijek se spominje i Ličko-senjske županija, posebno u odnosu na eksplotaciju arhitektonskog kamena iz jurskih, krednih i tercijarnih sedimenta, pa to opravdava ulaganja u dalja geološko-rudarska istraživanja.

PPLSŽ-om su utvrđene površine od 138,40 ha lokacija za eksplotaciju mineralnih sirovina. U grafičkom dijelu plana ucrtane su postojeće i planirane površine za eksplotaciju mineralnih sirovina.

Kao eksplotacijska polja Planom su utvrđeni slijedeći postojeći lokaliteti:

- Za karbonatnu sirovinu za tvorničku preradu: Grad Gospić, lokalitet Barlete,
- Za karbonatnu sirovinu za tvorničku preradu: Grad Otočac, lokalitet Čardak
- Za šljunak: Grad Gospić, lokalitet Papuča
- Za građevni tehnički kamen: Općina Perušić, lokalitet Kvarte - „Zapad“, Tapanjska glava

Postojeća eksplotacijska polja koja se više ne smiju širiti, označena na grafičkom prilogu Plana sa (OP), smještena su na slijedećim lokalitetima:

- za građevni tehnički kamen: **Općina Perušić**: GM Kvarte - zona Istok, Vratarski Kuk, Nadžak Bilo, **Grad Gospić**: Plina-Jadovno, Rizvanuša, Popovača 38, Brajin Lager, Podoštra, Krčmar; **Općina Karlobag**: Stupačinovo, Čelina-Sušanj, Grgin Brig, Kalanjeva Ruja; **Grad Senj**: Stražbenica, Buljma, Petrašica, Senjska Draga, Krivi Put, Mrkište, **Grad Otočac**: Čardak, **Općina Lovinac**: Debeljača
- za karbonatnu sirovinu za tvorničku preradu: **Grad Otočac** – Kalcind-Ličko Lešće.

Naprijed opisane lokacije na kojima se odvija eksploatacija temeljem odobrenog rudarskog projekta i koncesije, mogu nastaviti eksploataciju do iskoristenja odobrenih količina odnosno isteka koncesije, bez mogućnosti proširenja eksploatacijskog polja ili produženja koncesije, te obveznom sanacijom po isteku eksploatacije.

Na lokacijama sa eksploatacijom bez potrebnih zakonom utvrđenih odobrenja treba odmah prići sanaciji prostora.

Način sanacije odnosno prenamjene eksploatacijom devastiranog područja sa oznakom (OP) na grafičkim prilozima, propisuje se u zaštićenom području putem PPPPO, a u ostalom području temeljem PPUO/G.

Za eksploataciju istražnih prostora moraju se izraditi dokumenti sukladno kriterijima iz članaka 59., 60. i 105. Odluke o donošenju PPLSŽ.

Građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina i korištenje prostora za eksploataciju mineralnih sirovina moraju biti određene planskim mjerama koje obuhvaćaju sanaciju i konačnu namjenu, te sve elemente zaštite prostora i okoliša za vrijeme obavljanja istražnih radova, za vrijeme eksploatacije i nakon nje.

Člankom 135. Odluke o donošenju PPLSŽ definirani su istražni prostori mineralnih sirovina.

Planom su definirane lokacije za istražne prostore koje imaju odobrenu koncesiju za istražni prostor mineralnih sirovina. Druge istražne prostore mineralnih sirovina moguće je formirati na područjima gdje ne postoje ograničenja temeljem članka 59. Odluke o donošenju PPLSŽ.

Člankom 59. Odluke o donošenju PPLSŽ definirani su *Kriteriji za određivanje lokacija za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina*.

Istražni prostori za čiju se eksploataciju moraju izraditi dokumenti sukladno kriterijima iz članka 59. Odluke jesu

a) za tehnički građevni kamen:

- Općina Perušić: Mali Čardak, Ugarkovići, Jelovača,
- Grad Gospić: Rudine-Mogorić, Litićev vrh-Ostrvica, Ostrvica, Popovača-Pazarište
- Općina Lovinac: Donja Ploča
- Općina Vrhovine: Dugi Dol, Dugi Dol I, Zalužnica,
- Općina Brinje: Vukov vrh, Rudo brdo, Javorov vrh-Stubica,
- Grad Novalja: Široki Čelac, Zaglava,
- Grad Senj: Mišev panj

b) za arhitektonsko građevni kamen

- Grad Gospić: Debelo brdo

c) za šljunak:

- Općina Plitvička jezera: Frkašić
- Općina Udbina: Vedro polje
- Općina Donji Lapac:Lapačke bare

d) za glinu:

- Općina Perušić: lokalitet Konjsko Brdo

e) za vodu:

- Općina Perušić: lokalitet Prvan Selo (Sorići i Kaniža)
- Grad Gospić: lokalitet Brušane

Tablica II.3.3.6.1.: Površine za iskorištavanje mineralnih sirovina – Eksploatacijska polja

EKSPLOATACIJSKA POLJA				
Mineralna sirovina	Eksploracijsko polje	Površina (ha)	JLS	Oznaka
Tehničko-građevni kamen	PETRAŠICA (s)	0,158	Grad Gospić	E-01
	POPOVAČA 38 (s)	0,960	Grad Gospić	E-02
	JADOVNO	2,030	Grad Gospić	E-03
	RIZVANUŠA (s)	0,803	Grad Gospić	E-04
	PODOŠTRA	14,250	Grad Gospić	E-05
	OSTROVICA	19,401	Grad Gospić	E-06
	LITIĆEV VRH (b)	74,800	Grad Gospić	E-07
	ŠIROKI ČELAC	7,500	Grad Novalja	E-08
	ZAGLAVA	7,685	Grad Novalja	E-09
	KARSA	10,000	Grad Novalja	E-10
	ZAGLAVA (b)	21,350	Grad Novalja	E-11
	SVILARUŠA-KALČEVAC	4,310	Grad Otočac	E-12
	KRIVI PUT (s)	0,950	Grad Senj	E-13
	SENJSKA DRAGA (s) *	3,840	Grad Senj	E-14
	SENJSKO BILO (s)	4,310	Grad Senj	E-15
	KRSTAČE (s)	1,300	Grad Senj	E-16
	MIŠEV PANJ	5,290	Grad Senj	E-17
	PADEŽI-ŠTIROVAČA (s)	1,015	Grad Senj	E-18
	JAVOROV VRH - STUBICA	1,261	Općina Brinje	E-19
	VUKOV VRH	29,940	Općina Brinje	E-20
	KALANJEVA RUJA (s)	0,870	Općina Karlobag	E-21
	GRGIN BRIG (s)	0,670	Općina Karlobag	E-22

	STUPAČINOVO (s)	1,060	Općina Karlobag	E-23
	ČELINA	3,680	Općina Karlobag	E-24
	DEBELJAČA	28,46	Općina Lovinac	E-25
	KIKOVA GREDA (b)	30,800	Općina Lovinac	E-26
	PILAR	60,680	Općina Lovinac	E-27
	KVARTE	5,380	Općina Perušić	E-28
	MALI ČARDAK	8,350	Općina Perušić	E-29
	TAPANJSKA GLAVA	32,788	Općina Perušić	E-30
	NADŽAK BILO	1,900	Općina Perušić	E-31
	VRATARSKI KUK (s)	0,780	Općina Perušić	E-32
	DUGI DOL	3,320	Općina Vrhovine	E-33
	DUGI DOL	2,259	Općina Vrhovine	E-34
	ZALUŽNICA	3,800	Općina Vrhovine	E-35
Ukupno:	35	395,950		
Građevni pjesak i šljunak	PAPUČA VEDRINE - MEDAK	6,761	Grad Gospić	E-36
	LAPAČKE BARE	12,380	Općina Donji Lapac	E-37
	FRKAŠIĆ	11,700	Općina Plitvička jezera	E-38
	VEDRO POLJE	128,980	Općina Udbina	E-39
Ukupno:	4	150,821		
Karbonatna sirovina za industrijsku preradu	BARLETE	7,560	Grad Gospić	E-40
	ČARDAK	34,064	Grad Otočac	E-41
	LIČKO LEŠĆE	-	Grad Otočac	E-42
Ukupno:	3	41,624		
Sveukupno:	42	588,395		

Izvor. Rudarsko-geološka studija LSŽ-Nuing d.o.o 2013.g.

Iz dane tablice vidljiva je zauzetost površine 588,395 ha za potrebe eksploatacije mineralne sirovine, a prema tablici iz PPŽ-a ta površina iznosi 138,400 ha.

Prema saznanjima, nesrazmjer u površinama vidljiv je na području Barleta gdje se realno eksploatira kalcit na površini od 7,600 ha, nešto malo u Papući i Lapačkim barama, a ostalo je gotovo zanemarivo. Ne koristi se niti 7% od ukupno zauzetih površina.

Valja napomenuti kako su gotovo sve ove površine nesanirane i zapuštene, stoga u slučaju eventua-

lne gradnje sustava HES-Senj i gradnje brana u Kosinju trebalo bi iskoristiti trenutak i stručno i kontrolirano sanirati napuštena i zapuštena eksploatacijska polja.

Državna uprava, Ured za gospodarstvo do sada vodio evidenciju o korištenju mineralne sirovine u Ličko-senjskoj županiji, a od 30. lipnja 2017. godine nije nadležan za mineralne sirovine, već je nadležnost prešla na Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Sektor za rudarstvo.

Na dan predaje nadležnosti bilo je aktivno osam koncesija prikazanih u sljedećim tablicama.

Tablica II.3.3.6.2.: Korištenje mineralne sirovine -koncesije

Tehničko-građevni kamen	ŠIROKI ČELAC	7,500	Grad Novalja	E-08
	ZAGLAVA	7,685	Grad Novalja	E-09
	MALI ČARDAK			
	TAPANJSKA GLAVA	8,350	Općina Perušić	E-29
		32,788		E 30
	VUKOV VRH	29,940	Općina Brinje	E-20
	Sveukupno:	86,263 ha		
Građevni pjesak i šljunak	PAPUČA VEDRINE - MEDAK	6,761	Grad Gospić	E-36
	LAPAČKE BARE	12,380	Općina Donji Lapac	E-37
	FRKAŠIĆ	11,700	Općina Plitvička jezera	E-38
	Sveukupno:	30,841 ha		

Ured za gospodarstvo je imao nadležnost i vodio evidenciju za površinu od 117,104 ha eksploatacijskih polja.

Karbonatna sirovina za industrijsku preradu	BARLETE	7,560	Grad Gospić	E-40
	ČARDAK	34,064	Grad Otočac	E-41
	LIČKO LEŠĆE-tvornica	-	Grad Otočac	E-42
	Sveukupno:	41.624ha		

Za karbonatnu sirovину споменуту u gornjoj tablici na površini od 41,624 ha evidenciju je vodilo i prije i sada Ministarstvo gospodarstva.

Ukupna površina eksplotacijskih polja koja su još uvijek pod koncesijom iznosi 158,728 ha što je za 20,328 ha više nego površina u PPŽ-u koja je prema podacima iz 2002. godine iznosila 138,400 ha.

3.7. Ribarstvo i lovstvo

Ribarstvo

U Županiji ribolov je razvijen kao športski ribolov i to samo na vodotocima Like i Gacke koji je dio turističke ponude.

Na području Gacke doline uzgaja se kalifornijska i potočna pastrva u ribnjaku Sinačka pučina, te je također podignuto i mrjestilište potočne pastrve radi porobljavanja otvorenih vodotoka.

Uzgoj slatkovodne ribe provodi se, sukladno prirodnim uvjetima, na dva načina: uzgoj hladnovodnih (salmonidnih ili pastrvskih) i uzgoj toplovodnih (ciprinidnih ili šaranskih) vrsta.

Površina ribogojilišta Sinac prema prostornom planu uređenja grada Otočca iznosi 6,84 ha.

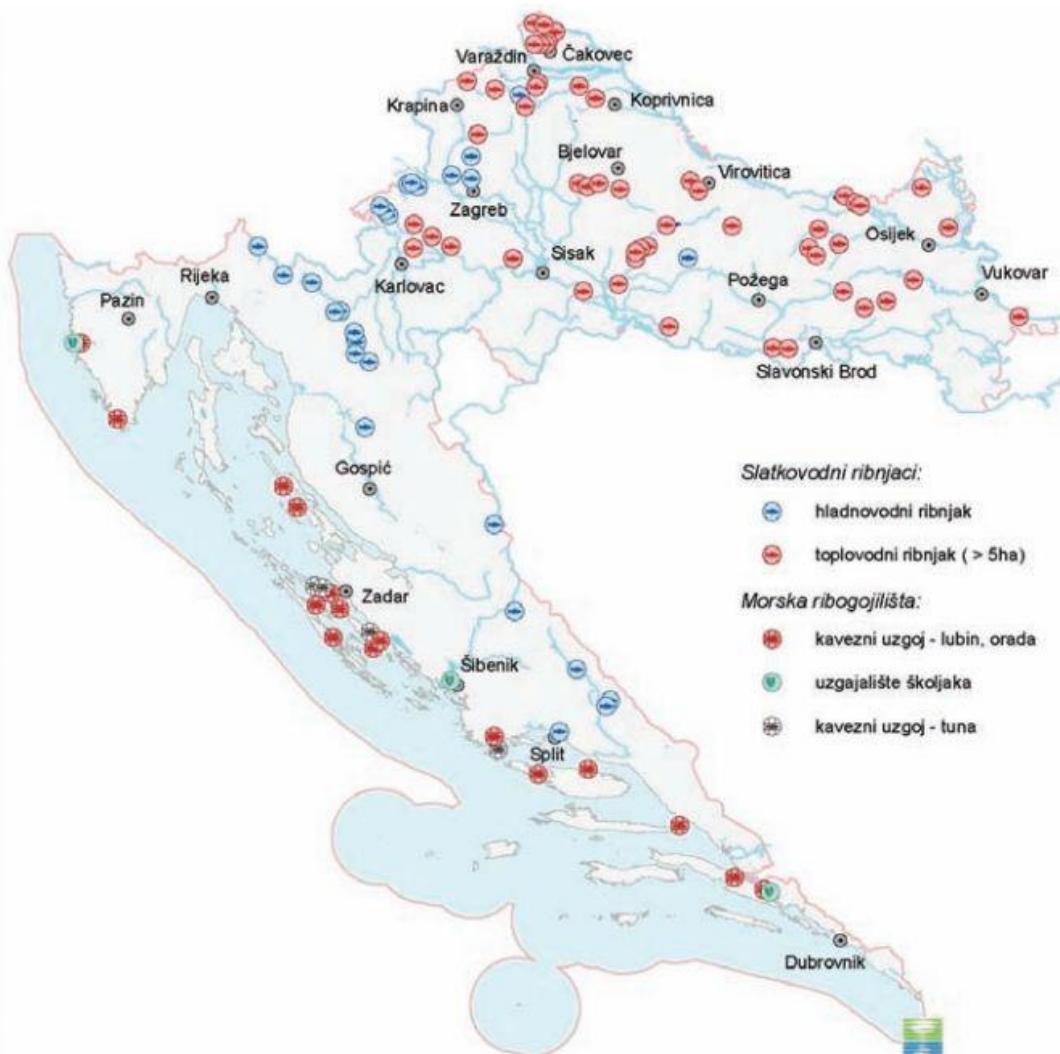
Ribarenje na moru. U Prostornom planu grada Novalja označena su dva lokaliteta za uzgoj tune (H) akvakultura uz otočiće Dolin i Škrda. U Prostornom planu grada Senja označeno je 9 lokaliteta marikulture:

- Vela Ivanča
- Trsine
- Tvrduša
- Vlaka
- Burnjača
- Bilančevica
- Svatska
- Boćarije Vele
- Tvrduša (Prizna)

U Prostornom planu općine Karlobag označeno je također 9 lokaliteta marikulture:

- Područje izvan Uvale Porat (Lukovo Šugarje)
- Uvala Koromačina
- Uvala Smojveruša
- Uvala Marasovića i uvale Pečci (2 lokaliteta)
- Uvala Kralić do uvale Drvarica (3 lokaliteta)
- Uvala Badnjina

Izvor: Strategija upravljanja vodama („NN“ br. 91/08)

Kartogram II.3.3.7.1.: Toplovodni i hladnovodni ribnjaci te marikulture

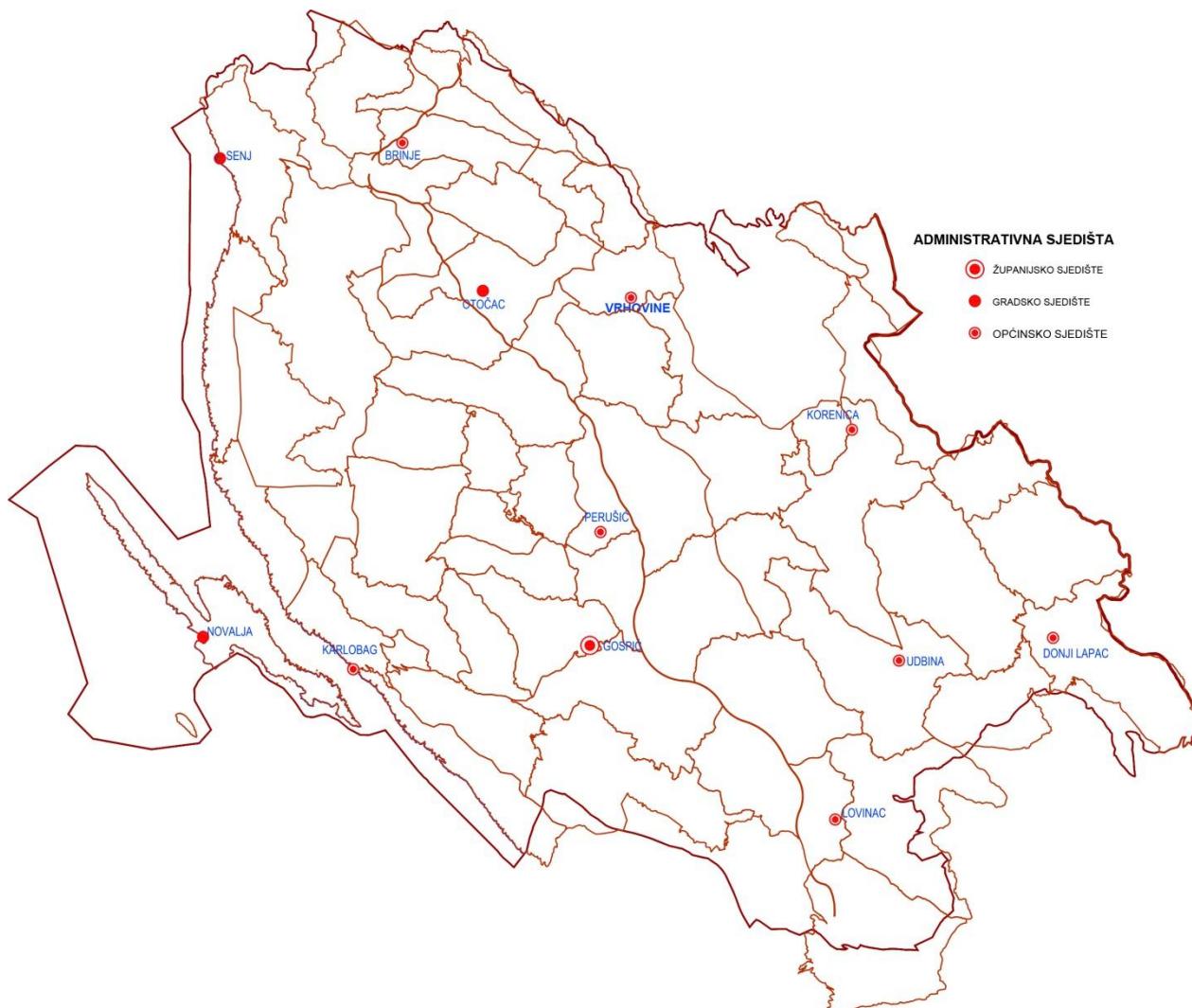
Lovstvo

Životinjski svijet Županije uvjetovan je obilježjima klime te vegetacijskih pojaseva na području Županije.

Uz obale rijeka gnijezde se mnogobrojne vrste ptica - patke, guske, vodomari, ronci, liske, čavke, prepelice, jastrebovi, sove, orao ribar, srebrna čaplja, crna roda. Također tu žive i vidre, žabe (posebno interesantna „cretna“ žaba), kornjače, zmije (neotrovne - bjelouška i vodenjača te otrovne - poskok i riđovka), riječne školjke i rakovi, od riba - klijevi, som, mrena, deverika, šaran, štuka. Od lovne

divljači nalazimo divlju patku, divlju svinju, srnu, jelena, fazana, zečeve, puhove, lisice, jazavce, kune, medvjede i risa.

Na teritoriju županije uspostavljena su zajednička županijska otvorena lovišta, koja su u zakupu lovačkih društava, fizičkih i pravnih osoba kako s područja županije tako i iz najbližeg okruženja.

Kartogram II.3.3.7.2.: Lovišta

Ukupna površina zajedničkih lovišta županije iznosi 147 813 ha. Na području Ličko-senjske županije uspostavljena su i državna lovišta, koja su u zakupu

ili koncesiji fizičkih i pravnih osoba. Ukupna površina državnih lovišta iznosi 360 443 ha. Krovna organizacija lovaca županije je Lovački savez županije.

Tablica II.3.3.7.1.: Lovišta u Ličko-senjskoj županiji
Državna lovišta

Red. br.	Nazivi lovišta	Lovozakupnik	Površina ha
IX/	ANTINOVICA	LD "Tetrijeb" Pazarista	3 520
IX/2	GOLO TRLO	LD "Lane" Perušić	9 926
IX/3	BOK - VELIKI VRH	LD "Orao" Kosinj	3 861
IX/4	CRNO JEZERO	Stil oprema d.o.o	5 847
IX/5	GODAČA	LD "Ravna gora" Sinac	9 281
IX/6	JABLJANAC	ŠLJUKA D.O.O	5 877
IX/7	KREKOVAČA	LU "VUK" Otočac	7 537
IX/8	KRIVI JAVOR II	LD "PANOS" Vrhovine	4552

IX/9	LUKOVO ŠUGARJE	Lagosta d.o.o	7 724
IX/10	RAMINO KORITO	Lagosta d.o.o	8 505
IX/12	RISOVAC	LD"Klisa" Perušić	5 152
IX/13	SENJ	LD"Jarebica" Senj	10 286
IX/14	SJEVERNI VELEBIT	Hrvatske šume d.o.o	29 424
IX/15	ŠKRDA	Blaško d.o.	207
IX/16	BEGOVAČA	Blato na Cetini	7 220
IX/17	SV. JURAJ	LD"Jarebica" Senj	7 940
IX/18	ŠKAMNICA	LD"Brinje"	3621
IX/19	VELINAC	Grivna Karlobag	5 113
IX/20	VELIKI VUJNOVAC	LD"Ojuja" Gospic	10957
IX/21	VIDOVAČA	Elektroputra	11 781
IX/22	VISOČICA	Bigrom d.o.o	15 663
IX/23	VREBAC	Ikam d.o.o	12 661
IX/24	BITORAJ	LD"Jelen" Vodoteč	8 123
IX/25	MRSINJ	LD"Mrsinj"	2 773
IX/26	PLJEŠIVICA	Hruškar d.o.o	7 752
IX/27	KRIVI JAVOR III	Vlaka-mi d.o.o	5 942
IX/28	CRNA DULIBA - METLA	PLANGRAD d.o.o	7 302
IX/29	JADOVNO	LD"Lička" Gospic	5 928
IX/30	SREDNJI VELEBIT	Hrvatske šume d.o.o	12 274
IX/31	MALA KAPELA II	Armirač d.o.o	5 097
IX/32	KARLOVIČEVA KORITA	LD"Lička" Plješivica	35 937
IX/33	KREMEN	LD"Kuna" Rakovica	8 812
IX/34	LISINA	Hunt natura d.o.o	2 620
IX/35	LJUBOVO	LD"Šljuka" Perušić	6507
IX/36	MALI ALAN	LD"Velebit" Gračac	16 810
IX/37	VRH JELOVI	LD"Cvituša" Lovinac	17152
IX/38	MARKOVIĆ- RUDINE	LD OTOČAC	10 734
IX/39	BILO	LD"Srnjak" Krasno	1 618
IX/40	KAMENSKO	Mujanić d.o.o	12 054
IX/41	BIJELI P	Mujanić d.o.o	6 353
UKUPNO			360 443

Zajednička lovišta

Red. br.	Nazivi lovišta	Lovozakupnik	Površina ha
1	IX/101 "Jezerane"	LU Kapela, Jezerane	4.163
2	IX/102 "Križ - Kamenica"	LU Jelen, Vodoteč	1.771
3	IX/103 "Brinje"	LU Brine, Brinje	6.487
4	IX/104 "Dabar"	LU Orao, Dabar	3.627
5	IX/105 "Kompolje"	LU Veper, Kompolje	4.900
6	IX/106 "Otočac"	LU Gacka, Otočac	8.386
7	IX/107 "Sinac"	LU Ravna Gora, Sinac	3.899
8	IX/108 "Vrhovine"	LU Panos, Vrhovine	4.906
9	IX/109 "Perušić"	LU Klisa, Perušić	4.778
10	IX/110 "Pazarište"	LU Tetrijeb, Pazarište	5.490
11	IX/111 "Lički Osik"	LU Kuna, Lički Osik	5.073
12	IX/112 "Smiljan"	LU Lika, Gospic	8.530
13	IX/113 "Gospic"	LU Lika, Gospic	13.193
	Bilaj-Ribnik	LU Lika Gospic	
14	IX/116 "Medak"	LU Lika, Gospic	8.341
	Mogorić	LU Lika, Gospic	
15	IX/117 "Novalja"	LU Jarebica, Novalja	9.537

16	IX/118 "Baške Oštarije"	LU Kiza, B. Oštarije	1.222
17	IX/119 "Lovinac"	LU Cvituša, Lovinac	4.733
18	IX/120 "Korenica"	Bepo-promet d.o.o.	16.318
19	IX/121 "Udbina"	LU Gradina, Udbina	16.416
20	IX/122 "Vaganac"	LU Mala Kapela, P. Jezera	3.464
21	IX/123 "Donji Lapac"	LU Ozeblin, D. Lapac	10.166
22	IX/124 "Švica"	LU Gacka, Otočac	2.413
UKUPNO:			147.813

3.8. Vodnogospodarski sustavi

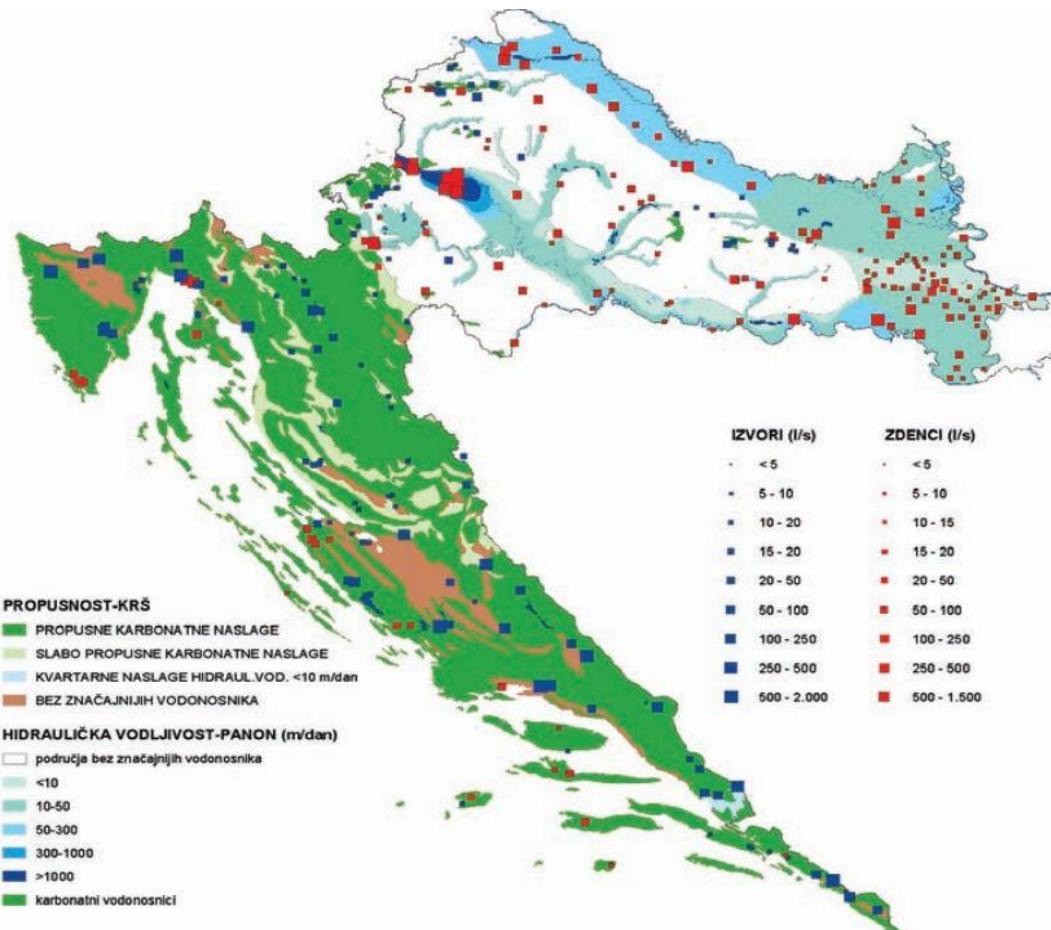
Voda je opće dobro od posebnog interesa. Zakonom o vodama uređen je cijelokupni pravni status, upravljanje, zaštita, korištenja i sva druga pitanja vezana za vodu i vodno dobro. Pojedinačne odredbe o vodama nalaze se i u drugim zakonima, kao npr.: Zakonu o zaštiti okoliša i Zakonu o zaštiti prirode, itd. Na temelju odredbi Zakona o vodama („NN“ br. 107/95 i 105/05) donesena je **Strategija upravljanja vodama („NN“ br. 91/08)** dugoročni planski dokument kojim se utvrđuju vizija, misija, ciljevi i zadaće državne politike u upravljanju vodama. **Strategija upravljanja vodama je okvir za pripremu strategija i planova prostornog uređenja**, zaštite okoliša, zaštite prirode i razvoja ostalih sektora koji ovise o vodama ili utječu na stanje voda (poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, industrija, energetika, promet, turizam, javno zdravstvo i drugo). Ona vrijedi sve dok su na snazi pretpostavke pod kojima je donesena i trajanja dva petnaestogodišnja investici-

jska ciklusa do kraja 2038. godine. Ona daje strateška opredjeljenja i smjernice razvoja vodnog gospodarstva polazeći od zatečenog stanja vodnog sektora, razvojnih potreba, gospodarskih mogućnosti, međunarodnih obveza, te potreba za očuvanjem i unapređenjem stanja voda, te vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.

U krškom dijelu je specifična problematika zagađenja podzemnih voda, gdje zagađenje ima gotovo istovremeni utjecaj na kvalitetu cijelokupnog toka podzemnih voda.

U nizinskom dijelu prisutan je velikih površina i zahtijeva regulaciju u prostoru i dodatna ulaganja prilikom svakog zahvata u prostoru (hidromelioracije, temeljenje objekata, zaštita od poplava i sl.).

Izvor: *Strategija upravljanja vodama („NN“ br. 91/08)*

Kartogram II.3.3.8.1.: Vodonosnici i zahvati voda za javnu upotrebu

Područje Ličko-senjske županije pripada jednim većim dijelom Jadranskom slivu, a drugo Crnomorskog slivu.

Zaštita i korištenje voda podrazumijeva široki spektar aktivnosti, pa tako u grubo možemo spomenuti kao najvažniju zaštitu voda od zagađenja, (zone sanitарне заštite), zaštitu od štetnog djelovanja voda (hidromelioracijski sustavi), dok kod korištenja voda također postoje pravila i određeni prioriteti od onih za očuvanje bioloških minimuma do korištenja vode za vodoopskrbu, korištenje vode za punionice pitke vode, pa potom korištenje vode za navodnjavanje poljoprivrednih površina, za ribarstvo, te za korištenje vode u energetske svrhe.

Svaki zahvat, na zaštiti i korištenju voda ima svoj utjecaj na ovaj složeni eko-sustav.

Prostornim planom Ličko-senjske županije za područje Jadranskog i Crnomorskog sliva određeni su sustavi za zaštitu i regulaciju voda te sustavi za korištenje voda. Kod korištenja voda prednost se daje javnoj vodoopskrbi u odnosu na ostala gospodarska korištenja voda.

Zaključak: Vodno-gospodarstvo u Ličko-senjskoj županiji izuzetno je važno i ima veliki utjecaj na sve ostale segmente gospodarstva što treba posebno uvažavati, a naročito kod prostornog planiranja.

Strateške rezerve podzemnih voda (Izvor: Strategija upravljanja vodama („NN“ br. 91/08) – Određivanjem i zaštitom strateških rezervi podzemnih voda dugoročno će se osigurati potrebe javne vodoopskrbe za vodom na cijekupnom području Hrvatske. Zaštita i korištenje prvorazredni je nacionalni interes.

Ovisno o kakvoći i uvjetima zaštite, podzemne vode podijeljene su na četiri tipa, a u sjeverozapadnom dijelu Ličko-senjske županije, nalaze se rezerve podzemne vode PRVOG TIPA.

Korištenje vode za vodoopskrbu. Vodoopskrbni sustavi gradova i općina uglavnom su međusobno nepovezani te je nužna sanacija, modernizacija i povezivanje u županijski i regionalni sustav.

Korištenje vode za navodnjavanje. Ličko-senjska županija usvojila je Plan navodnjavanja (2007. godine) u kome je naglašeno kako je za sustavno navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta nužno prethodno rješiti zaštitu od štetnog djelovanja voda odnosno obranu od poplava i viška voda određenih područja. Ovim Planom predloženi su i pilot projekti na području Grada Gospića, Grada Novalje i još nekih JLS, ali nije stvorena atmosfera za realizaciju projekata.

Korištenje vode u energetske svrhe naročito je značajno na području Županije

Relativno značajan vodni potencijal, te visinski potencijal pojedinih polja sa nadmorskom visinom od 450 do 650 m.n.m., potakli su stručnjake koji se bave korištenjem vodnih snaga na promišljanje o njihovom energetskom iskorištenju.

Izgrađen je **Hidroenergetskog sustava Senj sa akumulacijom Kruščica i pribranskom hidroelektranom**, uključujući voda Like i Gacke, na bruto padu oko 435m, koje se iz bazena u Gusić polju, tunelom usmjeravaju na turbine **Hidroelektrane Senj**.

Osamdesetih godina izrađena je „Studije optimalnog korištenja voda slivova Like i Gacke“ u kojoj su obrađena kompleksno sva pitanja od interesa za privredni razvoj područja i utvrđeno kako je rješenje sa akumulacijom Kosinj optimalno.

Prosječna godišnja proizvodnja iznosi oko 1,0 milijarde kWh. Za vrijeme dvadesetgodišnjeg rada HE Senj uočeno je kako je hidropotencijal Gacke iskorišten, a hidropotencijel Like ne zbog nedovoljne zapreme akumulacije Kruščica, te su u razdoblju od 1969. do 1982. godine preljevni gubici rijeke Like izraženi u kWh prosječno godišnje oko 355 milijuna kWh, što je oko 1/3 sadašnje proizvodnje HE Senj.

Osnovni zadatak dosadašnjih studija bio je pronađenje mogućnosti za povećanje akumulacijskog prostora rijeke Like, a sve društvene, prostorne i ekonomsko tehničke analize pokazale su kako je varijanta sa jednom akumulacijom Kosinj, najpovoljnije rješenje.

Akumulacijsko jezero Kosinj planski je locirano neposredno nizvodno od akumulacijskog jezera Kruščica i formiralo bi se izgradnjom brane na potoku Kosinjski Bakovac. Maksimalnim usporom na koti 540 m.n.m ostvario bi se korisni volumen od 433 milijuna m³.

Za gradnju ovog sustava ishođene su i građevne dozvole, te nekoliko puta rađene Studije u utjecaju na okoliš.

Cjelokupni sustav nalazi se dijelom u Parku prirode „Velebit“ i čini s njim nedjeljivu cjelinu.

Hidroenergetski sustav RHE –Velebit nalazi se pretežno u Parku prirode „Velebit“ i to dijelom u Općini Lovinac, a dijelom u Gradu Obrovcu u Zadarskoj županiji.

U Ličko-senjskoj županiji nalaze se na Lovinačkom platou retencija Obsenica sa spojem na akumulaciju Štikada i to kanalom do rječice Ričica, te tokom Ričice na „Štikadu“, tako da je oko 2/3 akumulacije Štikada u Ličko-senjskoj županiji.

U drugoj polovini prošlog stoljeća, korištenje vodnih snaga u energetske svrhe planirano je uzimanje vode sa područja Krbavskog polje, stoga su u prostornoj planskoj dokumentaciji Ličko-senjske županije na Krbavskom polju planski ucrtane akumulacije i retencije Hržić i Karamanuša koje su trebale biti sastavni dio ovog sustava i spojene na sustav u Štikadi.

Akumulacije i retencije na Krbavskom polju, ukoliko se izgrade, mogle bi koristiti za navodnjavanje ovog plodnog polja.

Prostornim planom Ličko-senjske županije za područje Jadranskog i Crnomorskog sliva određeni su sustavi za zaštitu i regulaciju voda te sustavi za korištenje voda.

Kod korištenja voda prednost se daje javnoj vodoopskrbi u odnosu na ostala gospodarska korištenja voda.

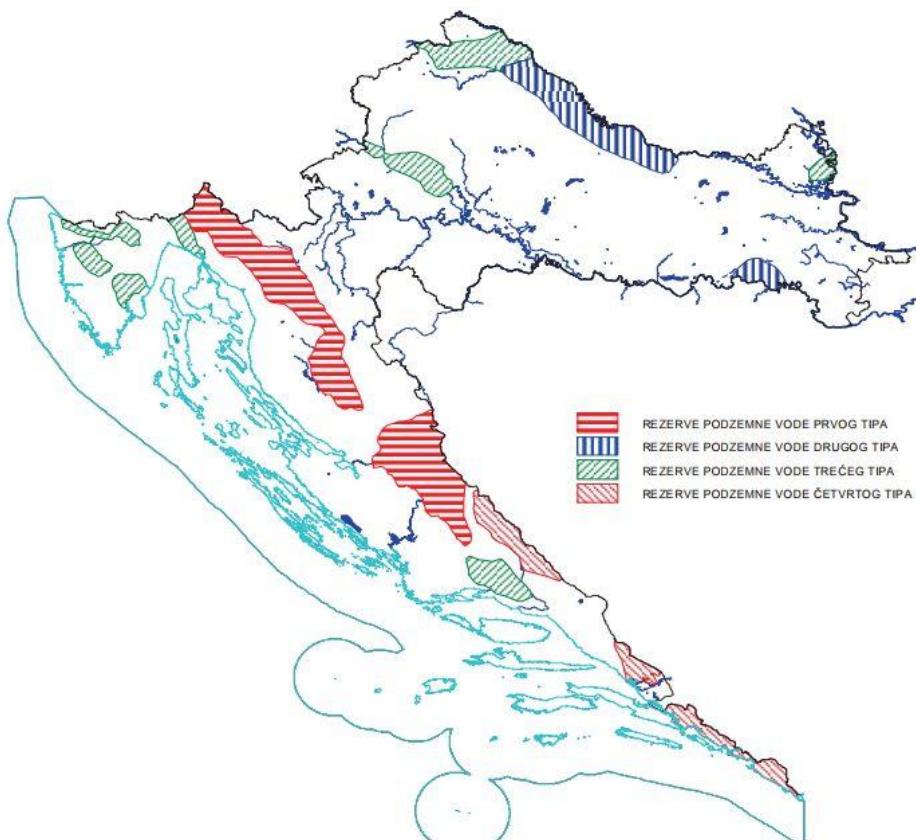
Korištenje voda u gospodarske svrhe daje se uglavnom u koncesiju. U sljedećoj tablici dan je popis koncesionara i namjena koncesije.

Tablica II.3.3.8.1.: Gospodarsko korištenje voda

R. Br.	Namjena korištenja	Korisnik	Adresa korisnika	Lokacija vodo- zahvata (JLS)	Vodo- zahvat	Akt o pravu korištenja voda	Rok važenja	Dozv. opseg korištenja (m ³ /god)
GOSPODARSKO KORIŠTENJE								
1	Korištenje vodne snage radi proizvodnje električne energije	HRVATSKA ELEKTRO-PRIVREDA d.d.	Grada Vukovara 37 10000 Zagreb	Otočac, Senj	HE SENJ 216 MW	koncesija	18.3.2032.	60 m ³ /sek
2				Otočac, Perušić	HE Sklope 25 MW	koncesija	18.3.2032.	45 m ³ /sek
3	Korištenje vodne snage radi proizvodnje električne energije	LENEGRO – obnovljivi izvori el. energije d.o.o.	Frankopanski 2/II, 10000 Zagreb	Otočac	MHE Sinac 120 kW	koncesija	8.8.2046.	7 m ³ /sek
4	Korištenje vodne snage radi proizvodnje električne en.	Croata	Radnička cesta 43, 10000 Zagreb	Gračac	MHE Una – mlin 160 kW	koncesija	31.7.2045.	6 m ³ /sek
5	Za zahvaćanje pitke, mineralne i termalne vode radi prodaje na tržištu u bocama i dr. ambalaži	GIS SINAC d. o o.	Hrvatskog Proljeća 36, 10000 Zagreb	Otočac	Bobinac i Sinačka pučina (Majerovo vrilo)	koncesija	26.5.2018.	1.170
6	Za zahvaćanje pitke, mineralne i termalne vode radi prodaje na tržištu u bocama i dr. ambalaži	SVETI ROK d.o.o. u stečaju	Sveti Rok 53244 Lovinac, SvetiRok	Lovinac	Bušotina K-3	koncesija	3.7.2022.	30.000
7	Za zahvaćanje pitke, mineralne i term. vode radi prodaje na tržištu u bocama i dr. ambalaži	Kustura d o. o.	Svetoski munska Cesta 84, 10000 Zagreb	Otočac	Goda 1	koncesija	3.7.2029.	10.000
8.	Zahvaćanje vode radi korištenja u proiz. postupku	BIGROM d. o. o.	Papuča bb, 53000 Gospic	Gospic	Akumulacija Crno vrelo	koncesija	28.1.2025.	20.000
9.	Zahvaćanje vode radi korištenja u proiz. postupku	CISSA d.o.o.	Škopljanksa 20, 53291 Novska	Novska	Bušeni zdenac	koncesija	29.7.2025.	15.800
10	Zahvaćanje vode radi korištenja u proizv. postupku	Širjan d. o. o.	Kusijevec 29, 48268 Gornja Rijeka	Brinje	Kamenak	Vodo-pravna dozvola	30.4.2019.	10.000
11	Zahvaćanje vode radi korištenja u proizv. postupku	Jasika d.o.o.	Ljudevita Gaja 1/l, 53000 Gospic	Lovinac	v. Krivak	Vodo-pravna dozvola	15.12.2030.	10.000

12	Korištenje kopnenih voda radi uzgoja riba u tržišne svrhe	GACKA d.o.o.	Kralja Zvonimira 10, 53220 Otočac	Otočac	v. Kostelka	koncesija	24.11.2021.	1.073,000
13	Korištenje kopnenih voda radi uzgoja riba u tržišne svrhe	LEKO d.o.o.	Frankopanska 2/2 10000 Zagreb	Otočac	v. Sinačka pučina	Ugovor (APZ)	26.1.2035.	41.000.000

Izvor:Hrvatske vode VGO Rijeka –prosinac 2017.

Izvor: Strategija upravljanja vodama („NN 91/08“)

Kartogram II.3.3.8.2. Strateške rezerve podzemnih voda

U važećoj prostorno planskoj dokumentaciji predviđeno je:

PPLSŽ-om u vodno-energetske građevine, definirane su građevine od važnosti za Državu:

- hidroelektrane: HE-Sklope, HE Senj.

PPLSŽ-om u vodne građevine, definirane su građevine od važnosti za Državu:

- sustav za obranu od poplava,
- građevine za melioracijsku,
- građevine za korištenje voda,
- građevine za zaštitu voda.

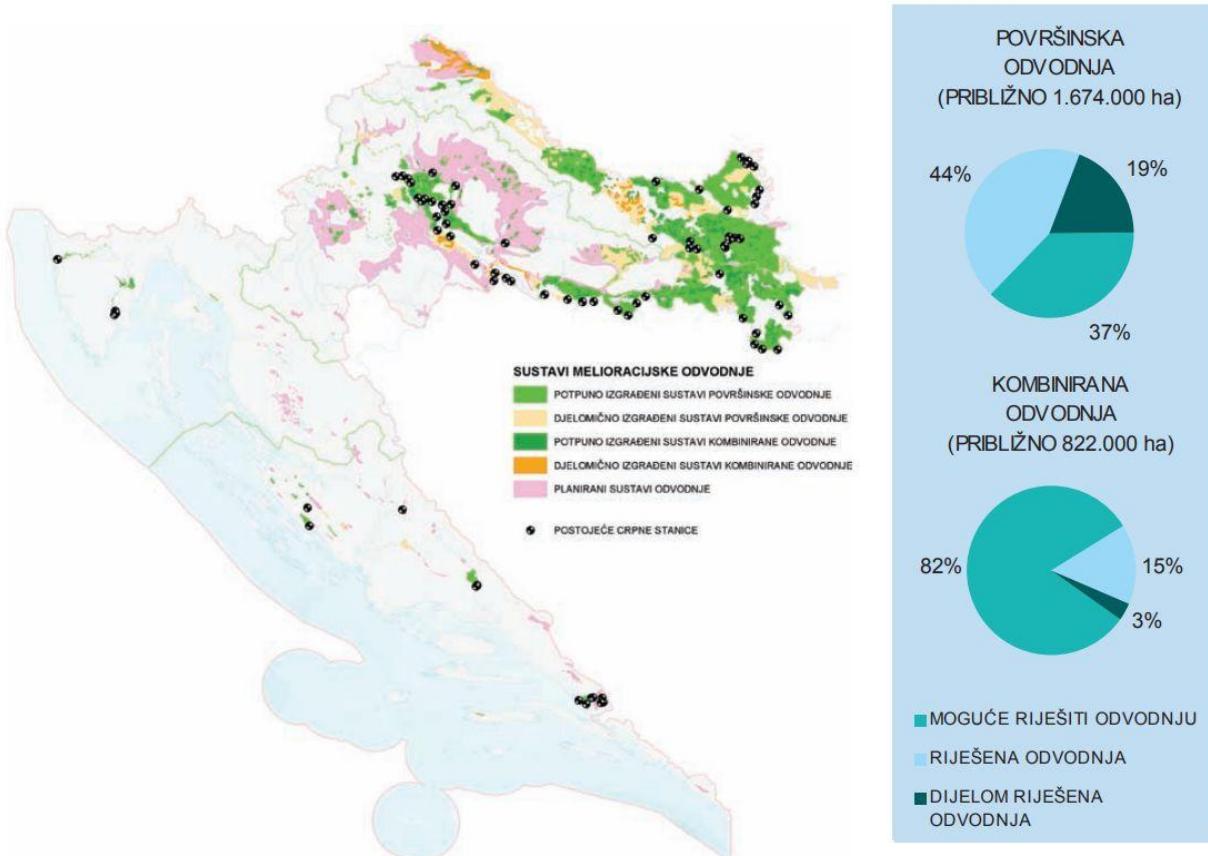
PPLSŽ-om u vodne građevine definirane su građevine od važnosti za Županiju:

- zaštitne i regulacijske građevine,
- građevine za korištenje voda- regionalni vodo-

vodni sustavi do 100 l/s,

- građevine za zaštitu voda - sustav za odvođenju otpadnih voda s uređajem za pročišćavanje kapaciteta do 25.000 ES.

Sustavi melioracijske odvodnje grade se radi brze i učinkovite odvodnje viška vode s poljoprivrednih i drugih nizinskih površina. Nužan su preduvjet za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju, te za zaštitu od poplava unutarnjih voda na ravničarskim područjima. Nalaze se u širokim nizinama slivova rijeka i na zatvorenim krškim poljima. Od planiranih površina, manji dio je izgrađen. Većina postojećih sustava melioracijske odvodnje je uglavnom u lošem stanju, uglavnom zbog toga što ga korisnici nisu održavali.

Kartogram II.3.3.8.3. Stanje sustava melioracijske odvodnje
Izvor: Strategija upravljanja vodama („NN 91/08“)

Sve planske elemente koji se odnose na vodno-gospodarski sustav potrebno je provjeriti, tj. PPLSŽ je potrebno uskladiti sa Strategija upravljanja vodama („NN“ br. 91/08), kao i važećom zakonskom i podzakonskom regulativom. Voda je strateški resurs važan za budući nacionalni razvoj.

4. Opremljenost prostora od značaja za Ličko-senjsku županiju

Prometna i energetska infrastruktura

Sve veze sjevernog i južnog (kontinentalnog i priobalnog) dijela Hrvatske prolaze područjem Ličko-senjske županije, tj. prostorom širine cca 45 km. Posljedica tog položaja mnoštvo je infrastrukturnih koridora od strateške važnosti za Državu.

Prometni pravci su kroz cijelu povijest imali utjecaja na prostor i pri tome unosili velike promjene u razvoju. Danas su još uvijek u dijelovima u funkciji uređene stare ceste, Karlolina, Lujziana i Jozefina (18. i 19.st.); Lička željeznička pruga i danas je na gotovo istoj trasi kao iz vremena gradnje. Sagrađena je autocesta Zagreb-Split, a planirani dijelom izgrađena dionica od Rijeke, preko Križića do Žute Lokve.

Od tri prometna koridora europskog i državnog značaja na području Republike Hrvatske, jedan prolazi područjem Ličko-senjske županije – poprečni koridor na prometnom pravcu sjever – jug –autocesta A1 Zagreb-Karlovac-Split-Dubrovnik.

4.1. Prometna infrastruktura

Cestovni promet

Ličko-senjska županija je u prometnom smislu smještena u centralnom dijelu Republike Hrvatske sa gotovo jednakom udaljenošću oko 500 km od Gosića do Vukovara i isto tako do Dubrovnika.

Autoceste, državne ceste kao i prometnice od županijske i lokalne važnosti svaka za sebe i zajedno značajan su dio ukupne cestovne mreže i čine temelj za povezivanje prometnica niže razine koje su primarno potrebne za pristupanje gradovima i selima s međuregionalnom, međuzupanijskom i županijskom razinom, budući da lokalne prometnice imaju najveću važnost u raspodjeli prometa na najnižoj razini. U tom smislu, u nekim područjima jasan je manjak pristupačnosti koji će biti poboljšan izgradnjom nacionalnih prometnica sa regionalnim i lokalnim cestovnim mrežama. To će poboljšati pristupačnost putnicima i teretu i ojačati gospodarski rast područja.

Županijska i lokalna cestovna mreža mora ojačati područje održavanja kako bi se poboljšala njihova pristupačnost.

Temeljem Odluke o razvrstavanju javnih cesta („NN“ br. 96/16.) duljine razvrstanih cesta na području županije prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica II.4.4.1.1.: Duljina i udio cesta u Ličko-senjskoj županiji

Kategorija ceste	Duljina u km	Gustoća km/km ²	Udio u ukupnoj mreži javnih cesta %
AUTOCESTE-A1,	118,10	0,02	5,79
DRŽAVNE CESTE	538,52	0,098	25,79
ŽUPANIJSKE CESTE	575,824 (94,354)*	0,098	28,25
LOKALNE CESTE	818,867 (161,46)*	0,15	40,17
UKUPNO	2051,311	0,38	100

Izvor: Hrvatske Ceste d.o.o.

*-u zagradi su dane duljine bivših županijskih i lokalnih cesta na području Grada Gospića

Tablica II.4.4.1.2.: Duljina i vrsta cesta u Ličko-senjskoj županiji

JLS	autoceste (km)	brze ceste (km)	državne ceste (km)	županijske ceste (km)	lokalne ceste (km)	cestovna gustoća (km/1000 km ²)
Grad Gospic	30,00		62,00	93,22	171,90	369,44
Grad Otočac	33,91		40,32	92,17	92,17	484,13
Grad Senj			105,00	81,39	132,10	481,95
Grad Novska			10,00	26,00	12,00	514,14
Općina Brinje	22,00		27,00	53,80	40,30	399,48
Općina Donji Lapac			38,00	44,00	73,00	545,77
Općina Karlobag			63,30	21,60	7,00	324,31
Općina Lovinac	23,00	6,00	24,00	21,10	65,00	406,82
Općina Perušić	14,38		17,03	68,67	76,75	461,78
Općina Plitvička Jezera			64,26	44,09	87,00	415,90
Općina Udbina		7,35	65,80	52,90	87,80	313,04
Općina Vrhovine			12,50	3,80	23,30	177,39
Tablica – Izvješće 2013. LSŽ ukupno	123,29	13,35	529,24	602,74	868,32	399,25 (2136,94)
UKUPNO:	2536,34 km					

Izvor:Izvješća o stanju u prostoru Ličko-senjske županije od 2009-2013. -Hrvatske ceste –ŽUC-

Gore navedenu tablicu cestovne mreže iz prošlog Izvješća o stanju u prostoru od 2009. do 2013. godine, prikazali smo radi analize i utvrđivanja promjena stanja od onog prikazanog u prošlom Izvješću.

U ovom Izvješću ispravljena je duljina autoceste na stvarnu i iznosi 118,1 km.

Novom kategorizacijom iz 2017. godine, ranije spomenuta brza cesta kategorizirana je u državne ceste, neke su državne prešle u županijske, a neke lokalne u komunalne objekte, pa je to razlog promjene ukupne duljine pojedinih cesta.

Ako se pogleda autocesta i mreža državnih cesta prikazanih u sljedećoj tablici, može se zaključiti kako je uzdužna povezanost naselja u Županiji zadovoljavajuća, dok su poprečne veze nešto slabije, a pogotovo ne zadovoljava veza Općine Donji Lapac sa ostatkom Županije i njenim sjedištem Gospićem pa je gotovo lakše doći od naselja Donji Lapac preko Bihaća do Zagreba nego do Gospića.

Iz tih razloga Županijska uprava za ceste potiče kvalitetnu izgradnju sadašnje županijske ceste ZC5167, pa je ista projektirana s novim parametrima. Rješavaju se imovinsko pravni odnosi za njenu realizaciju, a kasnije će se tražiti i njena prekategorizacija u državnu cestu.

Tablica II.4.4.1.3.: Državne ceste

	broj ceste	Naziv ceste	duljina (km)
DC	1	Grabovac-Udbina-Gračac	67,959
DC	8	Kraljevica-Senj-Karlobag –Starigrad-Paklenica	100,574
Dc	23	Josipdol-Jezerane-Senj	50,069
DC	25	Korenica-Lički Osik-Karlobag	83,741
DC	42	Munjava-Grabovac	7,517
DC	50	Žuta Lokva-Gračac	101,421
DC	52	Prozor-Vrelo Koreničko	41,160
DC	106	Žigljen-Novalja-Gorica	9,22
DC	217	Ličko Petrovo Selo-Granični prijelaz LičkoPetrovo selo	2,963
DC	218	GP Užljebić-Dobroselo-Bruvno	30,699
DC	405	Stinica:Trajektna luka-D8	3,851
DC	406	Prizna (trajektna luka)	2,925
DC	522	Mutilić (D1) – Gornja Ploča: Čvor Gornja Ploča	13,368
DC	534	Gospić (D25) – Lički Osik: Čvorište Gospić (A1)	
DC	UKUPNO		525,873

Izvor: Hrvatske Ceste d.o.o.

Podaci o radovima u proteklom razdoblju (od 2012. do 2017. godine) prikazani su kronološki kako slijedi:

2012. - obnova državne ceste DC1 (Vaganac – Ličko Petrovo Selo)
 - obnova državne ceste DC50 (Sveti Rok – Gračac)

2013. - obnova državne ceste DC50 (Bilaj – Medak)
 - obnova mosta na DC50 u Kompolju
 - obnova mosta na DC25 u Brušanima

2014. - obnova državne ceste DC1 (Korenica – Bjelopolje) 9,0 km
 - obnova državne ceste DC25 (Bunić – Ljubovo) 6,5 km
 - rekonstrukcija kružnog raskrižja DC1 i DC25 (Korenica)
 - rekonstrukcija kružnog raskrižja DC106 i ŽC5210 (Novalja)
 - obnova asfaltnih kolnika u Perušiću (3 km) i Raduču (5 km)

2015. - obnova državne ceste DC1 (Ličko Petrovo Selo - Prijedor)
 - obnova mosta na DC50 u Čovićima

2016. - rekonstrukcija kružnog raskrižja DC25 i DC50 (Lički Osik)

2017. - obnova državne ceste DC1 (Jošani – Udbina - Klapavice) 11,5 km

Razvoj cestovne infrastrukture dio je ukupne prometne politike koja će se također usredotočiti na razvoj drugih vidova prometa kao i kombiniranih modela prometa, gdje cestovna infrastruktura Ličko-senjske županije već ima važnu ulogu i dobre temelje za daljnji razvoj.

Kao jedan od temeljnih problema ostaju križanje DC25 sa željezničkom prugom u Ličkom Osiku, te DC50 sa željezničkom prugom u Perušiću koje bi trebalo rješavati u dva nivoa, izgradnjom nadvožnjaka DC preko željezničke pruge.

Tablica II.4.4.1.4.: Popis županijskih i lokalnih cesta na području Ličko-senjske županije („NN“ br. 103/17 od 20.10.2017.

Vrsta ceste	broj	Naziv ceste	duljina	asfalt	makadam
	ceste				
ŽC	5110	Klenovica (D8) – Krivi Put – Prokike (D23)	20,070	20,070	
ŽC	5111	Križ Kamenica (L59005) – Križpolje (D23)	2,700	2,700	
ŽC	5112	Stajnica (L59007) – Ž5113	3,000	3,000	
ŽC	5113	Križpolje (D23) – Glibodol – Lička Jasenica (D42)	20,600	12,380	8,220

ŽC	5114	Brinje (D23) – Letinac	7,800	7,800	
ŽC	5126	Sv. Juraj (D8) – Krasno Polje – A.G. Grada Gospića	49,500	49,500	
ŽC	5127	Hrvatsko Polje (L59013) – D50	4,400	4,400	
ŽC	5128	Ž5113 – Dabar – Glavace – Otočac (D50)	29,200	27,750	1,450
ŽC	5129	Ž5128 – Škare (L59022)	3,500	3,500	
ŽC	5130	Doljani – Zalužnica (D52)	4,800	4,800	
ŽC	5140	Krasno Polje (Ž5126) – Švica – Otočac (D50)	22,100	22,100	
ŽC	5141	Ž5140 – Kuterevo (L59134)	3,100	3,100	
ŽC	5142	Ž5140 – Lipovlje (L59134)	3,500	3,500	
ŽC	5143	Otočac (D50) – Prozor (L59033)	4,600	4,600	
ŽC	5144	Podum (D52) – Čovići (D50)	4,800	4,800	
ŽC	5145	Ž5144 – Sinac (L59035)	1,100	1,100	
ŽC	5146	Ž5140 – D. Kosinj – Studenci – D50	32,500	32,500	
ŽC	5147	Ličko Lešće (D50) – Vrelo Gacke (L59036)	3,300	3,300	
ŽC	5148	D50 – Ramljani (L59041)	3,900	3,900	
ŽC	5149	Vrhovine (D52) – Gornje Vrhovine (L59039)	2,300	2,300	
ŽC	5151	Lun (L59046) – Novalja – D106	19,100	19,100	
ŽC	5152	Lipovo Polje (L59031) – Ž5153	6,200	6,200	
ŽC	5153	Bakovac Kosinjski (L59124) – G. Kosinj – Ž5146	10,900	10,900	
ŽC	5154	A.G. Grada Gospića – Perušić (D50)	7,100	7,100	
ŽC	5155	Kosa Janjačka (L59060) – Perušić (D50)	10,400	10,400	
ŽC	5156	Čanak (L59041) – Kozjan – Bunić (D25)	14,100	3,460	10,640
ŽC	5164	A.G. Grada Gospića – Podlapača – D1	22,300	3,160	19,140
ŽC	5165	A.G. Grada Gospića – G. Ploča – Lovinac (D50)	14,200	14,200	
ŽC	5166	D50 – Rok – Obrovac (D27)	17,300	9,311	7,989
ŽC	5167	Udbina (Ž5195) – D. Lapac (D218)	27,400	13,072	14,328
ŽC	5168	G. Lapac (D218) – Borićevac – gr. BiH	5,200	2,797	2,403
ŽC	5169	Bjelopolje (D1) – Donji Lapac (D218)	31,600	31,600	
ŽC	5170	Doljani (Ž5203) – gr. BiH	5,100	1,400	3,700
ŽC	5191	Lokve (D3) – Mrkopalj – Jezerane (D23)	7,000	7,000	
ŽC	5195	Udbina: D1 – D1	7,100	7,100	
ŽC	5196	Udbina: Ž5195 – D522	3,500	3,500	
ŽC	5199	Štirovača (Ž5126) – Šušanj (L59122)	29,500	5,300	24,200
ŽC	5203	Dobroselo (D218) - Donji Srb - Otrić (D1)	8,700	8,700	
ŽC	5210	Stara Novalja (trajektna luka) – D106	8,000	8,000	

LC	59001	Podbilo (Ž5110) – Senj (D8)	11,500	11,500	
LC	59002	L59001 – D23	6,700	6,700	
LC	59003	Krivi Put (Ž5110) – Vodoteč – Brinje (D23)	26,400	12,431	13,969
LC	59004	Krivi Put (Ž5110) – Grabova Lokva	5,600	5,600	
LC	59005	L59003 – Križ Kamenica (Ž5111)	3,200	3,200	
LC	59006	Brinje (D23) – Linarići	3,800	3,800	
LC	59007	Jezerane (D23) – Stajnica – Tominac Draga	9,500	9,500	
LC	59008	Senj: Vrataruša – L59001	1,700	1,700	
LC	59009	D23 – Stolac	4,900	4,900	
LC	59010	Biljevine – Ž5126	3,200	3,200	
LC	59011	D23 – Vratnik – D23	3,200	3,200	
LC	59012	D23 – Melnice – L59013	1,600	1,600	
LC	59013	D23 – Vrzići – Hrvatsko Polje (Ž5127)	12,000	12,000	
LC	59014	L59013 – Crni Kal – Đomine	5,100	3,032	2,068
LC	59015	Brinje (D23) – Hobari – Vučetići – Ž5114	8,900	3,700	5,200
LC	59016	Brlog (D50) – Drenov Klanac – Škare (Ž5129)	16,300	16,300	
LC	59017	L59016 – Kompolje (D50)	5,200	5,200	
LC	59018	Ž5127 – Kompolje (D50)	4,000	4,000	
LC	59019	D50 – Ponori	6,200	6,200	
LC	59020	Ž5128 – L59304	1,000		1,000
LC	59021	Ž5129 – Podum – D52	6,600	6,600	
LC	59022	Škare (Ž5129) – Ž5130	3,100	3,100	
LC	59023	L59022 – Doljani (Ž5130)	1,800	1,800	
LC	59024	Ž5201 – Smoljanac – Rešetar – D1	11,600	8,220	3,380
LC	59025	Ž5201 – Rastovača	2,000	2,000	
LC	59026	D1 – Donji Vaganac	1,000	1,000	
LC	59027	D1 – Ličko Petrovo Selo – Novo Selo Koreničko – Željava	2,800	2,800	
LC	59028	Lukovo – D8	2,800	2,800	
LC	59029	Dulibe (L59133) – Vukelići – Anići – Krasno Polje (Ž5126)	5,300	1,800	3,500
LC	59031	Ž5146 – Lipovo Polje (Ž5152)	9,200	5,184	4,016
LC	59032	Luka (Ž5143) – Obilje – Orešković Most – Prozor (L59033)	5,400	4,038	1,362
LC	59033	D50 – Prozor – Čovići (D50)	4,200	4,200	
LC	59034	D50 – Staro Selo – D52	9,100	5,089	4,011
LC	59035	Sinac – L59036	6,600	6,600	
LC	59036	Ž5147 – Ramljani (Ž5148)	3,800	3,800	
LC	59037	Želj. kolodvor Rudopolje – Rudopolje – D52	4,800	4,800	
LC	59038	D52 – Donji Babin Potok – D52	2,600	2,600	

LC	59039	Gornje Vrhovine (Ž5149) – Turjanski	7,700	7,700	
LC	59040	L59039 – L59041	5,100	3,306	1,794
LC	59041	Ramljani (Ž5148) – Čanak (Ž5156)	12,100	12,100	
LC	59042	Trnavac – D52	5,500	5,500	
LC	59043	D52 – Krbavica – D25	12,400	4,682	7,718
LC	59045	D1 – Mihaljevac – Korenica (D1)	4,800	4,800	
LC	59046	Tovernale – Lun (Ž5151)	2,200	2,200	
LC	59047	D405 – Jablanac – D405	5,000	5,000	
LC	59048	Zavrtnica – D8	1,500	1,500	
LC	59052	Ž5146 – Mlakva – T.L. »Kruščica«	6,000	6,000	
LC	59054	Ž5154 – Kaluđerovac – Ž5154	2,100	2,100	
LC	59055	Ž5146 – Perušić (D50)	6,400	6,400	
LC	59056	Mezinovac – L59055	2,400	2,400	
LC	59057	Malo Polje – Ž5154	1,600	1,600	
LC	59058	Ž5154 – A.G. Grada Gospića	0,800	0,800	
LC	59059	Krš (Ž5146) – D50	3,800	3,800	
LC	59060	D50 – Kosa Janjačka (Ž5155)	9,000	9,000	
LC	59061	Konjsko Brdo – Perušić (L59146)	2,300	2,300	
LC	59062	Perušić (L59146) – Bukovac Peruš.	4,000	4,000	
LC	59063	D25 – L59065	12,000	2,043	9,957
LC	59064	D25 – Debelo Brdo – D1	7,700	7,700	
LC	59065	Bunić (D25) – Krbava – Podlapača – Ž5164	15,000	15,000	
LC	59066	Korenica (D1) – Šeganovac – L59067	3,000	1,352	1,648
LC	59067	Gradina Korenička (D1) – Šeganovac (L59066)	2,900	2,900	
LC	59068	Gradina Korenička (D1) – Oravac	1,300	0,850	0,450
LC	59069	Tuk Bjelopoljski – D1	1,900		1,900
LC	59070	Grabušić – D1	2,700	1,015	1,685
LC	59071	D1 – Frkašić (Ž5169)	6,100	1,000	5,100
LC	59072	Gr. BiH – Melinovac – D218	6,700	0,334	6,366
LC	59073	Nebljusi (D218) – Kestenovac – L59075	9,100	9,100	
LC	59074	L59073 – Donji Štrbci	4,000	0,500	3,500
LC	59075	Kruge (D218) – gr. BiH	10,300	2,500	7,800
LC	59076	L59075 – Birovača (D218)	11,700	2,841	8,859
LC	59077	Novalja (D106) – Zubovići – Metajna	10,600	10,600	
LC	59098	L59065 – Tolić – Ž5164	6,900	6,900	
LC	59099	Ž5164 – Kurjak – Ž5166	12,800	8,666	4,134
LC	59100	D1 – Visuć (Ž5167)	6,800	5,660	1,140
LC	59101	Udbina (D1) – D1	3,600	1,401	2,199

LC	59102	D218 – Ž5169	4,300	4,300	
LC	59103	Ž5167 – Oraovac – Ž5167	5,000	5,000	
LC	59104	L59076 – Mišljenovac	0,400	0,166	0,234
LC	59105	Gornji Lapac – D218	0,900	0,900	
LC	59106	Ž5168 – Doljani (Ž5203)	13,400	0,805	12,595
LC	59110	A.G. Grada Gospića – Ž5165	5,400	2,779	2,621
LC	59111	L59110 – Kik – Ž5165	5,700	0,032	5,668
LC	59112	D522 – Komić	2,700	2,700	
LC	59113	Ž5165 – Lovinac – D50	14,000	9,100	4,900
LC	59114	Lovinac (Ž5165) – Tomingaj (L59117)	10,000	3,220	6,780
LC	59115	L59114 – L59113	3,700	3,700	
LC	59116	D50 – Rok – Poljana – Ž5166	18,500	18,500	
LC	59117	D1 – Tomingaj – Gračac (L63030)	1,500		1,500
LC	59118	D218 – Zaklopac – Donja Suvaja (L63011)	9,400	4,000	5,400
LC	59119	Brezovac Dobroselski – L59118	1,600		1,600
LC	59120	Ličko Cerje (D50) – L59116	0,900	0,900	
LC	59121	Ričice (D50): naselje – naselje	1,600	1,600	
LC	59122	Ledenik – D25	3,300	4,200	
LC	59123	D25 – Konjsko	2,800	2,800	
LC	59124	Ž5126 – Bakovac Kosinjski(Ž5153)	13,600	4,214	9,386
LC	59125	Kosa Janjačka(Ž5155) – Čanak (Ž5156)	6,100	6,100	
LC	59132	Ž5110 – Veljun – D23	9,500	9,500	
LC	59133	Oltari (Ž5126) – Zavižan (NP »Sjeverni Velebit«)	16,000	9,500	6,500
LC	59134	Kuterevo (Ž5141) – Lipovlje (Ž5142)	6,500	6,500	
LC	59136	Gornji Vaganac – D1	1,400	1,400	
LC	59137	Jagodnje – Podlapaća (L59065)	4,800	4,800	
LC	59138	Ćojluk – Udbina (D1)	2,500	2,081	0,419
LC	59139	Dugi Do – Vrhovine (D52)	3,800	3,800	
LC	59140	Željeznički kolodvor Vrhovine – Vrhovine (D52)	0,400	0,400	
LC	59141	Ćepačuše (D218) – željeznički kolodvor Loskun	5,300		5,300
LC	59142	Prpići – Varoš (D50)	1,100	1,100	
LC	59143	D50 – Potkosa – Gudura	1,300	1,300	
LC	59144	Vagan – L59113	0,800	0,800	
LC	59146	Perušić: D50 – Ž5155	0,900	0,900	
LC	59148	Jablanac (D8) – Bileni – Štirovača (Ž5126)	25,200	18,080	7,120
LC	59149	Dolac - Karlobag (D25)	0,600	0,600	
UKUPNO ŽUPANIJSKE CESTE			481,470	389,400	92,070
UKUPNO LOKALNE CESTE			657,400	485,521	172,779
SVEUKUPNO ŽC+LC:			1.138,870	874,921	264,849

Izvor: Županijska uprava za ceste

Zasebnu problematiku čine nerazvrstane ceste i cestovna mreža grada Gospića u čiju su nadležnost održavanja ušle lokalne i županijske ceste.

Tablica II.4.4.1.5.: Duljine županijskih i lokalnih cesta u Gradu Gospiću

Bivša oznaka javne ceste	Opis ceste na području grada GOSPIĆA	Duljina ceste (km)
ŽC 512600	A. G. Gospic – Velika Planina – Mala Planina – Donje Pazarište – Aleksinica – Vranovine – Klanac – Smiljan – Smiljanska ulica	44,8
ŽC 515400	Klanac – A. G. Gospic	2,16
ŽC 516200	Smiljan, Debelo Brdo I, Novoselo Trnovačko	5,42
ŽC 516300	Lički Novi, Podoštra, Kaniža Gospička, Žabica	7,24
ŽC 516400	Bilajsko Novoselo – Bilaj Barlete – Vrebac – A. G. Gospic	18,66
ŽC 516500	Vrebac – Pavlovac Vrebački – Mogorić – Drenovac Radučki – A. G. Gospic	13,54
ŽC 517100	Mušaluk	2,24
LC 590490	Podastrana – D. Pazarište	0,83
LC 590500	D. Pazarište – Kalinovača	4,2
LC 590510	Aleksinica – Kalinovača	3,61
LC 590530	Vranovine – Oteš	4,93
LC 590580	Mušaluk – A. G. Gospic	5,49
LC 590780	Rastoka – Smiljan	5,13
LC 590790	Bužim – Smiljan	10,16
LC 590800	Trnovac – Novoselo Trnovačko	7,98
LC 590810	Debelo brdo I – Debelo Brdo II	3,5
LC 590820	Veliki Žitnik – Pazariška ulica	6,28
LC 590830	Kralja Tomislava ulica	1,68
LC 590840	Kaniža Gospička	1,93
LC 590850	Podoštra	0,87
LC 590860	Lički Novi – Divoselo – Lički Čitluk – Počitelj – Medak	18,9
LC 590870	Lički Osik – Široka Kula	3,96
LC 590880	Budak	1,21
LC 590890	Lički Osik – Ostrvica – Barlete	13,55
LC 590900	Široka Kula – Lički Osik	4,35
LC 590910	Široka Kula – Lički Osik	2,52
LC 590920	Crikvenička ulica – Lipe – Ostvica	6,4
LC 590930	Lipe – 118. brigade H.V.	1,66
LC 590940	Jaskovačka ulica	6,04
LC 590950	Divoselo	3,62
LC 590960	Novoselo Bilajsko – Ornice – Lički Čitluk	5,07
LC 591070	Lički Ribnik – Počitelj	3,93
LC 591080	Medak – Mogorić	9,12
LC 591090	Medak – Mogorić	4,22
LC 591100	Kruškovac – A. G. Gospic	4,26
LC 591260	Smiljan – Veliki Žitnik	5,6
LC 591270	Trnovac	1,4
LC 591280	Rizvanuša	3,11
LC 591290	Bilaj	1,37
LC 591300	Popovača Pazariška – Mala Planina	1,1
LC 591310	Široka Kula	1,59
	UKUPNO:	253,64

Izvor: Županijska uprava za ceste

Četverogodišnji programi cestovnog sektora donose se u kontinuitetu od 2000. godine, a sadrže pregleđ ostvarenja u prethodnom programskom razdoblju i ciljeve za nadolazeće četverogodišnje razdoblje, stavljući prošle i buduće investicije u širi kontekst razvitka cestovnog sektora u funkciji općeg gospodarskog napretka države.

Podaci u tablici iz PROGRAMA GRAĐENJA I ODRŽAVANJA JAVNIH CESTA za razdoblje od 2013. do 2016. godine („NN“ br. 1/14, 151/14 i 47/17) pokazuju ukupno ulaganja u javne ceste u programskom razdoblju i pregledno je prikazana usporedba plana i realizacije po kategorijama cesta u RH.

Tablica II.4.4.1.6.: Opći prikaz ulaganja u javne ceste u razdoblju od 2013. do 2016. godine

Redni broj	Opis	Plan 2013. – 2016. u tisućama kuna	Realizacija 2013. – 2016. u tisućama kuna
I.	AUTOCESTE	7.980.703	4.447.009
II.	DRŽAVNE CESTE	10.541.222	6.543.854
III.	ŽUPANIJSKE I LOKALNE CESTE	3.516.088	2.799.634
(1+2)	UKUPNO INVESTICIJE	17.337.632	9.334.353
(1+2+3)	SVEUKUPNO JAVNE CESTE	22.038.013	13.790.498

Prema Programu ulaganja u županijske i lokalne cesta bilo je planirano uložiti ukupno 3,5 milijardi kuna, a uloženo je ukupno 2,8 milijardi kuna, što čini 79% realizacije programa.

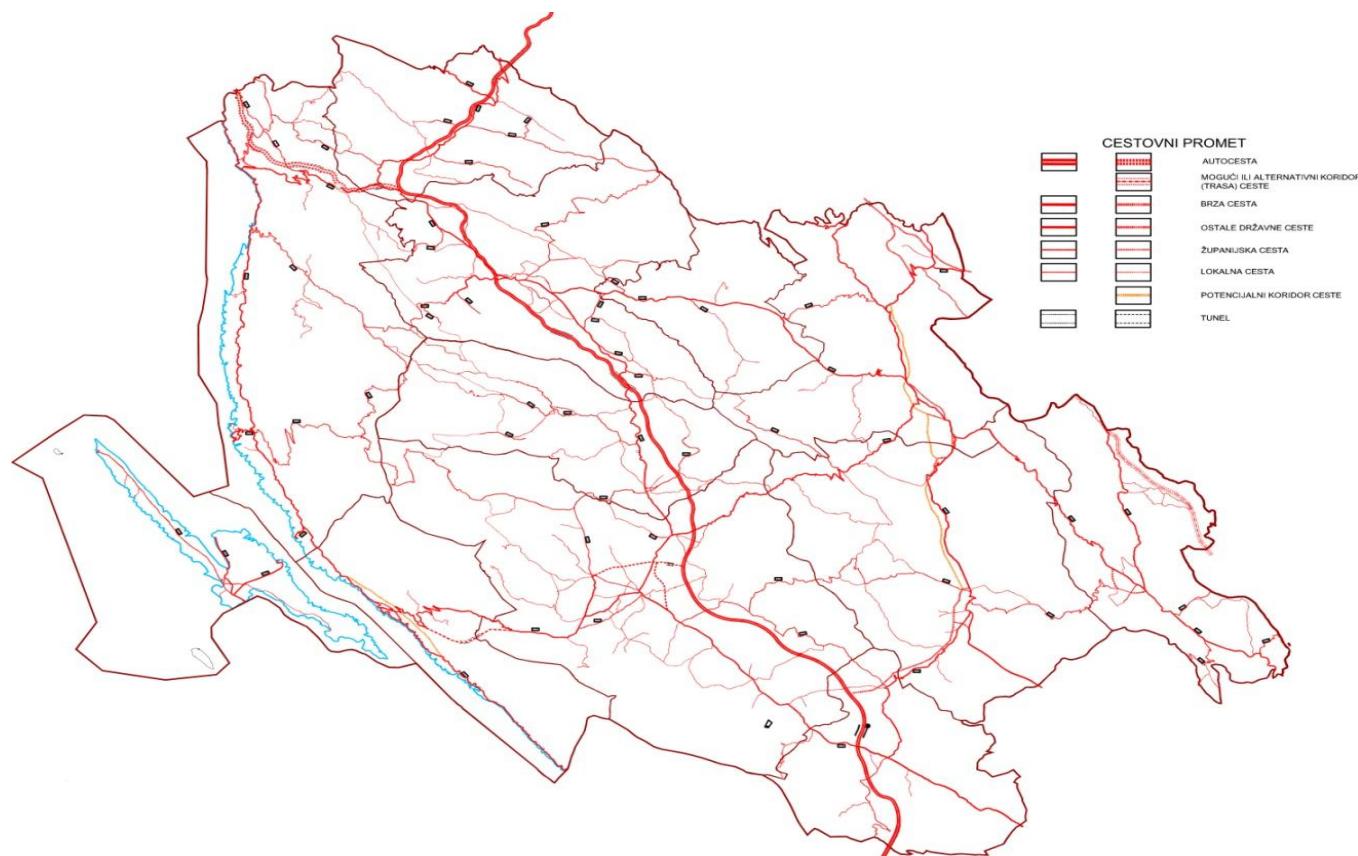
Od navedenog iznosa u investicijsko održavanje (poboljšanje i obnova postojeće mreže) uloženo je

929.975 milijuna kuna, redovno održavanje 1.955.108, a izgradnja 54.705 milijuna kuna.

Može se reći da su provedene glavne aktivnosti na bitnim poveznicama cjelovite mreže javnih cesta.

Tablica II.4.4.1.7.: Prikaz ulaganja u županijske i lokalne ceste u razdoblju od 2013. do 2016. godine

ŽUPANIJA	Plan 2013. – 2016. u tisućama kuna	Realizacija 2013. – 2016. u tisućama kuna
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA	100.589	98.839

Kartogram II.4.4.1.: Prometna infrastruktura - Cestovni promet

Cilj provedbe Programa građenja i održavanja javnih cesta 2017. – 2020. godine, je poboljšati razinu kvalitete održavanja postojeće mreže cesta, a izgradnja novih cesta izvoditi će se sukladno utvrđenim kriterijima za prioritetna ulaganja. U prethodnim periodima provedbe programa građenja i održavanja javnih cesta primarni fokus bio je na izgradnji mreže, dok je ulaganje u održavanje iste bilo sekundarno, čime su se generirali veći zahtjevi za ulaganje u održavanje postojeće mreže cesta. Gradnja novih cesta će se u pravilu sufinancirati putem sredstava iz EU fondova.

Kvalitetnim ulaganjem u održavanje i građenje javnih cesta stvoriti će se preduvjeti ispunjenja ciljeva.

Po pitanju integracije u međunarodni promet, valja istaknuti da je Hrvatska već sada s visoko razvijenom mrežom autocesta (90% izgrađeno), gotovo dosegla europske standarde kad je riječ o međunarodnim cestovnim vezama.

Područjem Ličko-senjske županije prolazi međunarodni TEN-T Mediteranski koridor/Paneuropski koridor.

Strategija prostornog razvoja RH („NN“ br. 106/17) definirala je kako je razvijena prometna infrastruktura pretpostavka održivog i uravnoteženog razvoja države. Navodi se kako pri planiranju prometne mreže treba voditi računa o smanjenju emisije stakleničkih plinova i energetskoj učinkovitosti te preusmjeravati promet s cestovnog na energetski učinkovitije i za okoliš povoljnije načine prijevoza kao što su željeznički, pomorski i riječni promet.

2017. godine pristupilo se izradi Glavnog plana razvoja prometnog sustava funkcionalne regije Sjeverni Jadran, koji se priprema u suradnji Ličko-senjske, Istarske i Primorsko goranske županije, financiran iz EU Fondova, a to bi trebao biti dodatni poticaj gradnji autoceste Križišće –Žuta Lokva, te gradnji i kompletiranju cjelovitog sustava Regije.

Tablica II.4.4.1.8.: Kriteriji razgraničenja koridora željezničkog infrastrukturnih sustava i mreža državnog i županijskog značaja izvan građevinskog područja (u metrima)

SUSTAV I MREŽA	PODSUSTAV		GRAĐEVINA	KORIDOR GRAĐEVINE (m)		NAPOMENA
	vrsta	kategorija		vrsta	postojeća	
prometna	željeznica	državna	Magistralna pomoćna I. reda		15 100	Jedno ili dvokolosječna

Širina koridora iz tablice može se smanjiti na području gdje postoje različita prirodna ograničenja.

Širina koridora iz tablice ne primjenjuje su unutar građevinskih područja naselja

U spomenutom Glavnom planu razvoja prometnog sustava funkcionalne regije Sjeverni Jadran koji se priprema trebalo bi poseban naglasak staviti na razvoj željezničkog prometa koji je na Državnom nivou bitno zanemaren.

Zračni promet

Sustav zračnog prometa na području Ličko-senjske županije ne postoji, ali je planiran kroz gradnju zračne luke, kategorije 2C/1A u naselju bivše vojne zračne luke Udbina i Željava.

Vojna zračna luka Željava nalazi se na samoj granici sa Bosnom i Hercegovinom, oštećena i u lošem stanju.

Kroz prostorne planove kako županije, tako i grada i općina trebalo bi dodatno analizirati ovu problematiku u cilju poboljšanja prometne povezanosti, kako regionalne tako i međuregionalne.

Sredstva kojima raspolaže ŽUC nisu dostatna za ukupno 657,4 km kvalitetnije uređivanje i održavanje županijskih i lokalnih cesta o čemu svjedoči činjenica da od 481,47 km županijskih cesta, oko 92 km ili gotovo 20% nisu asfaltirane, a od lokalnih cesta nije asfaltirano 172,8 km što je preko 25 %.

Slična je situacija i s cestama kojima upravlja Grad Gospić.

Željeznički promet

Strategijom prostornog razvoja RH („NN“ br. 106/17) naglašava se potreba razvoja željezničke infrastrukture kako bi željeznički promet postao konkurentan drugim vrstama prometa. Iz tog razloga je planirana trasa pruge velike učinkovitosti. Ta trasa je ugrađena i u Prostorni plan Ličko-senjske županije. Od dreničkog ipsilona preko Otočca do Perušića planirana je nova trasa pruge velike učinkovitosti. Od Perušića do Gračaca tj. do granice Ličko-senjske županije nova trasa se približno poklapa sa trasom postojeće pruge.

Prostorom Ličko-senjske županije prolazi željeznička pruga za međunarodni promet M604 razvrstane temeljem Zakona o željeznicama („NN“ br. 123/03 i 30/04)

- M 604 Oštarije – Knin – Split, duljine 107,050 km
- Na prostoru Županije na strani Republike Hrvatske postoje fragmenti Unske pruge sa nekoliko postaja

Željeznička magistralna pomoćna pruga (postojeća)-Sunja-Bihać-Knin

Moguća je prenamjena uz međudržavni dogovor i eventualno EU financiranje.

Na području Ličko-senjske županije, Prostornim planom LSŽ, planirane su sljedeće zrakoplovne građevine:

- zračna luka Otočac, letjelište Bjelopolje i heliodromi.

Pomorski promet

Republika Hrvatska ima šest glavnih luka (Rijeka, Zadar, Šibenik, Split, Ploče i Dubrovnik) smještenih duž kopnene obale te su sve proglašene lukama od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa.

Pomorski promet Ličko-senjske županije razvijen je na području Grada Senja, Grada Novalje i Općine Karlobag.

Otvoren je za javni promet preko luka koje su razvrstane prema značaju na lokalne i županijske luke.

Grad Senj

- luke županijskog značaja: luka Senj, Jablanac, Prizna i Stinica
- luke lokalnog značaja: Sv. Juraj, Donja Klada, Starigrad; Lukovo i Krivača plovnim putovima Senj-Baška, Jablanac-Otok Rab, Prizna-Žigljen (Stara Novalja).

Općina Karlobag

- luka županijskog značaja: luka Karlobag
- luke lokalnog značaja: luka Lukovo Šugarje (u uvali Porat) – teretna luka, Cesarica i Barać Draga

Grada Novalje

- luka županijskog značaja: Novalja i Drljanda
- luke lokalnog značaja: Stara Novalja, Tovarnele, Jakšnica i Metajna.

Pomorski promet odvija se i preko luka nautičkog turizma kategoriziranih s obzirom na sigurnost i zaštitu priveza i infrastrukturnu providjenost: Senj, Sveti Juraj, Lukovo, Starigrad, Stinica-Uvala Krivača, Karlobag, Lukovo Šugarje-Uvala Porat, Tovarnele, Stara Novalja i Novalja.

Valja napomenuti kako je Grad Novalja izradom UPU-a za Luku Novalja pokrenuo kvalitetan proces osmišljavanja i uređenja lučkih prostora u Ličko-senjskoj županiji.

Sustav pomorskog prometa i putova potrebno je kvalitetnije osmislitи kako bi se povezao morski i planinski turizam te omogućiti s usidrenih plovila posjet Parku prirode i Nacionalnim parkovima.

Riječni promet

Sustav riječnog prometa na području županije ne postoji, iako se javlja tendencija i prva plovila koja se koriste u turističke svrhe plove kanjonom Like do jezera Kruščica. Nakon realizacije HES-Kosinj to bi mogao biti značajniji promet.

Elektroničke komunikacije

Važećim Prostornim planom Ličko-senjske županije planirana je mreža građevina elektroničke pokretnе komunikacije i za daljnje razdoblje potrebno je uskladiti planove njene izgradnje i razvoja sa prostorno-planskom dokumentacijom.

Naime na zahtjev Udruge Operatera pokretnih komunikacija, Ministarstvo je u cilju pokrivanja cijelog područja Republike Hrvatske mrežom antenskih stupova, pokrenulo inicijativu Izmjena i dopuna prostornih planova županija pa su u tu svrhu izrađene i donesene Izmjene i dopune PPŽ-a.

U nastavku se daje pregled ukupnog broja baznih postaja i broja lokacija na kojima se nalaze:

Tablica II.4.4.1.9.: elektroničke komunikacije

STANJE NA DAN	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	29.5.2017.
Broj baznih postaja	167	169	172	173
Broj lokacija	137	138	139	139
Broj antenskih stupova u vlasništvu operatora	87	88	87	86
*Broj antenskih stupova ostalih infrastrukturnih operatora	12	12	12	12
**Broj antenskih prihvata na postojećim objektima	33	35	36	38

* Broj lokacija na kojima se nalaze bazne postaje, uvezvi u obzir činjenicu da bazne postaje različitih operatera mogu biti na istom antenskom stupu ili postojećem objektu

** Broj antenskih stupova i samostojećih nosača u vlasništvu operatora javnih komunikacijskih mreža pokretnih komunikacija (VIPnet, Tele2 i HT)

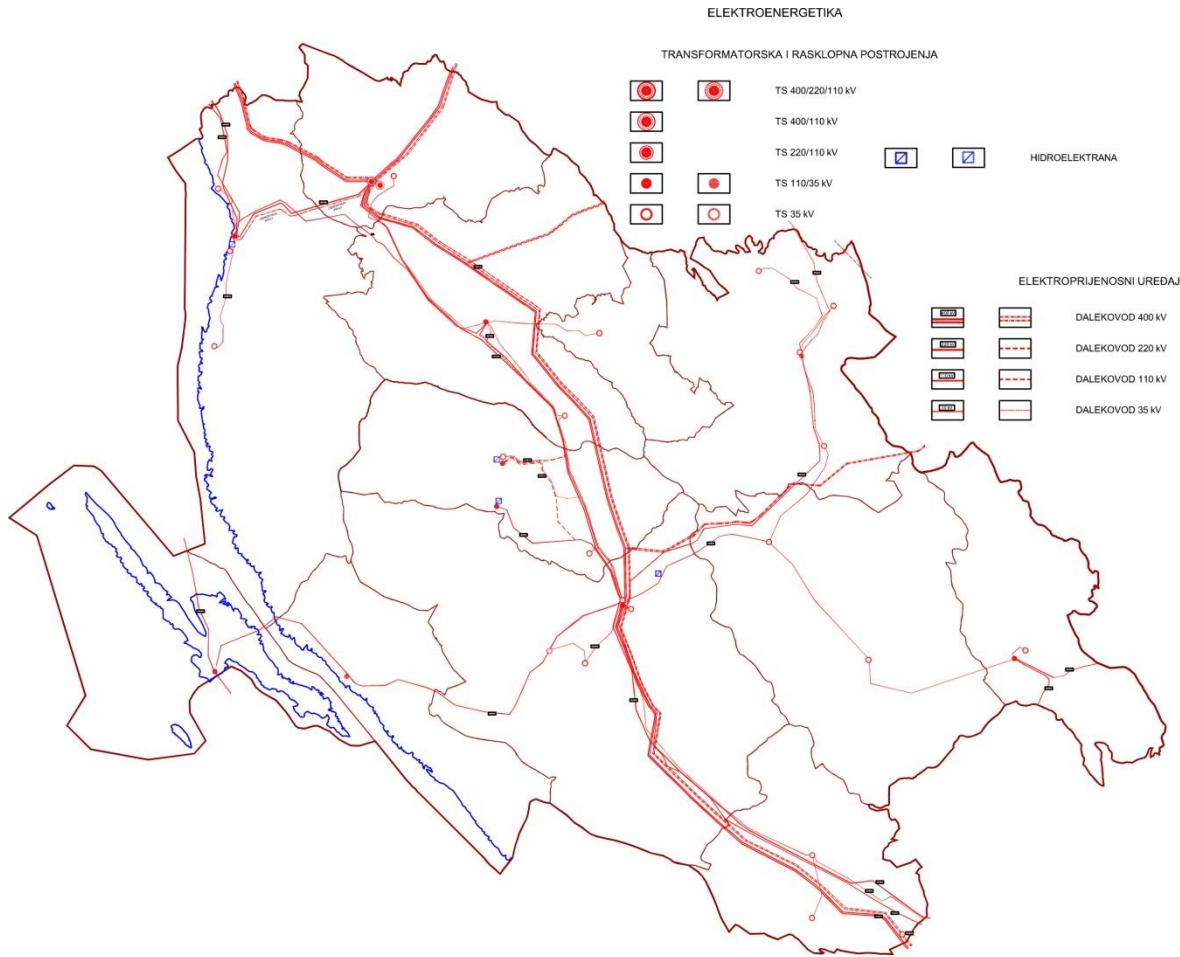
4.2. Energetski sustavi

Opskrba električnom energijom

Elektroenergetski sustav ima na području Ličko-senjske županije dva proizvodna objekta, HE Sklope, HE Senj priključenih prijenosnu mrežu u nadležnosti Hrvatskog operatora prijenosnog sustava (HOPS). Osim „klasičnih izvora“ električne energije na VN mrežu priključena je vjetroelektana (VE) Vrataruša na po-

druđu Senja.

U Ličko-Senjskoj županiji priključeno je i 6 manjih elektrana na distribucijsku elektroenergetsku mrežu, od čega dvije elektrane na 10 kV mrežu i četiri na niskonaponsku mrežu (0,4 kV). Ukupna instalirana snaga svih obnovljivih izvora električne energije priključenih na distribucijsku elektroenergetsku mrežu iznosi iznad 2 MVA, a proizvodnja je na razini preko 8500 MWh. To je preko 3% ukupne potrošnje električne energije u Ličko-Senjskoj županiji.

Kartogram II.4.4.2.: Energetski sustav – elektroenergetika;

Izvor: Elektrolika Gospic

Visokonaponski vodovi (VN) 400 kV, 220 kV i 110 kV na području županije su nadležnosti Hrvatskog operatora i ni jedan potrošač u Županiji nije povezan na ovu mrežu.

Podaci o njoj preuzeti su iz Strategije prostornog razvoja RH i dani u tablici „Osnovni prostorni pokazatelj“ na kraju ovog Izvješća.

Svi kupci su trenutačno priključeni na srednjonaponsku mrežu (SN) ili na niskonaponsku mrežu koja u nadležnosti operatora distribucijskog sustava, odnosno u nadležnosti HEP Operatora distribucijskog sustava, Elektrolika Gospic.

Područje Ličko-senjske županije, se napaja iz sedam (7) trafostanica VN/SN:

TS 110/35 kV Lički Osik
TS 110/35 kV Otočac
TS 220/35 kV Brinje
TS 110/20 kV Novalja

TS 110/20 kV Karlobag
TS 110/35 kV Senj
TS 110/35 Gračac

Ovih sedam trafostanica VN/SN osim cijelog područja Ličko-Senjske županije napajaju i dvije općine van ove županije, Općinu Rakovica u Kralovačkoj županiji i Općinu Gračac u Zadarskoj županiji. Vršno opterećenje svih kupaca električne energije u Ličko-Senjskoj županiji se u ljetnim mjesecima približilo iznosu od oko preko 55 MW, a zimi je oko 40 MW. Srednjonaponske mreže koje ima oko 1850 km, a broj trafostanica koje su funkciji 10/0,4 kV ili 20/0,4 je 972 (dio je u vlasništvu kupaca ili HAC-a). Niskonaponske mreže (0,4 kV) ima preko 2000 km na koju je priključeno preko 42 000 kupaca. Srednje naponska mreža Ličko-senjske županije je najvećim dijelom izvedena kao nadzemna mreža. Urbani dijelovi središta gradova su izvedeni podzemnim mrežama. U tablici su podaci o ukupnim duljinama mreža „Elektrolike“ Gospic, te udjeli podzemnih i nadzemnih mreža prema svakoj naponskoj razini.

Tablica II.4.4.2.1.: Duljina elektroenergetske mreže (kraj 2015.)

Nazivni napon	Nadzemna mreža (km)	Podzemna mreža (km)	Ukupno (km)	Udio nadzemne mreže (%)	Udio podzemne mreže (%)
35 kV	232	49	281	82,6	17,4
20 kV	123	145	268	45,9	54,1
10 kV	1305	150	1455	89,7	10,3
NN mreža (procjena)	1830	205	2035	89,9	10,1
UKUPNO	3490	549	4039	86,4	13,6

Izvor: Elektrolika Gospic

U budućem četverogodišnjem razdoblju na području Ličko-senjske županije, planirane su određene izmjene SN mreže, na način da se očekuju povećanja udjela nazivnog napona 20 kV napona i smanjenje udjela nazivnog napona 10 kV.

Nadalje, iz opravdanih ekonomski razloga ili kada je to potrebno zbog raspoloživosti distribucijske mreže elektroenergetske mreže, u idućem četverogodišnjem razdoblju će rasti udio podzemne elektroenergetske mreže svih nazivnih napona u ukupnoj duljini elektroenergetske mreže Ličko-Senjske županije.

Iako su opterećenja prosječno niska (mali broj kupaca) na području Ličko-Senjske županije, radi pro-

sječno dugih niskonaponski izlaza iz trafostanica 10(20)/0,4 kV, u idućem četverogodišnjem razdoblju planira rast i broj trafostanica naponske razine 10(20)/0,4 kV (ili naponske razine 20/0,4 kV). Pogotovo se to odnosi na područja gdje je uočen rast potrošnje električne energije.

Ulaganja operatora distribucijske mreže se očekuju i u na području automatizacije SN mreži (35 kV, 20 kV, 10 kV) u cilju smanjenja duljine prekida u opskrbi električne energije na ruralnim dijelovima županije.

Opskrba naftom i plinom

Na području Ličko-senjske županije, tvrtka Plinacro d.o.o. iz Zagreba je vlasnik plinovoda.

Tablica II.4.4.2.2.: Osnovni podaci podzemnih magistralnih plinovoda

oznaka magistralnog plinovoda	promjer	tlak	duljina kroz Ličko-senjsku županiju [km]
BS-2 Josipdol-MČS-3 Gospic	500	75	54,8
MČS-3 Gospic-PČ/MRS Benkovac	500	75	46,7
Odvojni plinovod za MRS Otočac	200	75	10,6
Odvojni plinovod za MRS Gospic	200	75	0,8

Izvor: HAKOM Zagreb

Također i nadzemnih objekata kao što su, mjerno reduksijska stanica (MRS), međučistačka stanica (MČS) i blokadna stanica (BS), a to su:

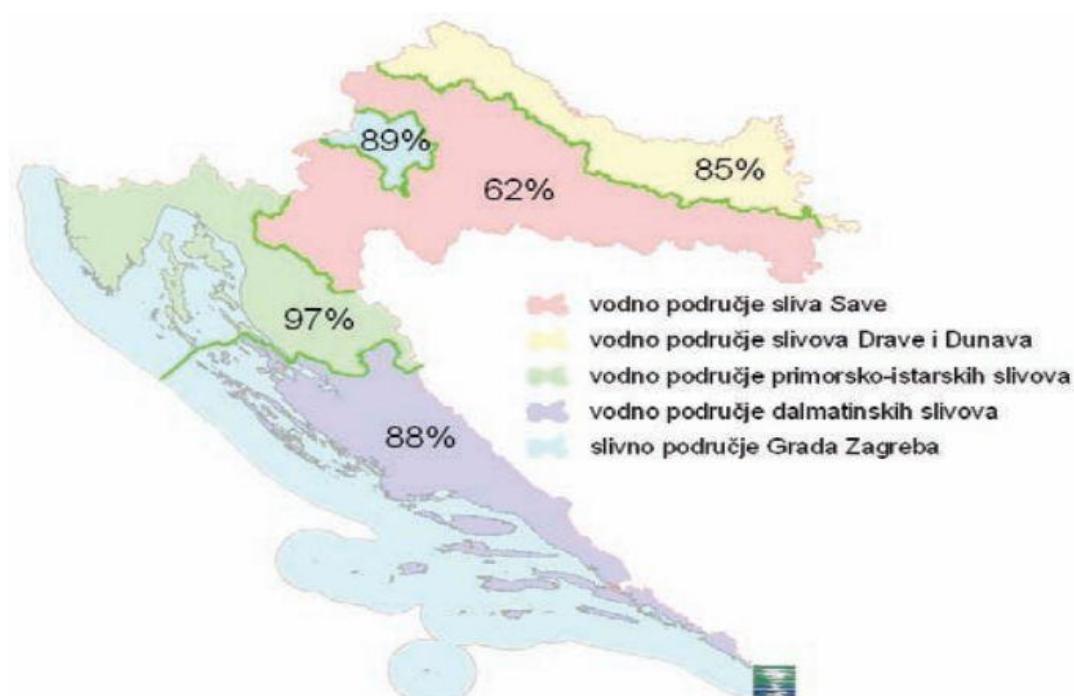
- MRS Otočac
- MRS Gospic
- MČS Vrhovine
- MČS Gospic
- BS Lička Jesenica
- BS Ramljani
- BS Perušić
- BS Medak
- BS Lovinac
- MRS/BS Gračac

Opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda

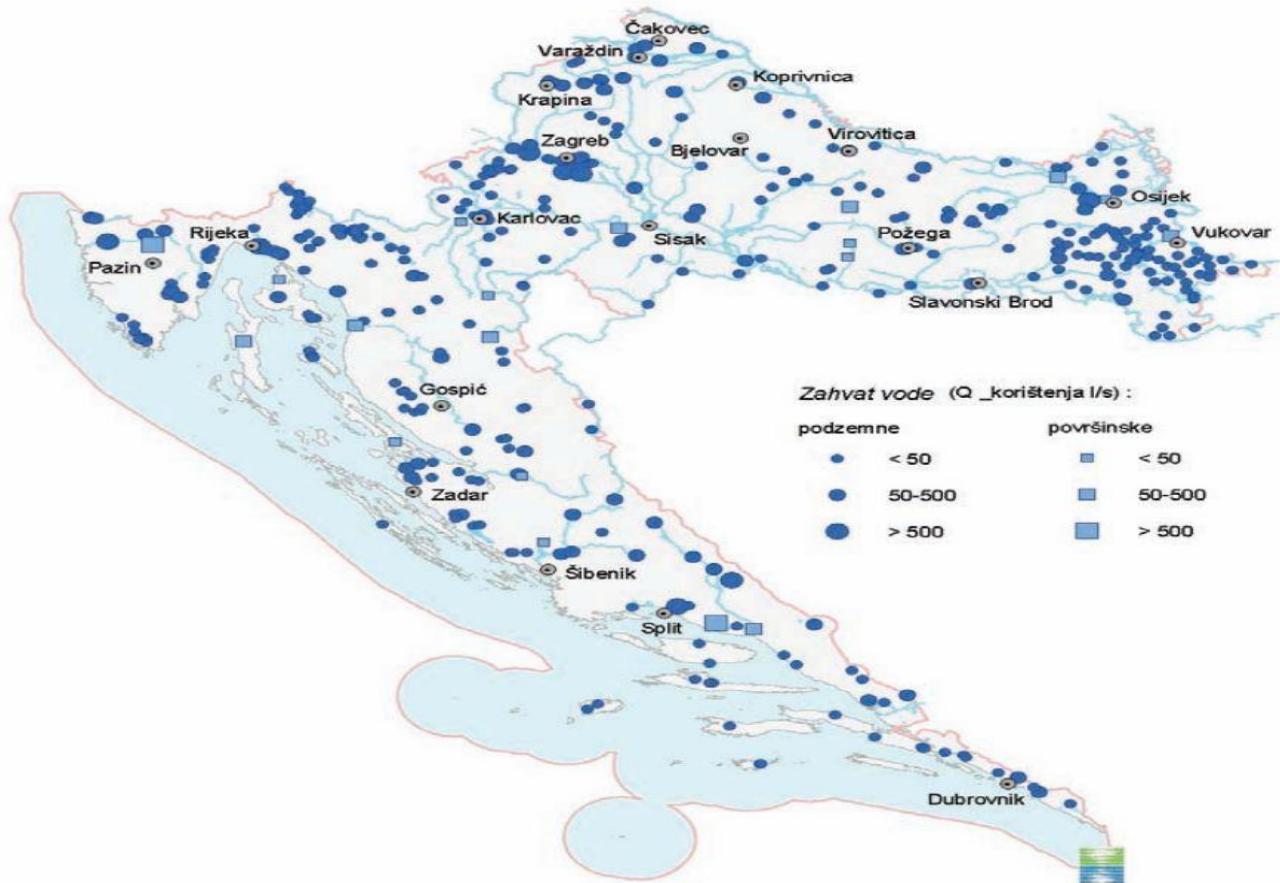
4.3.1. Vodoopskrba

Naselja na području Ličko-senjske županije opskrbljaju se pitkom vodom iz niza crpilišta te imamo niz vodoopskrbnih sustava uglavnom međusobno nepovezanih. Sustavom vodoopskrbe gospodare komunalna poduzeća i prema podacima Hrvatskih voda VGO Rijeka u tu svrhu su ishodila vodopravne dozvole. Podatke i prikaz vodoopskrbe mreže prema profilima cijevi i materijalima tražili smo za veće sustave po gradovima pa su u tablicama dani podaci za gradove Gospic, Novalju, Otočac i Senj. Iz podataka o materijalima može se izvući zaključak i o starosti cjevovoda.

Podaci: Vodovod i kanalizacija d.o.o., Gospic, Novalja, Otočac, Senj, Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Plitvička Jezera, Udbina i Vrhovine

Kartogram II.4.4.3.1.1.: Prosječna opskrbljeno stanovništvo vodom iz javnih vodoopskrbnih sustava prema vodnim područjima

Kartogram II.4.4.3.1.2.: Prostorni raspored zahvata podzemnih i površinskih voda

Izvor: Strategija upravljanja vodama („NN 91/08“)

Tablica II.4.4.3.1.1.: Podaci o zahvaćenim izvorima i bunarima te vodopravnim dozvolama

R. Br.	Namjena korištenja	Korisnik	Adresa korisnika	Lokacija vodozahvata (JLS)	Vodozahvat	Akt o pravu korištenja voda	Rok važenja	Dozvoljeni opseg korištenja (m ³ /god)
JAVNA VODOOPSKRBA								
1	Javna vodoopskrba	Komunalac d.o.o	B.Kašića 5/a Otočac	Otočac	Tonković vriło	vodopravna dozvola	31.03.2029.	2.000.000
2	Javna vodoopskrba	Vodovod Korenica d.o.o	Trg Sv. Jurja 12 Korenica	Plitvička Jezera	Vrelo Koreničko	vodopravna dozvola	20.11.2021.	1 000 000
3	Javna vodoopskrba	Vodovod Korenica d.o.o	Trg Sv. Jurja 12	Pl. Jezera	Čujić Krčevina	vodopravna dozvola	20.11.2021	450 000
4	Javna vodoopskrba	Vodovod d.o.o	Stipe Javora bb Brinje	Brinje	Žižići Maljkovac Lončarevo vrelo	vodopravna dozvola	30.4.2032. 30.6.2019. 30.6.2019.	2.000.000 250.000 50.000
5	Javna vodoopskrba	Usluga d.o.o.	Bužimska 10, Gospić	Gospić	Mrđenovac Košna voda Vrilina Vrbas Odra, Domićuša i Muharov jarak Pećina Ričina	vodopravna dozvola	28.2.2018. 28.2.2018. 28.2.2018. 28.2.2018. 28.2.2018. 28.2.2018. 28.2.2018.	1.000.000 1.200.000 500.000 350.000 300.000 200.000 300.000
6	Javna vodoopskrba	Vodovod Hrvatsko primorje-Južni ogrank d.o.o.	Đure Daničića 12, Senj	Senj	Hrmotine Bačvice	vodopravna dozvola	31.10.2029. 1.9.2018.	10.000.000 50.000
7	Javna vodoopskrba	Gračac vodovod i odvodnja d.o.o.	Park Sv. Jurja 1, Gračac	Gračac	Bijeli klanac Kotlina	vodopravna dozvola	30.11.2017. u postupku produženje 30.11.2017. u postupku produženje	400.000 400.000

8.	Javna vodoopskrba	Crno vrilo d.o.o.	Obalka V. Nazora bb, Karlobag		Crno vrilo Rudanka	vodopravna dozvola	28.2.2020. 28.2.2020.	120.000 120.000
9.	Javna vodoopskrba	Kaplja d.o.o.	Sv. Miuhovila11, Lovinac	Lovinac	Vriline Mračaj Kozjan B-1	vodopravna dozvola	31.5.2018. 31.5.2018.	30.000 95.000 60.000
10.	Javna vodoopskrba	Vodovod i odvodnja d.o.o.	Splitska 2, Senj	Senj	Hrmotine Senjska Draga	koncesija	4.9.2018. 4.9.2018.	504.576 2.000.000
11.	Javna vodoopskrba	Visočica d.o.o.	Udbinska cesta 2, Donji Lapac	Gračac Donji Lapac	Joševica Loskun	koncesija	11.2.2025. 11.2.2025.	10.000 100.000
12.	Javna vodoopskrba	Kraljevac d.o.o.	Trg Sv. Lucije 9, Udbina	Udbina Plitvička jezera	Kraljevac, Bukovac Kravica	bez prava korištenja bez prava korištenja		

Izvor:Hrvatske vode VGO Rijeka –prosinac 2017.

Vodoopskrbni sustav Grada Gospića obuhvaća naselja na prostoru Grada Gospića i Općine Perušić i napaja se iz niza izvora koji se koriste temeljem vodopravnih dozvola.

Komunalno poduzeće Usluga d.o.o, Gospic upravlja sustavom, a radi lakšeg praćenja priprema izradu katastra vodova i uspostavu GIS-a. U pripremi je

projekt „Aglomeracije vodoopskrbe i odvodnje“, a preko ovog Projekta i angažiranja EU sredstava za njegovu realizaciju moguće je sanirati sadašnje loše stanje sustava te uspostaviti novi kontrolirani sustav sa bitno manjim gubicima.

Tablica II.4.4.3.1.2.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima - Grad Gospic

Profil (mm)	Duljina cijevi prema materijalu (m)							Ukupno (m)
	AC	ČE	LŽ	NL	PC	PEHD	PVC	
do 50			2.692			4.135		6.827
63						61.469	10.707	72.176
65			5.925					5.925
75						794	9.730	10.524
80	732		12.327	369				13.428
90						10.706	25.943	36.649
100	5.144		3.708	7.731				16.583
110						20.273	45.121	65.394
140							12.193	12.193
150			4.241	23.997				28.239
160						1.808	58.247	60.055
200	10.610		4.479	203				15.293
225			9.700			862	14.715	25.276
250				1.717				1.717
280							16.087	16.087
300				1.307				1.307
315							28.322	28.322
Ukupno (m)	16.487	0	43.072	35.324	0	100.047	221.064	415.995

Izvor: Grad Gospic-podaci Usluga Gospic

Vodoopskrbi sustav Grada Novalje - Prema podacima Grada Novalje iz prosinca 2017. godine potrošnja pitke vode je oko 120 l/stanovniku, a duljina glavne vodoopskrbne mreže oko 103 km. Prema PPUG postoje dvije vodospreme kapaciteta 5000 m3 (Komorovac i Šegovica), dvije vodospreme po 2000 m3, jedna od 1000 m3, šest vodosprema od 400 do 500 m3, devet manjih vodosprema oko 200 m3, što čini ukupno devetnaest vodosprema, te dvije preki-

dne komore (Barbati i Lun). Ovaj sustav vezan je podmorskim cjevovodom na regionalni vodovod Južni ogrank odnosno na vodozahvat u Hrmotinama. Prema podacima Uprave Regionalnog vodovoda, gubici u njihovom sustavu su ispod 10 %, stoga bi trebalo učiniti sve kako gubici u vodoopskrbnom sustavu Grada Novalje budu u istim okvirima.

Tablica II.4.4.3.1.3.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalim - Grad Novalja

Profil (mm)	Duljina cijevi prema materijalu (m)							Ukupno (m)
	AC	ČE	LŽ	NL	PC	PEHD	PVC	
do 50					1.200			1.200
63								0
65			300					300
75					600			600
80			350					350
90						1.200	4.148	5.348
100			3.690					3.690
110						27.554	11.700	39.244
140						300	1.000	1.300
150	7.600			3.500				11.100
160						7.400	20.050	27.450
200	3.200			13.000				16.200
225						3.800	14.650	18.450
250	2.000							2.000
280							200	200
300								0
315		8.300						8.300
400		17.000					900	17.900
Ukupno (m)	12.800	25.300	4.340	16.500	1.800	40.244	52.648	153.632

Izvor: Grad Novalja

Vodoopskrbni sustav Grada Otočca – Grad Otočac se opskrbljuje iz izvora Gacke ili točnije iz Tonković vrila, sustavom gospodari komunalno poduzeće Komunalac d.o.o., Otočac.

Duljina vodoopskrbne mreže u Gradu Otočcu nije

se bitno promjenila u predhodne četiri godine. Tijekom 2013. godine je rađeno uređivanja vodozahvata na izvoru rijeke Gacke, ali izvršenom sanacijom nije riješen problem predtretmana zahvaćene vode u slučaju zagađenja u podzemlju.

Tablica II.4.4.3.1.4.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima - Grad Otočac

Profil (mm)	Duljina cijevi prema materijalu (m)							Ukupno (m)
	AC	ČE	LŽ	NL	PC	PEHD	PVC	
do 50	4.868				4.700			90.125
63	7.725		1.450					32.183
65								0
75								0
80	7.700,4		2.500		610			10.810,40
90			2.850				3.710	6.560
100			5.350	3.225			2.100	10.675
110								13.580
125	22.900						13.580	44.410
							21.510	
140			11.240			1.450	1.000	12.690
150	8.054		12.110	17.060				37.224
160								0
200	3.750	1.250		30.248, 2			4.020	39.268,2
225								0
250								0
280								0
300	420							420
315	315,8							315,85
400				14.408				14.408
Ukupno (m)	55.733,2	1.250	35.500	64.941,2	5.310	1.450	135.045	299.229,45

Izvor: Komunalac d.o.o. Otočac

Vodoopskrbni sustav Grada Senja – Grad Senj opskrbljuje se iz izvora u Senjskoj Dragi i većim dijelom iz energetskog sustava u Hrmotinama koji se nalazi na koti 401 mn.m.

To su vode slivova Like i Gacke, a zahvaćene su u tlačnom tunelu Gusić Polje – Hrmotine.

Da bi Velebitsko priobalje i otoci dobili što kvalitetniju vodu za piće koja odgovara Pravilniku o zdra-

vstvenoj ispravnosti vode za piće („NN“ br. 46/94), uz vodozahvat Hrmotine, izgrađen je uređaj za kondicioniranje pitke vode kapaciteta 640 l/s.

Poseban problem predstavlja ljetno razdoblje remonta tlačnog tunela Gusić polje – Hrmotine, koji nije vršen više od 10 godina, upravo radi nemogućnosti prekida vodoopskrbe za vrijeme turističke sezone.

Tablica II.4.4.3.1.5: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima - Grad Senj (samo glavni cjevovodi)

Profil(mm) DN	ČE(spiralno Vareni čelik	Ukupno (m)
400	7 742	7 742
450	7 815	7 815
500	25 782	25 782
600	4 007	2 007
UKUPNO:	43 346	

Izvor: Prema podatcima Vodovod Južni ogrank-Senj –rujan 2017-

Vrijeme gradnje 1980-1990

Od Prekidne komore Stinica do Prekidne komore Koromačina izveden je uz postojeći cjevovod DN 400

i DN450 novi čelični cjevovod DN 500 u ukupnoj duljini 15 557,0 m.

Isti je stavljen u funkciju krajem 2017. godine pa je tako ukupna duljina glavnih cjevovoda u ovom sustavu 43 346 m.

Od Uređaja za kondicioniranje vode u Hrmotinama do Prekidne komore Stinica projektiran je novi čelični cjevovod DN 700 mm u ukupnoj duljini od 29789 m uz postojeći DN 500 i DN 600 mm i bit će izведен u narednom planskom periodu u okviru razvoja i proširenja sustava koji se vežu na Vodovod Južni ogrank.

Glavni cjevovod od uređaja za kondicioniranje „Hrmotine“ pa dalje, građen je od čeličnih cijevi –„spiralno vareni čelik „, i to DN 600 (Č fi 609) od Hrmotina do vodospreme Sveti Juraj duljine 2007 m. Od vodospreme Sveti Juraj do vodospreme Klada DN 500 (Č fi 508) . Kada se završe svi planirani odnosno projektirani glavni cjevovodi njihova duljina bit će oko 100 kilometara. Ako bi se sukladno Vodoopskrbnom planu Ličko-senjske županije koji su pripremili Hrvatske vode ovaj magistralni cjevovod spojio do Zadarške županije odnosno ako bi se zatvorio vodoopskrbni sustav preko otoka Paga ta bi duljina regionalno cjevovoda bila oko 200 km.

Tablica II.4.4.3.1.6.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima - Grad Senj

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m)							Ukupno (m)
	AC	ČE	LŽ	NL	PC	PEHD	PVC	
do 50					1.800			1.800
63								0
65			950					950
75								0
80				1.800		850		2.650
90								0
100			2.620	15.000		1.600	3.650	22.870
125	1.250	1.500	4.500					7.250
140								0
150				8.500			950	9.450
Ukupnom:	1.250	1.500	8.070	25.300	1.800	2.450	4.600	44.970

Izvor: Komunalac d.o.o. Grad Senj

Vodoopskrbni sustav Općine Brinje vezan je na lokalne izvore Žižići, Maljkovac i Lončarevo vrelo. Sva vodocrpilišta imaju riješene imovinsko-pravne odnose i vodopravne dozvole. Lončarevo vrelo se trenutno ne koristi jer ga je potrebno sanirati.

Sustavom upravlja komunalno poduzeće Vodovod d.o.o koje nam je dostavilo grubi podatak o duljini vodovodne mreže od oko 84 km i potrošnji vode od 84l/stanovniku i gubicima u sustavu od oko 70. Oko 70% stanovnika ima riješenu vodoopskrbnu mrežu (1.283 domaćinstva i 50 gospodarskih subjekata). Vodovodnu mrežu imaju naselja Brinje, Križpolje, Križ-Kamenica Jezerane, Stajnica i Rapain Klanac, a vodovodnu mrežu nemaju naselja: Prokike, Vodoteč, Lipice, Letinac, Žuta Lokva i Glibodol.

Očigledno je kako ova općinska tvrtka kao i većina drugih javnih poduzeća koja gospodare vodoopskrbnim sustavom nema katastar vodova i nije uspostavila GIS i trebat će uložiti puno napora za kvalitetno upravljanje sustavom.

Vodoopskrbni sustav Općine Donji Lapac vezan je na lokalne izvore Joševica i Loskun, a sustavom gospodari komunalno poduzeće Visočica d.o.o.

Glavni dio sustava građen je u novije vrijeme nakon napuštanja kaptaža iz susjedne BiH. Sustav je potrebito urediti, uspostaviti katastar vodova i GiS.

U sustavu javne vodoopskrbe obuhvaćeno 10 naselja i to Donji Lapac, Dnopolje, Doljani, Dobrosevo, Birovača, Oraovac, Nebljusi, Gajine, Gornji Lapac, Boričevac, dok ostalih 8 naselja nisu u sustavu: Donji Šrbci, Gornji Šrbci, Kestenovac, Bušević, Mišljenovac, Meljinovac, Kruge, Gornji Lapac, Brezovac Dobroselski.

Naselje Nebljusi opskrbljiva se s izvorišta „Loskun“ izdašnost prosjek cca 150 l/s, dok ostalih 9 naselja dobiva vodu s izvorišta „Joševica“ – (Općina Gračac) izdašnost prosjek 34 l/s.

Postoji Idejni projekt i u planu je izgradnja vodospreme „Pirovište“ (koje bi se povezalo iz naselja Nebljusi) i novog sustava prema vodospremi D. Lapac koji bi služio kao alternativni sustav u slučaju zakazivanja vodoopskrbe s izvorišta Joševica.

Prema Idejnog projektu u planu je i izgradnja sustava od naselja Nebljusi prema naseljima Šrbci i Kestenovac. Ukupna izgrađena mreža javne vodoopskrbe iznosi 120 km, a gubici na mreži su procijenjeni na 60%.

Vodoopskrbni sustav Općine Lovinac – Djelatnost javne vodoopskrbe i odvodnje na području Općine Lovinac obavlja javni isporučitelj vodne usluge Kaplja d.o.o. Lovinac sa sjedištem u Lovincu.

U okviru javne vodoopskrbe Kaplja d.o.o. koristi i održava dva površinska vodocrpilišta: Mračaj, Vriline te podzemno vodocrpilište Kozjan (Zdenac B-1).

Mračaj se nalazi na koti 650 mnm. Izvorište je razbijenog tipa, ukupne izdašnosti oko 3 l/s, u sušnom razdoblju te oko 17 l/s u kišnom razdoblju. Sastoji se od nekoliko manjih izvora te izvorišta Blatni jarak koji je odvojen od ostalih. Izvorište je ogradieno.

Izvorište Vriline se nalazi na koti 630 m.n.m. Izvor je preljevnog tipa, sastoji se od nekoliko manjih izvora ukupne izdašnosti oko 2 l/s u sušnom razdoblju te oko 15 l/s u kišnom razdoblju.

Kozjan je podzemno vodocrpilište izbušeno rotacijskim načinom bušenja do dubine 60 metara. Bušotina se nalazi na koti 579 m.n.m. te se prosječno crpi oko 40 l/s.

Duljina javne vodoopskrbne mreže na području općine Lovinac je oko 46 km. Na vodovodnu mrežu priključeno je 80% domaćinstava.

Na distributivnom području najčešća onečišćenja mogu biti prouzrokovana nepovoljnim hidrološkim prilikama te elementarnim nepogodama zbog brdskega područja koje je u zimskom periodu većim dijelom nepristupačno. Ostala onečišćenja predstavljaju vrlo malu opasnost zbog udaljenosti relativno malog broja stanovništva i niskog stupnja prometa, iako je područje izloženo brzoj cesti A1 koja može prouzročiti onečišćenje.

Na području Općine postoji punionica pitke vode „Sveti Rok“. Koncesiju u trajanju od 20 godina koristi Sveti Rok d.o.o., a namjena koncesije je za zahvaćanje pitke, mineralne i termalne vode radi prodaje na tržištu u bocama i drugoj ambalaži. Dozvoljeni opseg korištenja je 30.000,00 m³/god.

Vodoopskrbni sustav Općina Karlobag - Na području Općine Karlobag za vodoopskrbu služe izvori Velika Rudanka i Crno Vrilo koja se nalaze istočno od Baških Oštarija na koti 952 m n.m. jedno pored drugog. Izvor je stalan s minimalnom izdašnošću 3 l/s do maksimalno 20 l/s za vrijeme većih oborina. Izvor je kaptiran 1938. godine. Iz ovog izvora vrši se javna vodoopskrba za potrebe naselja Baške Oštarije, te za područje Karlobaga.

U Karlobagu se ovaj sustav spaja sa vodoopskrbnim sustavom Hrvatskog primorja - Južno ogrank iz Senja, odnosno iz vodozahvata Hrmotine.

Prema hidrauličnom proračunu (IPZ Zagreb 1996.) vidljivo je da je u krajnjoj točki ovog vodovoda dotiče maksimalno 147 l/s, a da zajedno za Pag i Karlobag može oticati 329 l/s tj. da na toj točki nedostaje 182 l/s. Taj manjak količine vode izaziva brzo pražnjenje P. K. Koromačina i nastanak zračnog udara u cjevovodu za Karlobag i podmorskom cjevima za otok Pag što izaziva neželjene posljedice.

U tijeku je izgradnja drugog cjevovoda od vodozahvata Hrmotine, ali je još daleko od granice Općine Karlobag.

Vodoopskrbni sustav Općine Plitvička Jezera - Veći dio Općine Plitvička Jezera opskrbuje se vo-

dom iz izvorišta Vrelo Koreničko, manji dio iz izvora Ćuić Krčevine, dok se prostor Nacionalnog parka Plitvička Jezera opskrbuje vodom iz Jezera Kozjak (60l/sec). Sustav se sastoji od sedam relativno malih vodosprema i dvadesetak kilometara cjevovoda. Gubici u sustavu su preko 70%. Ponovno se pristupilo rješavanju ovog gorućeg problema u okviru Projekta „Aglomeracije vodoopskrbe i odvodnje područja Plitvičkih Jezera“ koji bi trebao dobiti Državni prioritet i potporu za rješavanje iz EU sredstava iz kojih bi se izgradilo dvadesetak kilometara novih cjevovoda, uspostavio GIS i katastar vodova kako bi se kontrolirano upravljalo sustavom.

Vodoopskrbni sustav Općine Perušić - Općina Perušić radi na sređivanju katastra vodova i infrastrukture. Vodoopskrbnim sustavom i dalje upravlja komunalno poduzeće „Usluga“d.o.o. iz Gospića. Izvorišta iz kojih se rješava vodoopskrba nalaze se pretežno na području Pazarišta. U sustavu postoji šest crpnih stanica i četiri vodospreme od kojih najveća od 500 m³ (Perušić) koja nije u funkciji, dok se za dezinfekciju vode u sustavu koriste tri klorinatora.

Vodoopskrbna mreža se sastoji od nekoliko manjih sustava.

Vodovi Lički Osik – Perušić - Aleksinica od PVC-a, profila 110-280 mm, duljine 27,5 km;

Vodovi Perušić-Studenci-Kosinj od – Duktil-prtofilla, 150 mm, duljine cca 26,0 km;

Na prostoru Kosinja od PEHD cjevi, profila 75-110 mm, duljine cca 22,8 km;

Ukupna duljina svih cjevovoda je 77,515 km što čini relativno veliku mrežu na rijetko naseljenom prostoru, a za moderno i svrshishodno upravljanje sustavom treba do kraja srediti katastar vodova, uspostaviti GIS i kvalitetan nadzor kako bi se izbjegli preveliki gubici u sustavu i na vrijeme uočili problemi.

Vodnoopskrbi sustav Općine Udbina - Na području Općine izgrađen je sustav vodoopskrbe za sedam naselja od ukupno 26, što je nezadovoljavajuće.

Ključni kaptirani izvor je izvor Krbavica koji se nalazi na području Općine Plitvička Jezera koji je minimalne izdašnosti oko 25 l/sec uz napomenu kako je njegova izdašnost za ekstremne suše pala na svega 6l/s. Svi ostali kaptirani izvori koji su na području Udbine imaju zajedno minimalnu izdašnost do 1,0 l/s. pa su očito nedostatni za kvalitetno rješavanje vodoopskrbe cijele Općine. Duljina magistralnih cjevovoda je oko 25 kilometara, a gubici u sustavu su znatni. Ne postoji katastar vodova niti GIS pa sustav nema ostvarene prepostavke za kvalitetno upravljanje.

Vodnoopskrbni sustav Općine Vrhovine – Vodoopskrba područja Općine bazirala se na starom željezničkom vodovodu koji je dobivao vodu iz Tonković vrila.

Danas se vodoopskrba također temelji na kaptazi iz Tonković vrila i u sustavu ima nekoliko manjih vodosprema.

Na području Općine nalazi se i nekoliko malih izvora o kojima se nije promišljalo kao potencijalnim za vodoopskrbu područja koje je rijetko naseljeno i dijelom u Nacionalnom parku Plitvička Jezera. Većina glavnih vodoopskrbnih cjevovoda su relativno malog profila (cca 100 mm).

Zaključak:

Ako se zbroje tabelirani podaci o duljinama vodoopskrbne mreže prema profilima cijevi i materijalima u gradovima i općinama Županije, može se zaključiti da u Županiji imamo preko tisuću kilometara vodoopskrbnih cjevovoda za koju je nužna sanacija, modernizacija i povezivanje u županijski i regionalni sustav.

Velika je vjerojatnost da su stariji cjevovodi vodopropusni i da uzrokuju velike gubitke u sustavu o čemu svjedoče i podaci poduzeća koja upravljaju sustavima i kod velikog dijela ti gubici su i preko 70%.

Trebalo bi za svaki sustav izraditi katalog vodova i dati podatke o materijalima izgrađenih cjevovoda i vremenu gradnje i sukladno tome odrediti dinamiku sanacije.

Pouzdano se može tvrditi da su veliki gubici na azbest-cementnim cjevovodima te na starim lijevano željeznim cjevovodima od kojih neki datiraju iz doba Austrougarske. Potrebno je napraviti plan rekonstrukcije pojedinih cjevovoda i dati prednost zamjeni najstarijih i onih sa najvećim gubicima

Potrebito je za svaki sustav uspostaviti GIS i telemetrijsku kontrolu jer je pitka voda izuzetno vrijedan resurs.

4.3.2. Odvodnja otpadnih voda

Postojeći izgrađeni sustav odvodnje otpadnih voda vezan je uglavnom za gradska i općinska sjedišta. Sustav koji je predložen PPŽ-e te PPUO/G predviđa izgradnju kanalizacijske mreže koja otpadne vode dovodi na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, a pročišćena voda se upušta u recipijent. Rješenja ovog tipa u pravilu su malobrojna u Republici Hrvatskoj pa tako i u Ličko-senjskoj županiji.

Skromna je izgrađenost kanalizacijskih sustava. Pojedina naselja imaju mješoviti sustav, odnosno odvode se zajedno oborinske i fekalne vode dok druga imaju odvojeni sustav.

Većina izgrađenih kanalizacijskih sustava je vodo- propusna s parcijalnim rješenjima i ispustom u vrtalice, more i vodotoke.

Ako analiziramo sumarne podatke u Županiji vezane za odvodnju vidimo da nam je tek nešto više od jedne četvrtine stanovnika spojeno na sustav javne odvodnje te da je duljina cjevovoda odvodnje gotovo deset puta manja od duljine cjevovoda vodoopskrbe.

Kod uređaja za pročišćavanje vidimo da su u funkciji u Gradu Novalji, Gospicu, Otočcu i Senju dok su u ostalim mjestima uređaji neizgrađeni ili nisu u funkciji što je za područje Županije kao područje osjetljivog krškog ekosustava posebno važno.

Odvodnja-Grad Gospic**Tablica II.4.4.3.2.1.: Duljina cijevi za odvodnju prema profilu i materijalu – Grad Gospic**

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m)	Gospic			Ukupno (m)
	POLIESTER CENTRIFUGIRANI	ACC	BETON	PVC	
DN 250	2.875		2.692		5.567
DN 300	8.088				8.088
DN 400	2.422		6.300	800	9.522
DN 500	973	1.004	700		2.667
DN 600	276	893	12.600		13.769
DN 800	1.060		2.200		3.260
DN 1000			500		500
PROFILIRANI TRAPEZNI KANAL			550		550
Ukupno (m)	15.694	1.897	25.542	800	43.933
Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m)	Lički Osik			Ukupno (m)
POLIESTER CENTRIFUGIRANI	ACC	BETON	PVC		
DN 200	1.737				1.737
DN 250	1.231				1.231
DN 300	1.036				1.036
DN 400	541				541
Ukupno (m)	4.545	0	0	0	4.545
SVEUKUPNO (m)	20.239	1.897	25.542	800	48.478

Izvor: „Usluga“ Gospic

Sustavom javne odvodnje u Gradu Gospicu upravlja Usluga d.o.o. poduzeće za komunalnu djelatnost. Veličina i kapacitet UPOV-a (u funkciji) ES	25.150,00
Volumen ispuštenih pročišćenih otpadnih voda: m ³	1.180,00
Volumen ispuštenih nepročišćenih otpadnih voda: m ³	457.000,00

Broj stanovnika priključenih na sustav javne odvodnje 2016. godine u Gradu Gospicu bio je 6.513 Broj stanovnika priključenih na UPOV 2016. godine u Gradu Gospicu bio je 4.903.

Odvodnja -Grad Novalja

Izgradnja javne kanalizacijske mreže u Gradu Novalji kao i u drugim urbanim naseljima u Županiji je financijski zahtjevan zahvat koji se odvija kroz duži

vremenski period, pa je zato Prostornim planom Grada dozvoljena izgradnja javne mreže odvodnje i izgradnja malih sustava sa individualnim uređajima za pročišćavanje.

Postojeći uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Vrtić-Novalja kapaciteta 35 250ES sa mehaničkim i biološkim pročišćavanjem treba uredno održavati. Mulj iz prečistača treba kontrolirati i sukladno kvaliteti zbrinuti.

Predviđaju se i novi manji uređaji kapaciteta 10 000 ES.

Ovom pročistaču gravitira cjeloviti sustav odvodnje naselja i dijelova naselja Zubovići, Kustići, Vidalići, Caska, Gajac-dio, Novalja, Škuncini Stani, Dabovi Stani, Stara Novalja. Sustavi imaju svoje tlačne i gravitacione dijelove.

Oborinska kanalizacija se rješava etapno i to su dugoročni i neprekidni zahvati na čitavom urbanom području Novalje.

Tablica II.4.4.3.2.2.: Duljina cijevi za odvodnju prema profilu i materijalu – Grad Novalja

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m) Novalja			PVC	Ukupno (m)
	KORUGIRANA	ACC	BETON		
DN 250				2.500	2.500
DN 300	3.037	3.100		13.150	19.287
DN 400		4.150			4.150
DN 500					
DN 600					
DN 800					
DN 1000					
PROFILIRANI TRAPEZNI KANAL					
Ukupno (m)	3.037	7.250		15.650	25.937
Duljina prema materijalu (m) Gajac					
Profil (mm)	KORUGIRANA	ACC	BETON	PVC	Ukupno (m)
DN 200		1.200			1.200
DN 250				1.200	1.200
DN 300		4.700			4.700
DN 400					
Ukupno (m)		5.900		1.200	7.100
SVEUKUPNO (m)	3.037	13.150		16.850	33.037

Sustavom javne odvodnje u APP naselju Gajac i u Novalji upravljaju - Komunalije d.o.o. Novalja.

Za sustav odvodnje treba do kraja urediti katastar vodova, što je olakšano nakon uređenja novog katastra u Gradu Novalji, urediti GIS-sustava te urediti kontrolirano upravljanje i sustavno održavanje.

Odvodnja-Grad Otočac

Sustav odvodnje u Gradu Otočcu je odvojenog tipa odnosno odvojeno se vode fekalne i oborinske vode, te tretiraju i upuštaju u recipijent.

Pročistač otpadnih voda ES 6000 udovoljava u pogledu mehaničkog pročišćavanja, a kompletan sustav bi trebalo kvalitetnije održavati i modernizirati.

Problem otpadnog mulja treba riješiti u okviru promišljanja o gospodarenju otpadom.

Na području Grada Otočca postoje izgrađena i dva retencijska bazena zapremine 450 m³, a služe kao prijemnik oborinskih voda prije upuštanja u prirodni recipijent (sjeverni krak rijeke Gacke). Također postoji za naselje Biškupnjak separator oborinskih voda sa ispustom u recipijent (sjeverni krak rijeke Gacke). Postoji i izgrađena mreža starih zidanih kamenih kanala čiji su ispusti spojeni na izgrađeni kolектор razdjelnog tipa.

Tablica II.4.4.3.2.3.: Duljina cijevi za odvodnju prema profilu i materijalu – Grad Otočac

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m) Otočac			PVC	Ukupno (m)
	PEHD	ACC	BETON		
DN 160				1.500	1.500
DN 250			500	380	880
DN 300/315	11.695		250	10.214	22.159
DN 400				1.723	1.723
DN 500				1.231	1.231
DN 600/630				600	600
DN 800		400			400
DN 1000					0
PROFILIRANI TRAPEZNI KANAL					0
DN 700/710		400		460	860
Ukupno (m)	11.695	800	750	16.108	29.353

Izvor: Komunalac d.o.o. Otočac

Odvodnja -Grad Senj

Grad Senj ima kvalitetan pročistač otpadnih voda i podmorski ispust koji se redovno kontrolira sukladno EU pravilima kao objekt financiran iz EU Fondova.

Ovim rješenjem učinjen je kvalitetan pomak u zaštiti mora i poboljšanju kakvoće mora na morskim plažama. Iz podataka o duljinama vodoopskrbne mre-

že i mreže odvodnje vidi se da je vodoopskrbna mreža tri puta dulja te je očito da treba izgraditi još dosta odvodne mreže i priključiti je na pročistač kako bi se još dodatno unaprijedilo stanje zaštite voda i mora.

Tablica II.4.4.3.2.4.: Duljina cijevi za odvodnju prema profilu i materijalu – Grad Senj

Profil (mm)	Duljina prema materijalu (m)				Ukupno (m)
	NODULARNI LIJEV	PODMORSKI	BETON	PVC	
DN 200		500	2.500	1.200	4.200
DN 250		850			850
DN 300	950	500		2.950	4.400
DN 400	1.850				1.850
DN 500	700				700
DN 1000				1.250	1.250
KANAL 80X100 CM			1.250		1.250
KANAL150X150 CM			900		900
PROFILIRANI TRAPEZNI KANAL					0
Ukupno (m)	3.500	1.850	4.650	5.400	15.400

Izvor: Gradsko komunalno društvo d.o.o., Senj

Općina Brinje-odvodnja

Sustav sanitarne odvodnje Općine Brinje izgrađen je dijelom samo u naselju Brinje i to u duljini od preko šest kilometara PEHD cjevovoda od čega oko 2300 m DN 300mm, a ostalo DN 250 mm.

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda nije u funkciji jer je prilikom poplave oštećen, a Općina u suradnji s Hrvatskim vodama traži rješenje za sanaciju, te za sada postoji načelni prijedlog preseljenja pročistača na višu kotu.

Općina Donji Lapac-odvodnja

Sustav sanitarne odvodnje djelomično je izgrađen samo u naselju Donji Lapac, dužine cca 1,4 km. Još je izgrađeno cca 1,0 km kanalizacijske mreže prilikom rekonstrukcije Županijske ceste 5169, koja nije u funkciji.

Dužina mreža izgrađena kao samostalna, odvojena od sustava oborinskih voda iznosi cca 500m. Preostale otpadne vode se ispuštaju u teren bez pročišćavanja.

Planira se izgradnja pročistača otpadnih voda naselja Donji Lapac na osnovi postojećeg Idejnog projekta.

Planira se izgradnja kanalizacijskog sustava otpadnih voda za naselje Donji Lapac u dužini cca 10 km na osnovi izrađenog Glavnog projekta.

Općina Lovinac-odvodnja

Djelomično je izgrađen sustav kanalizacije i pročistač, ali je sve van funkcije. Prostornim planom se sugerira gradnja tehnički kvalitetnih manjih sustava sa sustavom pročišćavanja te izgradnja vodonepropusnih sabirnih jama sa predviđenim pražnjenjem uz odvoz na pročistač.

Općina Karlobag-odvodnja

Izgradnjom temeljnih obalnih kolektora i uređaja (predtretmana) s podmorskim ispustom (2002. g.) u prethodnoj fazi izgradnje, omogućena je daljnja etapna izgradnja kolektorske mreže čitavog naselja, ovisno o finansijskim mogućnostima investitora.

Novi kolektori izgrađeni su po državnoj cesti D8 (obalni kolektori čitavog naselja i kolektor uz benzinsku crpu) i kolektor po županijskoj cesti za Baške Oštarije.

Sustav javne odvodnje otpadnih voda Karlobaga čine:

- glavni kanalizacijski kolektori
- sekundarni kolektori sa odgovarajućim revizijskim okнима i uzdužno postavljenim tako da se sve otpadne vode gravitacijski mogu evakuirati do najniže točke – lokacija "IZA BRACA" kod platoa iza istočnog dijela lukobrana lučice Karlobag
- crpna postaja za dizanje vode u biološki uređaj
- biološki uređaj
 - Imhoffova taložnica za konačno opterećenje od 5300 ES
 - BIO-DISK MODUL (3x 2000 ES)
- crpna postaja za dizanje i tlačenje pročišćene otpadne vode u podmorski ispust
- sigurnosni preljev iz crpne postaje dužine 100 m u slučaju zastoja rada crpki
- podmorski ispust za evakuaciju pročišćenih otpadnih voda dužine 500 m u more – Podvelebitski kanal

Hotelski kompleks „Zagreb“ ranije je imao interni kanalizacijski sustav sa crpnom stanicom i kraćim ispustom u more. Isti je danas spojen na izgrađenu kanalizaciju Karlobag.

Hotel „Velebno“ ima riješenu odvodnju sanitarnih otpadnih voda spojem na uređaj za pročišćavanje – „BIO-DISK“. U slučaju kvara na uređaju, otpadne sanitарne vode odvode se u septičku taložnicu.

Problem je što spomenuti hotel već dulje vrijeme nije u funkciji, a biološko pročišćavanje nema smisla ako nema kontinuiranog dotoka otpadnih voda. Treba provjeriti mogućnost obnove ovog sustava i spajanje novoizgrađenog Hostela na njega, jer je cijelo područje u Parku prirode „Velebit“ te treba voditi sustavnu skrb o zaštiti podzemlja.

Ostala naselja Općine Karlobag imaju riješenu odvodnju sanitarnih voda putem septičkih jama, a oborinske vode se izljevaju u teren ili more.

Može se reći da je odvodnja otpadnih voda pre-dmetnog područja riješena u vrlo ograničenom obimu, te stoga postoji opasnost od mogućeg zagađenja okoline i negativnog utjecaja na podzemne tokove i priobalje. Potrebno je za sva veća turistička naselja na obali izgraditi sustave odvodnje sanitarnih voda uz izgradnju uređaja za pročišćavanje i podmorske ispušte, te istražiti mogućnosti zbrinjavanja ostatnog mulja.

Od **oborinske kanalizacije**, jedino u jezgri naselja Karlobag postoje kanali oborinske kanalizacije. Ispod Jadranske magistrale položen je paralelno sa vodo-vodom kolektor za odvodnju fekalnih (sanitarnih) voda profila Φ 300 mm, kao i kolektor za odvodnju oborinskih voda profila Φ 250 mm.

Na predmetnom području nema razvijene industrijske proizvodnje, pa su i onečišćenja tehnološkim otpadnim vodama vrlo rijetka i moguće ih je staviti pod kontrolu.

Općina Plitvička Jezera-odvodnja

Na području Općine Plitvička Jezera kako unutar granica Nacionalnog parka, tako i na ostalim dijelovima Općine u proteklih desetak godina rađen je niz projekata vezanih za sanaciju stanja odvodnje otpadnih voda.

U Nacionalnom parku „Plitvička jezera“ vršena su snimanja kamerom postojeći sustav kanalizacije izvedene od betonskih cijevi i uočili propuštanje tih cijevi, naročito na spojevima, tako da su zbog zaštite okoliša taj sustav napravo morali napustiti te izgraditi novi dokazano vodonepropusni sustav, ali nikada nisu sagradili odgovarajući sustav za pročišćavanje otpadnih voda, pa se može reći kako je vrlo malo učinjeno u zaštiti voda ovog izuzetno osjetljivog i izuzetno vrijednog krškog područja.

Projekt Aglomeracije vodoopskrbe i odvodnje područja Plitvičkih Jezera kojim se predviđa izgradnja novog kvalitetnog sustava odvodnje i izgradnja dvaju prečistača otpadnih voda sa visokim stupnjem pročišćavanja i to jednog za naselje Korenica i ostala gravitirajuća naselja i drugog za sjeverni dio Općine i granično područje sa Karlovačkom županijom koji je sada u fazi ishodenja dozvola i završne pripreme za kandidiranje prema EU fondovima.

Općina Perušić-odvodnja

Općina Perušić ima sagrađen pročistač otpadnih voda s membranskom tehnologijom (UPUV-u Prvan Selu) i mogućnošću visokog stupnja pročišćavanja otpadnih voda, te desetak kilometara kanalizacijske mreže. Objekt još uvijek iz nekih razloga nema uporabnu dozvolu, a nije stavljen ni u probni rad. Na žalost u Konceptu projekta Aglomeracije vodoopskrbe i odvodnje područja Gospic-Perušić osporava se njegova održivost.

Cjelokupni sustav Općine se sastoji od 1,5 km tlačnih cjevovoda-PVC profila 110-160 mm i 9 kilometara gravitacionih cjevovoda od čega je većina PVC profila 200-500, u koji je ubrojena i "Poslovna zona -Konjsko Brdo koja ima svoj zasebni sustav (PVC profila 200-500 mm duljine oko 1,5 km, te Biotor.

Ostali dio sustava usmjeren je prema UPOV-u Prvan Selo do kojeg se doprema otpadna voda povezanim tlačno gravitacionim sustavom koji ima četiri crpne stanice.

Općina Udbina-odvodnja

Stanje ovog sustava u Općini Udbina je izuzetno loše i u Izvješću o stanju u prostoru Općine spominje se kao je odvodnja najveći problem Općine čije je rješavanje tek u začetku. Kolektorska mreža duga je svega par kilometara.

Općina Vrhovine-odvodnja

Iako su dijelovi Općine u Nacionalnom parku Plitvička Jezera i veliki dio pripada zonama sanitarne zaštite izvora Gacke iz kojih se i sami snabdijevaju vodom, malo je učinjeno u rješavanju problema zbrinjavanja otpadnih voda.

Općina potiče razvoj turizma vezan na zaštićena područja i atraktivnu prirodu te će morati uložiti izuzetne napore za zaštitu voda i okoliša.

Zaključak:

Temeljem Projekata „Aglomeracija vodoopskrbe i odvodnje“ gotovo u cijeloj Republici Hrvatskoj pokušavaju se sanirati i unaprijediti i izgraditi cjeloviti sustavi odvodnje otpadnih voda.

Prioritet je:

- Izgraditi sustave pročišćavanja otpadnih voda,
- utvrditi točne trase postojećih cjevovoda,
- datum izgradnje / revizije cjevovoda te
- izvršiti kontrolu stanja cijevi.

To je preduvjet za kvalitetno planiranje prioriteta aktivnosti te potrebnih sredstva bilo za održavanje ili izgradnju novih dijelova mreže prema planskim smjernicama, posebno iz razloga zaštite okoliša s obzirom na to da nekontrolirano istjecanje ne tretiranih otpadnih voda izravno utječe na podzemne vode.

Ličko-senjska županija se nalazi u sklopu krškog područja i sve nečistoće procjeđuju u podzemne tokove iz kojih se crpi pitka vod, stoga je rješavanje ovog problema prioritet.

4.4. Gospodarenje otpadom

Donošenjem Zakona o održivom gospodarenju otpadom („NN“ br. 94/13) prestaje važiti Zakon o otpadu („NN“ br. 178/04, 111/06, 60/08 i 87/09). Novim Zakonom mijenjaju se propisane obveze županija, gradova i općina vezano za planove gospodarenja otpadom.

Održivo gospodarenje otpadom temelji se na uvažavanju načela zaštite okoliša propisanih zakonom kojim se uređuje zaštita okoliša i pravnom stečevinom Europske unije, načelima međunarodnog prava zaštite okoliša te znanstvenih spoznaja, najbolje svjetske prakse i pravila struke.

Strategija gospodarenja otpadom u RH donesena je 2005. godine („NN“ br. 130/05), a 2007. godine donesen je Plan gospodarenja otpadom u RH za razdoblje 2007. - 2015. godine („NN“ br. 85/07, 126/10 i 31/11) kojim se predviđa uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Republici Hrvat-

tskoj. Strateško opredjeljenje RH je i sanirati i zatvoriti sva postojeća odlagališta otpada, te istovremeno uspostaviti mrežu županijskih i regionalnih Centara za gospodarenje otpadom (CGO) i time ostvariti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom na području RH. **Rok za uspostavu takvog sustava je do kraja 2018. godine.**

Prema obavezama i odgovornostima u gospodarenju otpadom koje proizlaze iz Zakona o održivom gospodarenju otpadom („NN“ br. 94/13), građevina za gospodarenje otpadom od državnog značaja je centar za gospodarenje otpadom, spalionica otpada i odlagalište opasnog otpada. Obrada opasnog otpada postupkom spaljivanja, odnosno odlaganja te centar za gospodarenje otpadom su od interesa za Republiku Hrvatsku.

Izmjenom Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. godine („NN“ br. 46/15) od 24. travnja 2015. usvojen je Regionalni koncept gospodarenja otpadom sa velikim utjecajem na Ličko-senjsku županiju čiji su dijelovi teritorija u ovom „Projektu“ pridruženi okolnim županijama i to sjeveroistočni dio (Grad Otočac, Općine Brinje, Plitvička Jezera i Vrhovine) prema CGO Babina gora u Karlovačkoj županiji, sjeverozapadni dio (Grad Senj) je pridružen CGO Marinšćina u Primorsko-goranskoj županiji, a južni dio (Gospic, Novalja, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina) CGO-u Biljane Donje u Zadarskoj županiji.

Ovim Izmjenama Državnog Plana stavljen je van snage Županijski Plan gospodarenja otpadom.

Sukladno spomenutim Izmjenama Državnog plana, Županija je sklopila sporazume o zajedničkom korištenju CGO sa Zadarskom županijom i CGO Biljane Donje, te o zajedničkom korištenju CGO Babina Gora u Karlovačkoj županiji sa Karlovačkom županijom i tvrtkom „Kodos“.

Sporazumima smo tražili da se Županija ne optereće finansijski za ove projekte, već da naše jedinice lokalne samouprave participiraju u troškovima izgradnje CGO-a temeljem separatnih sporazuma i ugovora sa pripadajućim CGO-om, dok će Županija pomoći pri realizaciji projekata vezano za ishođenje dozvola i suglasnosti.

Centri za gospodarenje otpadom (CGO) predstavljaju investicijski projekte u infrastrukturi za gospodarenje komunalnim otpadom. Projektira se za duži vremenski period, s javnim ulaganjima u fazi izgradnje i ostvarivanjem vlastitog prihoda naplatom svojih usluga od korisnika tijekom faze upravljanja. CGO je sustav građevina i uređaja za obradu, uporabu i zbrinjavanje otpada, a obično se sastoji od postrojenja za mehaničko-biološku obradu otpada (MBO postrojenja), za rad centra potrebnih zgrada, postrojenja za obradu otpadnih voda, unutrašnje infrastrukture, druge opreme, odlagališta za ostali otpad te pretovarnih stanica.

U siječnju 2017. godine usvojen je Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske od 2017. do 2022. godine po kojem je zadržan regionalni koncept gdje Hrvatska planira izgradnju 13 takvih centara, ali je naglašena težnja prema smanjenju otpada, kružnom gospodarstvu, uporabi i analizi održivosti centara.

Plan gospodarenja otpadom RH obrađuje:

- Stanje gospodarenja otpadom u okviru kojeg je dana analiza porijekla, sastava, kategorije i vrste opada. Dan je pregled postojećih građevina, uređaja i sustava gospodarenja otpadom.
- Osnovni ciljevi gospodarenja otpadom.
- Procjena razvoja sustava i mreža građevina za gospodarenje otpadom s naglaskom na: komunalni otpad, posebno kategorije otpada, i opasni otpad.
- Dani su kriteriji za lokacije i određivanje kapaciteta za građevinski sustav gospodarenja otpadom.
- Dani su organizacijski aspekti i smjernice za raspodjelu odgovornosti privatnih i javnih subjekata u gospodarenju otpadom.
- Dane su mjere provedbi Plana kriteriji za određivanje za: lokacije novih građevina i postrojenja:

Građevine od državnog značaja:

- Centar gospodarenja otpadom
- Spalionica otpada
- Odlagalište opasnog otpada

Građevine regionalnog značaja:

- reciklažni centri, sortirnice, postrojenja za biološku obradu otpada, građevine za obradu otpada, odlagališta neopasnog otpada, građevni otpad koji sadrži azbest, inernti otpad.

Građevine lokalnog značaja

- Centri za ponovnu upotrebu reciklažna dvorišta

Građevine državnog značaja

Dva centra su u potpunosti izgrađena, to su Kaštjun u Istarskoj županiji i Marinšćina u Primorsko-goranskoj županiji, od kojih je Marinšćina s privremenom dozvolom za rad, dok izgrađeni Kaštjun trenutno ne radi jer se čeka uporabna dozvola. Biljanje Donje (Zadar) i Bikarac (Šibenik) su u procesu provedbe.

Centri poput Piškornice (Koprivničko-križevačka županija), Krapinsko-zagorska županija, Međimurska županija i Varaždinska županija), Centra Karlovačke županije, te centra Lečevica (Splitsko-dalmatinska županija) i Dubrovačko neretvanske županije su u visokoj fazi ishođenja dokumentacije.

Kod ostalih planiranih centara nije započela priprema dokumentacije za prijavu projekata za EU sufinciranje. To su centri: Orlovnjak (Osijek), Šagulje (Sl. Brod) Doline (Bjelovar), Tarno (Zagrebačka županija i centar Grada Zagreba).

Građevine regionalnog značaja

Reciklažni centri-sortirnice i pretovarne stanice načelno su predviđene u Gospicu –sukladno Planu gospodarenja otpadom RH u sklopu CGO Biljane Donje ili zaseban projekt, Pretovarna stanica Otočac u sklopu CGO Babina Gora u Karlovačkoj županiji.

Odlagališta azbestnog otpada – U Planu gospodarenja otpadom RH spominju se Gospic i Udbina što treba pobliže urediti planovima gospodarenja otpadom i ugraditi u prostorne planove.

Kompostane – U Državnom planu spominje se kompostana u Perušiću kapaciteta 1500 t/g kao nedovršena i za istu bi trebalo kompletirati dokumentaciju, definirati je u planskoj dokumentaciji.

U Gradu Novalji kompostana i reciklažno dvorište za građevinski otpad planiraju se izgraditi u poduzetničkoj zoni Zagla-Prozor za koje je izrađen Idejni projekt.

Građevine lokalnog značaja

Centri za ponovnu upotrebu - do sada ne postoje u našim jedinicama lokalne samouprave, a mogli bi biti od značajne društvene koristi iz više razloga od kojih je najvažniji smanjenje količine otpada na odlagalištima i sprečavanja dolaska na odlagalište oporabljive robe. Omogućilo bi se i dodatno zapošljavanje ljudi, ali i mogućnost prodaje obnovljenih predmeta.

Reciklažna dvorišta treba obavezno planirati u centralnim naseljima, ali tako da ista budu ograđena i kontrolirana sa definiranim tokovima robe.

Reciklažna dvorišta građevnog otpada izuzetno su važna za sve jedinice lokalne samouprave jer ovaj otpad ima značajan udjel u ukupnoj količini otpada, a može se gotovo u cijelosti reciklirati i po tom prodati, a daje mogućnost i dodatnog zapošljavanja ljudi.

Komunalni otpad - od dvanaest jedinica lokalne samouprave u Županiji svaka je osnovala svoje komunalno društvo koje se bavi prikupljanjem i „obradom“ otpada, a komunalni i neopasni otpad odlaže se na 11. odlagališta.

Tablica II.4.4.4.1.: Sustav gospodarenja otpadom u LSŽ

Grad/općina	Odlagalište otpada	Količina komunalnog otpada t/god.	Komunalno poduzeće koje upravlja odlagalištem
Brinje	Javorov vrh	900	Vodovod d. o. o. Stipe Javora bb, 53260 Brinje
Donji Lapac	Bare	200	Visočica d. o. o. Udbinska cesta 2, 53250 Donji Lapac
Gospić	Rakitovac	5000	Usluga d. o. o. Bužimska 10, 53000 Gospić
Karlobag	Vidovac	400	Vegium d. o. o. Obala Vladimira Nazora bb 53288 Karlobag
Lovinac	Kik	500	Vrilo d. o. o. Uslugu zbrinjavanja otpada vrši Hidrokom d. o. o. sada Privremeni komunalni pogon - Udbina
Novalja	Caska	2000	Arburoža d. o. o. Čiponjac jug 6, 53291 Novalja
Otočac	Podum	2000	Gacka d. o. o. za komunalne djelatnosti, zaštitu i gospodarenje rijekom Gackom Bartola Kašića 5a, 53220 Otočac
Perušić	Razbojište	1500	Perušić d. o. o. Trg Popa Marka Mesića 2 53202 Perušić
Plitvička Jezera	Vrpile	2000	Komunalac d. o. o. Trg sv. Jurja 12, 53230 Korenica
Senj	Sv. Juraj	3500	GKD Senj d. o. o. Splitska 2, 53270 Senj
Udbina	Ćoiluk	700	Općina Udbina vlastiti Komunalni pogon Općine Udbina
Vrhovine	Podum		VRHKOM d. o. o. Gacka d. o. o. Senjska 60, 53223 Vrhovine

Tablica II.4.4.4.2.: Službena odlagališta na području Ličko-senjske županije*

Naziv odlagališta	Grad ili općina	Status operativnosti	Status sanacije	Ukupno odloženo otpada (t)	Ukupno odloženo otpada (m ³)	Preostali kapacitet do planiranog zatvaranja odlagališta (t)	Upravitelj	Adresa upravitelja	Mjesto upravitelja	Telefon
Ćojluk	UDBINA	gotova	aktivno	3250	8750	1250	KOMUNALAC UDBINA d.o.o. za obavljanje kom. djelatnosti	Trg Sv. Lucije 9	UDBINA	099/3275-650
Preboj	PLITVIČKA JEZERA	gotova	Zatvoren otpad ukl.	--	--	--	J.V. N.P. Plitvička Jezera	Plitvička Jezera bb	PLITVIČKA JEZERA	053/751-111
Sveti Juraj	SENJ	u tijeku	aktivno	74008,55	287995,60	6620,70	GKD Komunalac d.o.o. Senj	Splitska 2	SENJ	053/881-237
Kalebovac - Vrpile (GO Korenica)	PLITVIČKA JEZERA	priprema	aktivno	118609,80	16348	24245,20	Komunalac d.o.o. Korenica	Trg Svetog Juraja 12	PLITVIČKA JEZERA	099/3776-518
Podum	OTOČAC	gotova	aktivno	57500	82000	15000	Gacka d.o.o.	Bartola Kašića 5a	OTOČAC	098/274337 053/771-115
Caska	NOVALJA	u tijeku	aktivno	84981,40	110475,80	18683,70	Arburoža d.o.o. Novalja	Čiponjac Jug 6	NOVALJA	099/2101-453; 053/661-834
Razbojište	PERUŠIĆ	priprema	aktivno	450423,70	458406,80	12910,60	Perušić d.o.o.	Trg Popa M. Mesića 2	PERUŠIĆ	053/679-269; 098/245-715
Rakitovac	GOSPIĆ	gotova	aktivno	104700	106300	5300	Komunalac d.o.o. Gospic	Bužimska 10	GOSPIĆ	053/572-302, 098/163-0169
Vidovac	KARLOBAG	priprema	aktivno	10440	55955	18380,64	VEGIUM d.o.o.	Obala Vladimira Nazora bb	KARLOBAG	053/694-017
Bare	DONJI LAPAC	u tijeku	aktivno	8238	12357	989,50	Visočica Komunalac d.o.o.	Udbinska cesta 2	DONJI LAPAC	099/2594-950
Javorov vrh (Prokike)	BRINJE	u tijeku	aktivno	22399,30	17919	2092,70	Komunalno društvo d.o.o. Brinje	Frankopanska 35	BRINJE	053/700-309
Kik	LOVINAC	priprema	zatvoreno	--	--	--	Vrilo d.o.o.	Centar 34	LOVINAC	099/293-1848
Bajino brdo	VRHOVINE	gotova	Zatvoren Otpad ukl.	--	--	--	Općina Vrhovina	Senjska 48	VRHOVINE	053/775-600

*Podaci se odnose na kraj 2016. godine.

Od spomenutih odlagališta u tablici, samo odlagalište Grada Otočca u Podumu ima potrebne dozvole za zbrinjavanje tako da jedino „Gacka“ doo i Vrhkom d.o.o imaju relevantne dozvole za gospodarenje otpadom.

Uočeni su problemi u realizaciji i funkcioniranju osnovanih regionalnih Centara gospodarenja otpadom, pa je upitna realizacija CGO Babina gora koji se još kandidira za financiranje. Dovršeni CGO Marinšćina ima privremenu dozvolu i postoji opasnost kako neće moći preuzeti niti sav otpad iz Primorsko-goranske županije, a kamoli još dio iz Ličko-senjske.

Ličko-senjska županija je među posljednjima u Hrvatskoj po stopi odvojenog skupljanja pojedinih vrsta opada iako prema podacima AZO-a za 2013. godinu se procjenjuje stopa oporabe od 15% što je prosječna stopa oporabe za RH.

Unatoč tome možemo slobodno tvrditi da gotovo ne postoji sustav odvojenog prikupljanja otpada, pa da čak i odvojeno prikupljeni otpad završi na deponiji miješanog otpada.

Od odlagališta u Županiji zatvorena su i sanirana odlagališta u Općini Vrhovine iz koje se otpad vozi na odlagalište „Podum“ u Otočcu, te odlagalište „Kik“ u Općini Lovinac, a sa područja Općine otpad se prema podacima iz Općine odvozi na odlagalište „Čojluk“ u Općini Udbina.

Već sada je teoretski moguće zatvaranje odlagališta Sveti Juraj u Gradu Senju i Parku prirode „Velebit“, ako se osigura odvoz otpada preko pretovarne stanice Novi Vinodolski u CGO „Marinšćina“ u Primo-

rsko-goranskoj županiji i otvorena je mogućnost konačne sanacije ovog izuzetno problematičnog odlagališta.

Problem je činjenica da se otpad u Županiji ne zbrinjava sukladno s propisima, a tu otežava i činjenica što ne postoji Državna kontinuirana politika u ovoj sferi.

Područje Županije dobro je pokriveno sustavom skupljanja otpada, ali ipak je na žalost registriran i velik broj divljih odlagališta. To su manji neuređeni prostori koji nisu predviđeni za odlaganje otpada, a formirali su ih najčešće građani bez prethodnog znanja tijela lokalne samouprave, dok je jedan dio vezan na ratom devastirane prostore i ruševine koje služe kao jezgra divljih deponija, a vezane su i za minski sumnjiv prostor. Ne raspolaže se ni sa kakvim relevantnim podacima o njihovu postojanju, a otpad uglavnom individualno dovoze građani. Na manjim divljim odlagalištima odlaže se komunalni i glomazni otpad, a na većim građevinski otpad.

Država i Županija su ranije financirale asanaciju i uklanjanje ruševina ratom razorenih urbanih četvrti koja su ugrožavale život i zdravlje ljudi, ali nažalost taj građevinski otpad nije recikliran i deponiran već su njime zatrpane neke depresije u terenu.

Poseban problem su procjedne vode kod odlagališta te zbrinjavanje mulja s uređaja za obradu otpadnih voda.

Gorivo iz otpada tzv RDF i spomenuti mulj iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda treba riješiti na Državnom nivou i odlučiti o njegovu korištenju i zbrinjavanju.

Tablica II.4.4.4.3.: Godišnje količine sakupljenog miješanog komunalnog otpada u razdoblju od 2010. do 2012. prema obrascu PL-SKO

Tip otpada/izvor podatka	2010.	2011.	2012.
	tona	tona	tona
Ukupno sakupljeni miješani komunalni otpad prijavljen prema obrascu PL_SKO, Izvor: AZO ROO	31.358	30.040,1	24.289
Ukupno sakupljeni miješani komunalni otpad Izvor: Komunalna poduzeća LSŽ	20.876	24.966	22.064

U prethodnoj tablici vidljive su značajne razlike u količinama sakupljenog miješanog komunalnog otpada, ovisno o izvoru podataka. Prilikom obilaska terena zabilježena je kod pojedinih komunalnih poduzeća znatna razlika između podataka kojima raspolažu komunalna poduzeća i podataka iz ROO baze podataka. U komunalnim poduzećima navode da je došlo do pogrešne procjene i prijave količina otpada u razdoblju između 2010. i 2012. godine.

Niti jedno odlagalište na području županije ne posjeduje vagu za vaganje količina otpada već se količine otpada iskazuju temeljem procjene, prema vrsti kamiona kojima se prikuplja i odvozi otpad na odlagalište te na osnovu njihovog kapaciteta i broja održanih tura.

Za 2012. godinu komunalna društva su korigirala podatke o količinama otpada. Korekcija podataka objavljena je na zahtjev Državnog ureda za reviziju, Područni ured Gospić. Državni ured za reviziju je zatražio objašnjenje/reviziju podataka o ukupnoj godi-

šnjoj količini komunalnog otpada izraženog u tonama, uvezši u obzir da sva odlagališta na području Ličko-senjske županije ne posjeduju vagu za vaganje količine otpada. Podaci su zatraženi radi revizije ekonomske opravdanosti razlike u cijeni održavanja čistoće u dijelu koji se odnosi na sakupljanje i odvoz komunalnog otpada na području Ličko-senjske županije.

S obzirom na različite podatke o količinama otpada koji nastaje na području Ličko-senjske županije u razdoblju od 2010. do 2012., a uvezši u obzir podatke i informacije sa terena, te činjenicu o smanjenju broja stanovnika i stagnaciju gospodarskih aktivnosti smatra se da količina sakupljenog miješanog komunalnog otpada od 22.064 t u 2012. god. predstavlja realnu vrijednost koju je potrebno uzeti u obzir prilikom razmatranja varijanti cjelovitog sustava gospodarenja otpadom Ličko-senjske županije.

Količine proizvedenog otpada u Županiji ovise i o razdoblju u godini, što je naročito izraženo u prioba-

Inom dijelu, s obzirom na nestalno stanovništvo, a uzrokuje oscilacije na godišnjoj razini. Generalna površina odvozom komunalnog otpada u jedinicama lokalne samouprave na području Županije je od 70 do 95%.

Količine prijavljenog opasnog otpada u Županiji su znatno manje od onih u drugim županijama. Najveće

količine opasnog otpada čine otpadna ulja, otpad od tekućih goriva, uljni filtri, otpadne baterije. Postoji opasnost da se dio opasnog otpada odlaže i na divlja odlagališta, odnosno nekontrolirano i ilegalno, ali o tome nisu dostupni podaci.

Tablica II.4.4.4.4.: Količine i kretanje opasnog otpada

Godina	Proizvedeno u izvještajnog godini (t/god)	Predano sakupljaču - količina (t/god)	Predano oporabitelju/zbrinjavatelju količina (t/god)	Izvoz (t/god)
2012.	1.235,16	1.222,8	141,97	1.081,23
2011.	982,2	977,9	971,7	0,8
2010.	111,93	108,7	108,64	0,3

Kod obje skupine otpada postoje saznanja da se jedan dio otpada odlaže i na divlja odlagališta, odnosno nekontrolirano i ilegalno. Podaci o odlaganjima na divljim odlagalištima na području Županije nisu dostupni.

Postojeće stanje u gospodarenju otpadom na području Županije trenutno karakterizira situacija prikupljanja i odlaganja otpada na način koji se ne može nazvati cijelovitim sustavom gospodarenja otpadom.

Sustav nije objedinjen i postoje zнатне razlike u kvaliteti i načinu zbrinjavanja otpada između pojedinih jedinica lokalne samouprave.

Zaključno

Prije izrade prvog Prostornog plana Ličko-senjske županije rađen je Koncept cijelovitog gospodarenja otpadom Ličko-senjske županije kao važna podloga za Prostorni plan, a kad je izrađen Plan gospodarenja otpadom njegovi elementi važni za provedbu, ugrađeni su u Prostorni plan kroz izmjene i dopune PPŽ-a.

Državni Plan gospodarenja otpadom i nastale promjene potrebno je analizirati i njegove bitne elemente obraditi i ugraditi u PPŽ.

Gospodarenje otpadom treba uspostaviti sukladno Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske kao cijeloviti i kontrolirani sustav tako da bude zaštićen ekološki sustav, a građanima se osigura kvalitetno i po cijeni prihvatljivo gospodarenje otpadom uz odgovorno ponašanje svih dionika u ovom sustavu.

Zadaća Županije je usklađivati interes pojedinih jedinica lokalne samouprave i analizirati kroz plansku dokumentaciju optimalne rješenja, pomoći u realizaciji optimalnih pretovarnih stanica i podržati jedinice lokalne samouprave kod odabira regionalnih centara i rješavanja odnosa s njima.

Zadaća jedinica lokalne samouprave je izraditi Planove gospodarenja otpadom i u prostorno - plansku dokumentaciju ugraditi potrebne elemente za njihovu realizaciju.

Planirati i realizirati kontrolirana reciklažna dvorišta, a naročito riješiti reciklažna dvorišta građevnog otpada.

Sanirati postojeća neuređena odlagališta i iznaci rješenja za odlaganje otpada do otvaranja regionalnih CGO.

5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

Na području županije nalaze se zaštićeni dijelovi prirodne baštine, osim Nacionalnih parkova i Parka prirode u kategorijama određenim Zakonom o zaštiti prirode koji su evidentirani, od kojih neke, nakon detaljne valorizacije, treba zakonom zaštititi. Ukupan prostor Županije krajobrazno je raznolik, zbog slabe naseljenosti s velikim udjelom prirodnog krajobraza.

Ličko-senjska županija zauzima veći dio prostora uz morskou obalu, a to je području Grada Senja, Grada Novalje i Općine Karlobag.

Osnovni način kako bi se postiglo i održalo dobro stanje morskog okoliša i obalnog područja u županijama koje imaju morskou obalu u Republici Hrvatskoj, pristupilo se izradi i provedbi

Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.

5.1. Zaštićene prirodne vrijednosti

Priroda i dijelovi prirode su od interesa za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu. Temeljni zakonski propisi na području zaštite prirode su:

- Zakon o zaštiti prirode („NN“ br. 80/13);
- Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti RH („NN“ br. 143/08).

Zaštićena područja čine okosnicu ukupne zaštite bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti. Na području županije je 31 područja, površine 166.912,43ha, odnosno 31,20% ukupnog teritorija LSŽ.

Tablica II.5.5.1.1. Zaštićena područja u županiji

ZАШТИЧЕНА ПОДРУЦЈА

R.br.	Kategorija zaštite	Naziv područja	Godina proglašenja
1.	Strogi rezervat	Hajdučki i Rožanski kukovi	1969.
2.	Nacionalni park	Plitvička jezera	1949., 1997.
3.	Nacionalni park	Sjeverni Velebit	1999.
4.	Nacionalni park	Paklenica	1949., 1997.

5.	Posebni rezervat – ornitološki	Kolanjsko blato – Blato rogoza	1988.
6.	Posebni rezervat – floristički	Lun – divlje masline	1963., 2011.
7.	Posebni rezervat – floristički	Zavižan – Balinovac – Zavižanska kosa	1971.
8.	Posebni rezervat – botanički	Visibaba – rezervat	1986.
9.	Posebni rezervat – šumske vegetacije	Čorkova uvala	1965.
10.	Posebni rezervat – šumske vegetacije	Štirovača	1965.
11.	Posebni rezervat – šumske vegetacije	Velika Plješivica – Drenovača	1961.
12.	Posebni rezervat – šumske vegetacije	Laudonov gaj	1965.
13.	Park prirode	Velebit	1981.
14.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Crna pećina	1964.
15.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Golubnjača	1964.
16.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Šupljara	1964.
17.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Pčelinja pećina	1970.
18.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Ostrovica	1970.
19.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Amidžina pećina	1964.
20.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Medina pećina	1964.
21.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Samogradsko pećina	1964.
22.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Ledenica	1970.
23.	Spomenik prirode – geomorfološki*	Petrićeva pećina	1970.
24.	Spomenik prirode, geološko - geografski	Vrela Gacke	1973.
25.	Spomenik prirode – paleontološki	Velnačka glavica	1970.
26.	Značajni krajobraz	Bijeli Potoci – Kamensko	1972.
27.	Značajni krajobraz	Gacko polje	2003.
28.	Značajni krajobraz	Dabarsko polje	2003.
29.	Značajni krajobraz	Zrće	1988.
30.	Značajni krajobraz	Završnica	1964.
31.	Spomenik parkovne arhitekture	Velebitski botanički vrt	1969.

Ukupno: 31 područje; 166 912,43 ha**

* točkasti lokalitet

** površina je dobivena izuzimanjem zona preklapanja pojedinih zaštićenih područja

EKOLOŠKA MREŽA I NATURA 2000

Ekološka mreža i NATURA 2000 relativno je novi pojam te isti nisu obrađeni u PPLSŽ.

Zakonski okvir :

- Uredba o ekološkoj mreži („NN“ br. 124/13);
- Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu („NN“ br. 118/09),
- Pravilnik o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže („NN“ br. 15/14).

Ekološka mreža RH (NATURA 2000) je jedno od temeljnih polaznih podloga za prostorno planiranje.

Ekološka mreža RH predstavlja područja ekološke mreže EU NATURA 2000. Ekološku mrežu čine područja očuvanja značajna za ptice (POP) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS). Ekološka mreža rasprostire se na 65 područja, površine 316.373,51 ha, odnosno obuhvaća 59,13% teritorija LSŽ.

Osim unutar šumskih ekosustava, mnogobrojna staništa i zaštićene vrste nalaze se na poljoprivrednim površinama čiji opstanak uvelike ovisi o poljoprivrednim aktivnostima.

Tablica II.5.5.1.2. Područje ekološke mreže RH u LSŽ

PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE RH (EU EKOLOŠKE MREŽE NATURA 2000)			
R.br.		Naziv područja	Oznaka
1.	Područja očuvanja značajna za ptice - POP	SZ Dalmacija - Pag	HR1000023
2.		Lička krška polja	HR1000021
3.		Velebit	HR1000022
4.		NP Plitvička jezera	HR1000020
5.		Kvarnerski otoci	HR1000033
6.		Gorski kotar i Lika	HR1000019

Ukupno: 6 područja; 270 462,30 ha

7.	Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS	Cres - Lošinj	HR3000161
8.		Budina Špilja	HR2000011
9.		Kolansko blato - Blato Rogoza	HR2000911
10.		Sundjerac	HR2001377
11.		Cret kod Klepine dulibe	HR2001317
12.		Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu	HR3000036
13.		Uvala Ivanča	HR3000032
14.		Uvala Završatnica	HR3000034
15.		Jezerane	HR2001295
16.		Uvala Jurišnica	HR3000037
17.		Dolac Sekuliša	HR2001254
18.		Uvala Krivača	HR3000035
19.		Obsenica	HR2001269
20.		Gornji tok Korane	HR2001504
21.		Uvale Svetojanj V. i M.; uvala Lusk	HR3000038
22.		Sv. Juraj - otočić Lisac	HR3000031
23.		Ostrvička špilja	HR2000093
24.		Jadova	HR2001272
25.		Rokina bezdana	HR2001126
26.		Markarova špilja	HR2001127
27.		Otoc Škrda i Maun	HR3000059
28.		Kanjon Une	HR2001069
29.		Uvala Malin; uvala Duboka	HR3000033
30.		Paška vrata	HR3000041
31.		Ričica	HR2001267
32.		Podbilo	HR2001301
33.		Crnačko polje	HR2000633
34.		uvala Stara Novalja	HR3000180
35.		Pag - od uvale Luka V. do rta Krištofor	HR3000040
36.		Međugorje - Stružnica	HR2001256
37.		Samogradić Špilja	HR2000118
38.		Uvala Caska - od Metajne do rta Hanzina	HR3000039
39.		Stajničko polje	HR2000634
40.		Dolfin i otoci	HR3000026
41.		Bjelopolje	HR2001324
42.		Lun - podmorje	HR3000179
43.		Crni vrh kod Vrhovina	HR2000876
44.		Vrhovinsko polje	HR2001332
45.		Lapačko polje	HR2000879
46.		Lun	HR2001021
47.		Nacionalni park Paklenica	HR2000871
48.		Paške stijene Velebitskog Kanala (Rt Deda - Rt Krištofer)	HR4000019
49.		Gacko polje	HR2000635
50.		Nacionalni park Sjeverni Velebit	HR2000605

51.	Krbavsko polje	HR2000632
52.	Gorski kotar i sjeverna Lika	HR5000019
53.	Nacionalni park Plitvička jezera	HR5000020
54.	Lička Plješivica	HR2001058
55.	Ličko polje	HR2001012
56.	Park prirode Velebit	HR5000022
57.	Lasića špilja	HR2001442
58.	Antić špilja	HR2001128
59.	Pčelina špilja	HR2000095
60.	Kukuruzovićeva špilja	HR2001113
61.	Orlovac špilja	HR2001154
62.	Izvor Bakovac	HR2001181
63.	Pećina	HR2000098
64.	Siničić špilja	HR2000634
65.	Krbavica	HR2001049
Ukupno: 59 područja; 313 009,76 ha		
SVEUKUPNO: 65 područja; 316 373,51 ha*		

* površina je dobivena izuzimanjem zona preklapanja Područja očuvanja značajnih za ptice (POP/SPA) i Područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove (POVS/SCI)

5.2. Značajnost krajobraza

Zaštita krajobraza temelji se na međunarodnim obavezama (Zakon o potvrđivanju Konvencije o euro-ropskim krajobrazima („NN“ br. 12/02.), strateškim dokumentima i zakonskoj regulativi.

Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske planirana je izrada Krajobrazne osnove Hrvatske, kao prostorno planske podloge. Pripremljena je sadržajna i metodska podloga krajobrazne osnove RH, ali dokument nije izrađen, pa ne postoji institucionalni okvir za rješavanje krajobraza.

Neusklađenost legislative je ozbiljna prepreka u provođenju Konvencije.

Danas se u svijetu krajobrazna raznolikost (Landscape diversity) sve više uzima kao vrijednost i bogatstvo jedne zemlje, nedvojbeno je da to Republika Hrvatska ima.

U posljednjih desetaka godina provedena su parcijalna istraživanja, ali ne i na području Ličko-senjske županije.

5.3. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara

Popis zaštićenih kulturnih dobara u Ličko-senjskoj županiji

Na području nadležnosti k.o. Gospicima ima 271 zaštićena kulturna dobra.

OBNOVLJENA KULTURNA DOBRA

U periodu od 2014. do 2017. godine ima 9 kulturnih dobara (udio 3.3%), a to su:

1. Perušić; Kapela sv. Roka
2. Gospic; Katedrala Navještenja BDM
3. Caska (otok Pag), Tunera

4. Senj; Katedrala Uznesenja BDM (Zvonik)

5. Brlog; SPC sv. Save

6. Glavace; SPC sv. Petke

7. Lovinac; Župna crkva sv. Arhanđela Mihovila

8. Smiljan; Crkva majke Božje Karmelske

9. Ličko Lešće; Crkva sv. Franje Paulskog

KULTURNA DOBRA U FAZI OBNOVE - ima 24 kulturna dobra (udio 8.8 %), a to su:

1. Boričevac; Župna crkva Rođenja BDM

2. Brinje; Stari grad Sokolac

3. Brinje; Kapela sv. Fabijana i Sebastijana

4. Brinje; Crkva sv. Vida

5. Brinje; Mlin vretenaš

6. Bunić; Crkva Rođenja BDM

7. Bukovac Perušički; Crkva sv. Trojice

8. Caska, Ruševine crkve s. Jurja

9. Donji Kosinj; Crkva sv. Oca Nikolaja

10. Gospic; Kapela sv. Ivana Nepomuka

11. Jošan; Crkva sv. Jovana Preteče

12. Korenica; Crkva Uspenja Presvete Bogorodice

13. Mušaluk; Crkva sv. Duha

14. Otočac; Crkva sv. Velikomučenika Georgija

15. NP Plitvička Jezera; Arheološki lokalitet Gradina Kozjak

16. Senj; Gradska loža

17. Senj; Kaštel Ožegovićianum

18. Sinac; Crkva sv. Ilijе Proroka

19. Starigrad (Senj); Crkva sv. Jakova Apostola

20. Staro Selo; Crkva sv. Jovana Preteče

21. Sveti Juraj; Župna crkva sv. Jurja

22. Sveti Juraj; Crkva sv. Filipa I Jakova

23. Štikada; Crkva sv. Apostola Petra i Pavla

24. Vrhovine; Crkva sv. Arhanđela Mihaila i Gavrila

UGROŽENA KULTURNA DOBRA - ima 28 kulturna dobra (udio 10.3%), a to su:

1. NP Plitvička Jezera; Vila Izvor
2. Senj; Kaštel Ožegovićianum
3. Donji Mekinjar; Crkva sv. Velikomučenika Georgija
4. Mutilić; Crkva Preobraženja Gospodnjeg
5. Otočac; Zgrada Liceja, Trg dr. Franje Tuđmana 8
6. Otočac; Kompleks Jelačićevih vojarni
7. Otočac; Zgrada pivovare
8. Lički Ribnik; Mlin kašikar
9. Štikada; Crkva sv. Apostola Petra i Pavla
10. Gornja Ploča; Štulića kulina
11. Kik; Crkva sv. Petke
12. Mogorić; Crkva sv. Nikole
13. Udbina; Arheološko nalazište Karija
14. Jošan; Crkva sv. Jovana Preteče
15. Donji Kosinj; Crkva sv. Oca Nikolaja
16. Korenica; Crkva sv. Arhanđela Mihaila i Gavrila
17. Caska; Ruševine crkve sv. Jurja
18. Brlog; Ostaci kule Šimšanovke
19. Starigrad (Senj); Crkva sv. Jakova Apostola
20. Brinje; Stari grad Sokolac (dijelovi perimetra -Inog zida)
21. Gajac (otok Pag); Crkva sv. Marije (Stomorica)
22. Novalja; Talijanova buža
23. Senj; Palača Vukasović (opožarene kuće)
24. Sveti Juraj; Župna crkva sv. Jurja Mučenika
25. Sveti Juraj; Crkva sv. Filipa i Jakova
26. Doljani; Crkva Uspenja Presvete Bogorodice
27. Karlobag; Drvišica, Crkva sv. Vida
28. Donje Pazarište; Ostaci pilane

Tablica II.5.5.3.1. Iskaz ukupnog broja zaštićenih kulturnih dobara po gradovima i općinama u Ličko-senjskoj županiji

GRAD/OPĆINA	Br. ZAŠTIĆENIH KULTURNIH DOBARA
GOSPIĆ	47
OTOČAC	44
SENJ	21
NOVALJA	21
BRINJE	18
KARLOBAG	11
DONJI LAPAC	15
PLITVIČKA JEZERA	28
UDBINA	30
PERUŠIĆ	31
VRHOVINE	5
SVEUKUPNO:	271

Izvor: Konzervatorski odjel u Gospiću

Broj kulturnih dobara evidentiran je u **Registru kulturnih dobara RH** (javna knjiga kulturnih dobara koju vodi Ministarstvo kulture) i nikada nije stalan zahvaljujući promjenjivom karakteru dobara. Na području županije nema kulturnih dobara pod zaštitom UNESCO i od nacionalnog značaja.

Zakonski okvir: Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („NN“ br. 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12 i 157/13).

Donesena je **Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine RH za razdoblje 2011.-2015. (srpanj 2011.).**

Kulturna baština pruža mogućnosti gospodarskog i društvenog razvoja. Međutim, način upravljanja kulturnom baštinom ne odgovara poslovnim/gospodarskim mogućnostima s obzirom na veliku mogućnost iskoristavanja kulturne baštine.

Razvojni bi potencijal kulturne baštine bio podržan samo do te mjere da osigurava valorizaciju samog potencijala na održiv način, čime bi se postigla gospodarska korist u smislu razvijanja inovativnih usluga i proizvoda temeljenih na kulturnoj baštini i time doprinoseći razvoju i zaposlenosti, te socijalnoj koheziji zajednica.

Izvor:Nacrt -Operativni program konkurentnosti i kohezija 2014.-2020. (svibanj 2014.)

Izmjenom i dopunom PPLSŽ-a, potrebno je grafički i tekstualni dio Plana uskladiti s aktualnim podacima tj. Registrom kulturnih dobara RH i Strategijom zaštite očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine RH za razdoblje 2011.-2015. (srpanj 2011.).

5.4. Mjere zaštite

Mjere zaštite u dokumentima prostornog uređenja određuju se na osnovu procjene ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i velikih nesreća jedinica lokalne (područne) samouprave.

Ličko - senjska županija ima izrađenu Procjenu ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i velikih nesreća i istu treba koristiti kao podlogu za utvrđivanje specifičnih smjernica i zahtjeva zaštite i spašavanja u dokumentima prostornog planiranja, a zbog omogućavanja što kvalitetnijih uvjeta za preživljavanje ljudi i omogućavanje smanjenja ljudskih žrtava, obzirom na položaj područja za koje se izrađuju dokumenti prostornog uređenja, kojim sadržajno treba obuhvatiti:

- 1) Mjere koje omogućavaju lokalizaciju i ograničavanje dometa posljedica prirodnih opasnosti – potresi (protupotresno projektiranje),
- 2) Mjere zaštite od nuklearnih i radioloških nesreća,
- 3) Mjere zaštite od epidemija i epizotija,
- 4) Mjere zaštite od požara i tehnoloških eksplozija (protupožarno projektiranje),
- 5) Mjere zaštite od iscrpljenja ili uništenja pojedinih prirodnih resursa i ekoloških zagađenja,
- 6) Mjere koje omogućuju opskrbu vodom i energijom u izvanrednim uvjetima katastrofa i nesreća,
- 7) Mjere koje omogućavaju učinkovitije provođenje mjera civilne zaštite (mjere sklanjanja, evakuacije i zbrinjavanja stanovništva i materijalnih dobara).

6. Obvezni prostorni pokazatelji

Tablica II.6.1. Obvezni prostorni pokazatelji

Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja	Pokazatelj	Vrijednost	Jedinica
1. OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA				
1.1. Demografska struktura	A. Razmještaj i struktura stanovnika	1. Broj stanovnika	50 927	broj
		2. Indeks kretanja broja stanovnika	44,7	broj
		3. Prirodni prirast stanovništva	- 447	broj
1.2. Socijalno – gospodarska struktura	B. Razmještaj i struktura stanovništva	1. Broj kućanstava	19 990	broj
		2. Prosječna veličina kućanstava	2,54	broj
1.2. Socijalno – gospodarska struktura	C. Ekonomski razvoj	1. Indeks razvijenosti	55,48	broj
		2. Stupanj razvijenosti	I.	stupanj
1. 2. STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ IZVAN NASELJA				
2.1. Obilježja sustava naselja	Razmještaj i gustoća naselja i naseljenosti	1. Broj naselja	255	broj
		2. Gustoća naselja	0,05	Br. naselja/ 1000 km2
		3. Gustoća naseljenosti	9,52	st/km2
2.2. Korištenje zemljišta u naseljima	A. Površina naselja	1. Površina naselja	535 050	ha
		1. Površina GP naselja – ukupno planirano	16 468,2	ha
		2. Udio GP u odnosu na ukupnu površinu Županije	3,07	%
		3. Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu Županije	9 169,90 1,70	%
		4. Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP	7298,3 44,3	%
		5. Broj stanovnika/ukupna površina GP	3,1	stan./ha
		6. Broj stanovnika/izgrađena površina GP	5,5	stan./ha
2.3. Izdvojena građevinska područja (Izvan naselja)	C. Izdvojena građevinska područja (GP)	1. Površina IGP izvan naselja – ukupno planirano	393,4	ha
		2. Površina i udio površine IGP pojedine namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP		
		2a. Ugostiteljsko – turistička namjena	220,0 T+R 489,05*	ha
			55,9 13,09*	%
		2b. Gospodarska namjena – ukupna (proizvodna, poslovna, infrastruktura, OIE idr.)	4 593,4 1 151,27*	ha
			-	%
		2c. Sport i rekreacija	220,0 T+R 1 773,73*	ha
			-	%
		2d. Područja posebne namjene	438,7	
		2e. Površina groblja	136,11 3,6	ha %
3. POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST				
3.1. Prometna infrastruktura	A. Cestovni promet	1. Duljina javnih cesta – ukupno	2 051,20	km
		1.a. Duljina i udio autocesta	118,100	km
			5,8	%
		1.b. Duljina i udio ostalih državnih cesta	538,520	km
			26,20	%
		1.c. Duljina i udio županijskih cesta	575,824	km
			28,0	%
		1.d. Duljina i udio lokalnih cesta	818,867	km
			40,0	%

		2. Cestovna gustoća (dužina cesta / površina područja)	0,36	km/km2
B. Željeznički promet	1. Duljina magistralne glavne željezničke pruge	107,050	km	
	2. Udio magistralne glavne željezničke pruge			
	3. Duljina magistralne priključne željezničke pruge			
	4. Udio magistralne priključne željezničke pruge			
	5. Duljina lokalne željezničke pruge II. reda			
	6. Udio lokalne željezničke pruge II. reda			
	7. Gustoća željezničkih pruga (dužina / površina područja)			
C. Zračni promet	1. Ostale zračne luke (pristaništa i letjelišta)	2	kom	
	2. Površina zračnih luka			
F. Elektroničke komunikacije	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	173	br./100	
3.2. Energetska infrastruktura	Duljina elektroopskrbnih vodova – ukupno	2 454	km	
	Duljina i udio 400 kV elektroopskrbnih vodova	110	km	
		4,50	%	
	Duljina i udio 220 kV elektroopskrbnih vodova	140	km	
		5,80	%	
	Duljina i udio 110 kV elektroopskrbnih vodova	200	km	
		8,15	%	
	Duljina i udio 35 kV elektroopskrbnih vodova	281	km	
		11,45	%	
	Duljina i udio 20 kV elektroopskrbnih vodova	268	km	
		10,90	%	
	Duljina i udio 10 kV elektroopskrbnih vodova	1455	km	
		59,30	%	
B. opskrba plinom	Duljina plinovoda – ukupno	112,90	km	
	Magistralni plinovodi	101,50	km	
		90	%	
	Lokalni plinovodi	11,40	km	
C. Opškrba naftom	Duljina naftovoda	10	%	
A. Opškrba pitkom i tehnološkom vodom	1. Duljina javne vodoopskrbne mreže	1 400	km	
	2. Potrošnja pitke vode			
B. Pročišćavanje otpadnih voda	1. Duljina kanalizacijske mreže	150	km	
	2. Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda – broj i kapacitet	9 100000	kom ES	
3.4. Gospodarenje otpadom	Odlagališta otpada	1. Broj i površina odlagališta prema vrsti	11	kom
			cca 25	ha
	2. Sanacija neuređenih odlagališta (broj, površina)	3	kom	
			cca 6	ha
4.1. Korištenje prirodnih resursa	A. Poljoprivreda	1. Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta	81 303,3 235 738*	ha
		2. Udio poljoprivrednog zemljišta	15,2 44*	%
		3. Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	1,60 4,6*	ha/stan.
	B. Šumarstvo	1. Ukupna površina šumskog zemljišta	306 750 329 319*	ha
		2. Udio šumskog zemljišta	57,3 62*	%

		3. Površina šumskog zemljišta po stanovniku	6,0 6,5*	ha/stan.
C. Vode		1. Površine površinskih voda	3 855,4	ha
		Ribnjaci	200,0	ha
		Akumulacije, jezera i vodotoci	3 655,4	ha
		2. Udio površina površinskih voda u odnosu na površinu Županije	0,72	%
		3. Dužina vodotoka	581	km
D. Mineralne sirovine		Tehničko-građevni kamen	395,95	ha
			0,07	%
		Građevni pjesak	150,82	ha
			0,03	%
		Ciglarska glina	41,62	ha
			0,01	%
4.2. Zaštićene prirodne vrijednosti	A. Zaštićena područja prirode	1. Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti – nacionalni park	3	kom
			40 837	ha
		2. Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti – park prirode	1	kom
			103 683	ha
		3. Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti –strogji rezervat	1	kom
			1 220	ha
		4. Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti –posebni rezervat	8	kom
			1 550,90	ha
		5. Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti –značajni krajobraz	5	kom
			1 206	ha
4.3. Kulturna dobra	B. Struktura registriranih kulturnih dobara	6. Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti – spomenik prirode	12	kom
			31,20	ha
		7. Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti – spomenik parkovne arhitekture	1	kom
			50,30	ha
		8. Broj i površina posebno zaštićenih područja (NATURA 2000)	65	kom
			316 373,50	ha
5. DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA				
5.1. Pokrivenost prostornim planovima	Pokrivenost PP prema razini planova i izvješća	1. Broj donesenih PP	14	kom
		2. Broj donesenih izmjena i dopuna PP	34	kom
		3. Broj PP u izradi	16	kom
5.2. Provedba prostornih planova		Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrstama		
5.4. Urbana sanacija		1.Broj izdanih rješenja o ozakonjenju	6558	kom
		2. Planovi sanacije, izmjene i dopune PP	0	

*podaci iz ostalih izvora (osim PP LSŽ)

Izvori:

- 1.1. Državni zavod za statistiku,
- 1.2. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije,
- 2.1. Državna geodetska uprava,
- 2.2. Prostorni plan uređenja županije, II.D – 2017.g.; Državni zavod za statistiku,
- 2.3. Prostorni plan uređenja županije, II.D – 2017.g.; Državni zavod za statistiku,

- 3.1. Prostorni plan uređenja županije, II.D – 2017.g; Hrvatske ceste d.o.o.; HŽ Infrastruktura; HAKOM,
- 3.2. Prostorni plan uređenja županije, II.D – 2017.g; HEP-ODS; Elektrolika Gospic; Plinacro;
- 3.3. Vodovod i kanalizacija, Komunalna poduzeća LSŽ
- 3.4.1. Prostorni plan uređenja županije, II.D – 2017.g
- 3.4.2. Plan gospodarenja otpadom županije – 2017.g

- 4.1. Prostorni plan uređenja županije, liD –2017g; Hrvatske šume – šumarska savjetodavna služba, podružnica Gospić; Ured državne uprave u županiji,
- 4.2. Prostorni plan uređenja županije, liD – 2017.g.; Ministarstvo zaštite okoliša i prirode Uprava za zaštitu prirode
- 4.3. Ministarstvo kulture – Konzervatorski odjel u Gospiću
- 5.5. AZONIZ

III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

1. Izrada prostornih planova

Prostorno plansko uređenje države temelji se na Strategiji prostornog uređenja (106/17).

Za područje županija, temeljni dokument prostornog uređenja je Prostorni plan županije.

Prostorni plan županije je temeljni dokument prostornog uređenja jedinice regionalne samouprave. Njime se razrađuju ciljevi prostornog uređenja i određuje racionalno korištenje prostora u skladu i u najvećoj mogućoj mjeri sa susjednim županijama, prostornim razvojem i zaštitom prostora. Prostorni plan županije donosi Županijska skupština.

Prostorni plan Ličko-senjske županije objavljen je u „Županijskom glasniku“ br. **16/02**, a potom slijede izmjene i dopune koje su objavljivane u „Županijskom glasniku“ i to u sljedećim brojevima:

- **br. 24/02** Izmjena Odluke o donošenju (1)
- **br. 3/05** Usklađenje Prostornog plana Ličko-senjske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora
- **br. 3/06** Odluka o izmjenama i dopunama Prostornog plana Ličko-senjske županije(2)
- **br. 15/06** Odluka o donošenju Prostornog plana Ličko-senjske županije (pročišćeni tekst)
- **br. 19/07** Odluka o izmjenama i dopunama Prostornog plana Ličko-senjske županije (3)
- br. 16/02, 24/02, 3/05, 3/06 i br. 15/06)

- **br. 22/10** Odluka o donošenju Prostornog plana Ličko senjske županije (pročišćeni tekst)
- **br. 19/11** Odluka o donošenju 4. Izmjena i dopuna Prostornog plana Ličko-senjske županije
- **br. 4/15** Odluka o donošenju V. izmjena i dopuna Prostornog plana Ličko-senjske županije
- **br. 7/15** Odluka o donošenju Prostornog plana Ličko-senjske županije (pročišćeni tekst)
- **br. 6/16** Odluka o donošenju VI. Izmjena i dopuna Prostornog plana Ličko-senjske županije
- **br. 5/17** Odluka o donošenju VII. Izmjena i dopuna Prostornog plana Ličko-senjske županije
- **br. 9/17** Odluka o donošenju Prostornog plana Ličko senjske županije (pročišćeni tekst)
- **br. 29/17** Odluka o donošenju Prostornog plana Ličko-senjske županije (ispravak greške)
- **br. 5/17 Odluka o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana Ličko-senjske županije**

Za područje Nacionalnog parka „Plitvička jezera“, na snazi je Prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Plitvička jezera („NN“ br. 49/14).

Unutar obuhvata Plana dio je područja Općine Plitvička Jezera i Općine Vrhovine.

Prostornim planovima uređenja gradova i općina, detaljnije se određuje uređenje prostora.

Sve jedinice lokalne samouprave donijele su Prostorne planove uređenja sa kartografskim prikazima u mjerilu 1:25.000 i građevinska područja u mjerilu 1:5.000.

Od ostalih planova niže razine, na snazi su Generalni plan uređenja Grada Gospića i Urbanistički planovi uređenja, te Detaljni planovi uređenja i Provedbeni urbanistički planovi.

Prostornim planom županije utvrđeno je da se treba izraditi PPPPO Park prirode Velebita koji su u pripremi radnje za izradu.

Tablica III.1.1.: Važeći prostorni planovi uređenja gradova i općina (PPUG/O) u Ličko-senjskoj županiji

Jedinica lokalne samouprave	Naziv plana	Objava/Godina donošenja	broj izmjena	U izradi
Grad Gospić	PPUG	„Službeni vjesnik Grada Gospića“ br. 9/05, 1/06, 4/09, 5/12, 3/14, 7/14 i 2/15 Odluka o izradi VI. liD „Službeni vjesnik Grada Gospića“ br.3/16	5	1
Grad Senj	PPUG	„Službeni glasnik Grada Senja“ br. 11/06, 1/12, 10/14-pročišćeni tekst	1	
	PPPPO	PPPPO Nacionalnog parka Sjeverni Velebit „NN“ 35/12		
Grad Otočac	PPUG	„Službeni glasnik Grada Otočca“ br.5/04, 4/11 3/15 i 4/17	3	
Grad Novalja	PPUG	„Županijski glasnik“ br. 21/07, 5/10, 24/10, 9/15 i 22/16 Odluka o izradi III. liD „Županijski glasnik“ br. 31/17	2	1
Općina Karlobag	PPUG	„Županijski glasnik“ br. 3/08, 12/10	1	

Općina Lovinac	PPUG	„Županijski glasnik“ br.6/03 i Glasnik Općine Lovinac br. 4/05, 20/10, 18/13 i 10/15 Odluka o izradi V. liD Glasnik Općine Lovinac br. 7/17	4	1
	PPPPO	PPPPO Nacionalnog parka „Paklenica“ „NN“ 23/01		
Općina Perušić	PPUG	„Županijski glasnik“ br.11/03, 16/05, 24/07, 15/09, 7/13 i 11/16	5	
Općina Brinje	PPUG	„Županijski glasnik“ br. 25/03, 24a/09, 21/14, 16/15, 27/16	4	
Općina Donji Lapac	PPUG	„Županijski glasnik“ br.14/04, 14/15, 16/15-proč. tekst, 25/16	2	
Općina Plitvička jezera	PPUG	PPUO Plitvička jezera „Županijski glasnik br.14/06, 17/12 i 2/16 Odluka o izradi III. „Županijski glasnik“ br.26/16	2	1
	PPPPO	PPPPO Nacionalnog parka Plitvička jezera „NN“ 49/14		
Općina Udbina	PPUG	„Županijski glasnik“ br. 27/06 18/10, 25/14 i 32/17	3	
Općina Vrhovine	PPUG	„Županijski glasnik“ br. 19/05, 9/06, 28/06 17/09 i 11 /14 Odluka o izradi III. „Županijski glasnik“ br.31/16	2	1
BR. IZMJENA			34	5

Izvor: Dokumentacija Zavoda za prostorno uređenje županije

Tablica III.1.2.: Ostali važeći prostorni planovi uređenja po gradovima i općinama u Ličko-senjskoj županiji (GUP, UPU, DPU)

JLS	Naziv plana	Objava	broj izmjena	u izradi
Grad Gospić	UPU 1- Grad Gospić	„Službeni vjesnik Grada Gospića“ br. 2/16		
Grad Senj	UPU Burnjak	„Službeni glasnik Grada Senja“ br.1/12		
	UPU turistička zona Žrnovnica	„Službeni glasnik Grada Senja“ br.1/12		
	UPU Sv. Juraj	„Službeni glasnik Grada Senja“ br.1/12		
	UPU- Bunica,-	„Službeni glasnik Grada Senja“ br.1/13		
	UPU- uže područje Grada Senja	„Službeni glasnik Grada Senja“ br. 10/08,12/11,1/15, 3/16	3	
	UPU-Centar planinskog turizma Krasno	„Službeni glasnik Grada Senja“ br.1/16		
Grad Otočac	UPU Grada Otočca	„Službeni glasnik Grada Otočca“ br.1/09, 5/16, 4/17	2	
Grad Novalja	UPU Stara Novalja	„Županijski glasnik“ br.18/11 br.9/16	1	
	UPU naselja Novalja	„Županijski glasnik“ br.16/16		
	UPU naselja Potočnica	„Županijski glasnik“ br.20/10		
	UPU luka Novalja	„Županijski glasnik“ br.22/17		
	UPU Dubac	„Županijski glasnik“ br.18/11		
	UPU naselja Jakišnica	Odluka o izradi Ž.G. br. 9/16		1
	UPU GP naselja Škuncini stani-sjever	Odluka o izradi Ž.G. br. 9/16		1

	UPU građevinskog područja Dubac - Vrsan	Odluka o izradi Ž.G. br. 11/15 liD Odluke o izradi Ž.G. br.17/17		1
	UPU Caska	„Županijski glasnik“ br.21/12		
	UPU gospodarske zone Zaglava- Prozor	„Županijski glasnik“ br.11/12		
	UPU Gajac	„Županijski glasnik“ br.8/10		
	UPU Potočnica	„Županijski glasnik“ br. 20/10		
	UPU Kamp Straško	„Županijski glasnik“ br. 13/10 Odluka o izradi II. liD. „Županijski glasnik“ br.4/15		1
	UPU Kamp Dražica	„Županijski glasnik“ br. 2/12, 9/17	1	
	UPU Plaža Zrće	Odluka o izradi Ž.G. br.16/16		1
	UPU Kamp Škvardara	„Županijski glasnik“ br. 10/13		
	UPU Dio ugostiteljsko-turističke zone Dabi/Vidas	„Županijski glasnik“ br.21/12		
	UPU Dio ugostiteljsko-turističke zone Dabi/Vidas 2	Odluka o izradi „Županijski glasnik“ br.29 /16		1
	UPU Luka Drljanda	Odluka o izradi „Županijski glasnik“ br.18/15		1
	DPU poduzetnička zona Čiponjac	„Županijski glasnik“ br. 13/04, 13/10 i 17/17	2	
	DPU centralne zone (lokalitet Dubić)	Županijski glasnik“ br.13/04 Odluka o izradi liD „Županijski glasnik“ br. 14/11		1
Općina Karlobag	UPU naselja Karlobag	u izradi		
Općina Lovinac	UPU Lovinac	„Glasnik Općine Lovinac“ br.5/12, 13/15	1	
	UPU Sv.Rok	Odluka o izradi Glasnik Općine Lovinac br. 3/16		1
	UPU – kombinirana ugostiteljsko-turistička zona Rasoj	Odluka o izradi Glasnik Općine Lovinac br. 8/17		1
Općina Perušić	UPU naselja Perušić,	„Županijski glasnik“ br.15/09, 10 /14 i 16/17	2	
	UPU zone gospodarske namjene P2	„Županijski glasnik“ br.19/09		
	UPU proširenja poslovne zone „Perušić (Konjsko brdo)“	„Županijski glasnik“ br.07/13		
	UPU Detaljnog plana Kaluđerac - Malo Polje u Općini Perušić	„Županijski glasnik“ br.07/13		
Općina Brinje	-	-		
Općina Donji Lapac	-	-		
Općina Plitvička jezera	-	-		
Općina Udbina	UPU naselja Udbina-	-„Županijski glasnik“ br.30/08 i 15/15	1	
	UPU Gospodarske zone Podudbina	-„Županijski glasnik“ br.18/10 i 32/17	1	

Općina Vrhovine	UPU naselja Vrhovine	„Županijski glasnik“ br.09/06		
	UPU 3 _Gornje Vrhovine- Bijeli Vrh-	„Županijski glasnik“ br.11/14		
	UPU turističkog kompleksa Rudopolje	„Županijski glasnik“ br.17/10		
BR. IZMJENA			14	10

Izvor: Dokumentacija Zavoda za prostorno uređenje županije

2. Provedba prostornih planova

Izdavanje akata za provedbu prostornih planova

Realizacija pojedinih zahvata u prostoru, tj. ishodjenje dozvola za gradnju i drugih akata za provedbu prostornih planova, provodi se temeljem usvojene prostorno planske dokumentacije različitih nivoa razrade. Na području Županije, za izdavanje akata nadležan je Upravni odjel za graditeljstvo, zaštitu okoliša i prirode te komunalno gospodarstvo.

MGIPU, Uprava za inspekcijske poslove, sektor građevinske inspekcije.

Ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada

Osim Upravnog odjela Županije u gradu gospiću i Senju, Rješenja o izvedenom stanju izdaje i Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada, smještena u Zagrebu.

Prema dostavljenim podacima, do polovine 2017. godine za područje Ličko-senjske županije AZONIZ je izdala ukupno 6 558 Rješenja o izvedenom stanju.

Tablica2.1.: Iskaz stanja statusa predmeta u Ličko-senjskoj županiji

Status predmeta	Ličko-senjska županija	AZONIZ	Ukupno
Rješenje o izvedenom stanju	4856	1702	6558
Odbijen zahtjev	137	501	638
Odbačen zahtjev	66	18	84
Obustavljen zahtjev	369	226	595

Izvor: Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada

Praćenje provedbe prostornih planova

Praćenje provedbe prostornih planova područne (regionalne) razine, jedna je od djelatnosti Zavoda za prostorno uređenje županije, koja je definirana člankom 27. Stavak 1.) Zakona o prostornom uređenju („NN“ br. 153/13).

U tom cilju Zavod je zatražio od svih jedinica lokalne samouprave da dostave svoja Izvješća o stanju u prostoru, odnosno podatke potrebne za izradu Županijskog Izvješća.

Na web stranici MGIPU, u skladu sa Zakonom moraju se objaviti **Informacije o planovima u javnoj raspravi** (obavijest o izradi prostornog plana, informacije o javnim raspravama i izvješća o javnoj raspravi).

3. Prostorni planovi u odnosu na druge dokumente koji utječu na prostor

U proteklom razdoblju izrađeni su strateški, razvojni i programski dokumenti za Ličko-senjsku županiju:

- Županijska razvojna strategija 2011. - 2013. (produljenje do 2014.)
- Strategija za razvoj ljudskih potencijala županije za razdoblje 2011. – 2013.
- Strategija održivog korištenja energije županije (2009.-2011.)
- Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije županije 2012.-2014. godine
- Studija dugoročnog razvoja županije do 2015.

- Plan gospodarenja otpadom županije (siječanj 2008.)
- Turistički masterplan za Karlovačku i Ličko-senjsku županiju (2008.)

4. Provodenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unapređenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru

Mjera unapređenja u odnosu na stanja u prostoru prema Izvješću o stanju u prostoru iz 2013. godine, a odnose se na:

1. Izmjena i dopuna Prostornog plana županije u dijelu:

- sustav gospodarenja otpadom;
- zaštita okoliša;
- zaštita prirode;
- infrastrukturni sustavi - uklanjanje neiskorištenih alternativnih koridora velike infrastrukture te uključenje i novelacija novoprojektiranih infrastrukturnih pravaca;
- poduzetničke zone – redefiniranje sustava zona (veličine, smještaj i dr.)

Izrađene su V., VI. i VII. Izmjene i dopune PPLSŽ-e („Županijski glasnik“ br. 4/15, 6/16, 5/17)

2. Mjere zaštite prirode i okoliša

- Izrada karte buke
- Izrada Izvješća o stanju prirode

Karta buke nije izrađena

2. Infrastrukturni sustavi

- a) Cestovni promet
 - izgradnja pristupnih cesta do čvorova na auto cesti Zagreb – Split
- b) izrada idejnog rješenja za Vodoopskrbni sustav
 - Uspostava realnih vodozaštitnih zona vodocrpilišta sljedećim redoslijedom:
 1. postojeća i potencijalna vodocrpilišta Županije
 2. postojeća vodocrpilišta
 3. ostala vodocrpilišta bez vodozaštitnih zona.
- c) Priprema dokumentacije za vodoopskrbni sustav Lička Jasenica – Plitvička Jezera
- d) energetski sustav
 - povezati elektroenergetski sustav

4. GIS sustav Ličko-senjske županije

- a) Ažuriranje digitalnih kartografskih podloga mjerila 1:200.000, 1:100.000 i 1:25.000;
- b) Nastavak izrade digitaliziranog ortofota do pokrivanja cijelokupnog područja Županije sa svrhom uvida u stvarno stanje korištenja prostora;
- c) Uspostava baze metarske točnosti u okviru projekta Državne geodetske uprave te spoj na navedenu bazu.

GIS sustav županije nije izrađen. U nadležnosti Državne geodetske uprave izrađen je DOF (digitalni ortofoto Republike Hrvatske). Uspostavljen je ISPU (informacijski sustav prostornih planova) za cijelu Republiku Hrvatsku i dostupan je na stranicama Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja

5. Ostalo

- a) Digitalizacija prostornih planova općina, gradova i Županije te stavljanje istih na internet.

Prostorni plan županije dostupan je na internetskoj stranici županije. Ostali prostorni planovi gradova i općina, dostupni su na internetskim stranicama gradova i općina,

IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja dalnjeg prostornog razvoja Ličko-senjske županije obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

Racionalno korištenje prirodnih resursa i ograničenje širenje prostora za gradnju, utemeljeno je na mnogim do sada izrađenim Strategijama na nivou države i na Zakonu o prostornom uređenju. Ovaj Zakon je konačno definirao jednoznačne kriterije za širenje građevinskih područja naselja i za nova izdvojena građevinska područja.

Tako se Člankom 43. Zakona o prostornom uređenju, građevinska područja naselja mogu proširivati samo ako je postojeće područje izgrađeno 50% ili više svoje površine. Također je, definirao da Izdvojena građevinska područja izvan naselja, za koje u roku pet godina od dana njegova određivanja nije donesen urbanistički plan uređenja ili do kojega nije izgrađena osnovna infrastruktura,

prestaje biti građevinsko područje. U Pojmovniku Zakona definirano je: izgrađeni dio građevinskog područja, neizgrađeni dio i neuređeni dio; što u bitnome mijenja dosada utvrđenu strukturu građevinskih područja i planersku praksu.

Svi Prostorni planovi JLS trebaju se dopuniti, u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu Pravilnika. Na taj način bi se dobila realna slika zauzetosti prostora gradnjom i polazište za daljnju racionalizaciju korištenja prirodnih resursa.

Urbana preobrazba i urbana sanacija izgrađenog dijela građevinskog područja i urbane mreže javnih površina devastiranih nezakonitom izgradnjom, novine su u sustavu prostornog planiranja, koji bi trebali doprinijeti kvaliteti izgrađenog prostora.

Važna komponenta u sustavu prostornog planiranja pojavila se kroz izradu Strateške procjene utjecaja na okoliš (u dalnjem tekstu: Studija). To je postupak kojim se procjenjuju u najranijoj fazi planiranja, vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravlje, kao i glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu temeljem Zakona o zaštiti prirode („NN“ br. 80/13) koji mogu nastati provedbom plana/programa/strategije.

Strateška studija je stručna podloga koja se prilaže uz plan i program. Namjera je osigurati da posljedice po okoliš i zdravlje plana/programa/strategije budu ocjenjene za vrijeme njihove pripreme, prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak donošenja.

2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova, drugih dokumenata koji utječu na prostor na razini Ličko-senjske županije

Izmjene i dopune Prostornog plana županije kao i ostalih dokumenta prostornog uređenja donesениh na temelju propisa koji su važili prije stupanja na snagu Zakona o prostornom uređenju („NN“ br. 153/13 i 65/17) moguće je raditi do 2019. godine, tj. u roku od pet godina od donošenja Zakona ili do donošenja prostornih planova prema ovom Zakonu.

Izmjene i dopune Prostornog plana županije nužne su zbog:

- usklađenja s odredbama Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“ broj 153/13 i 65/17),
- donošenja Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama („Narodne novine“ broj 86/12 i 143/13),
- donošenja nove Strategije Prostornog razvoja RH („NN“ br. 106/17)
- donošenja Uredbe o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja („NN“ br. 37/14),
- donošenja drugih novih zakona i podzakonskih akata relevantnih za Izmjene i dopune Plana (npr. Zakon o poljoprivrednom zemljištu („NN“ br. 39/13), Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture („NN“ br. 93/13, 114/13 i 41/14), Zakon o rudarstvu („NN“ br. 56/13 i 14/14), Zakona o održivom gospodarenju otpadom („NN“ br. 94/13) i drugi),

- usklađenja s izmijenjenom demografskom strukturu županije,
- revidiranja područja kulturne baštine i usklađenja sa Strategijom zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine RH za razdoblje 2011.- 2015. (srpanj 2011.),
- donošenja Zakon o zaštiti prirode („NN“ br. 80/13) i Uredbe o ekološkoj mreži („NN“ br. 124/13),
- donošenja Strategije turizma RH do 2020. („NN“ br. 55/13),
- donošenja Strategije energetskog razvijanja RH („NN“ br. 130/09),
- donošenja Strategije upravljanja vodama („NN“ br. 91/08),
- donošenja Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama RH (ožujak 2008.),
- usklađenja prometnog sustava (cestovnog) i donešenja Strategije prometnog razvoja RH za razdoblje od 2014. do 2030. godine („NN“ br. 131/14),
- revidiranja ostalih infrastrukturnih sustava (energetskih, telekomunikacijskih)
- donošenja Industrijske strategije RH 2014.- 2020. (126/14);
- donošenja Plana upravljanja imovinom u vlasništvu RH za 2017.g (Prijedlog),
- donošenja strateških dokumenata na nivou Županije,
- temeljito i stručno obrazloženih investicijskih programa jedinica lokalne samouprave i zainteresiranih investitora kojima je dokazana njihova opravdanost, a time i uvrštanje u PPŽ,
- zahtjevi jedinica lokalne samouprave o eventualnim gospodarskim i drugim zonama.

Racionalno korištenje prostora i održiv razvoj županije, zahtjeva redefiniranje pojedinih planskih rješenja.

U pojedinim poglavljima Izvješća naglašene su pojedine teme i problemi koje bi pri izradi Odluke o izradi Izmjena i dopuna plana trebalo akceptirati.

Odlukom/ama o izradi Izmjena i dopuna prostornog plana dati će se sažeta ocjena stanja, ciljevi i programska polazišta prostornog plana.

Na temelju novog Zakona o prostornom uređenju („NN“ br. 153/13 i 65/17), na Državnoj razini se izrađuju novi dokumenti prostornog razvoja Republike Hrvatske. Tek po njihovoj izradi, moguća je izrada i donošenje novog Prostornog plana uređenja Ličko-senjske županije. Novi Pravilnikom o izradi planova bitno će se utjecati na prikaze prostorno planskih rješenja i na provedbu dokumenta prostornog uređenja (ISPU, e dozvola).

Isto tako na Državnoj razini radi se Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem RH (Ministarstvo zaštite okoliša i energetike)

Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (Strategija) dokument je održivog razvijanja i zaštite kojemu je cilj omogućiti održivi razvoj obalnog i morskog područja pod jurisdikcijom Republike Hrvatske kroz sustav integralnog upravljanja obalnim područjem i ekosustavni pristup koji vode ka racionalizaciji i učinkovitosti, korištenjem obalnih i morskih resursa na razinama koje će dugoročno osigurati

osnovu za gospodarski razvoj, kako sadašnjih tako i budućih generacija, uz zaštitu biološke i krajobrazne raznolikosti te zdravlja ekosustava u cijelini.

Strategija u sebi integrira elemente morske strategije i strategije integralnog upravljanja obalnim područjem obzirom da objedinjuje provedbu dvaju međunarodno-pravnih akata:

- Okvirnu direktivu o morskoj strategiji, kojoj je osnovni cilj postizanje i održavanje dobrog stanja morskog okoliša do 2020. i
- Protokol (Barcelonske konvencije) o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja, kojim se nalaže izrada nacionalne strategije integralnog upravljanja obalnim područjem kao dokumenta koji postavlja ciljeve upravljanja obalnim područjima i utvrđuje obalne ekosustave kojima je potrebno upravljati te određuje prioritete i mјere koji će se poduzeti za ostvarivanje tih ciljeva, uključujući uspostavu koordinacijskog mehanizma za provedbu Strategije.

Strategija obuhvaća izrađene pripremne dokumente („Početna procjena stanja i opterećenja morskog okoliša hrvatskog dijela Jadrana“, „Skup značajki dobrog stanja okoliša za morske vode pod suverenitetom Republike Hrvatske“ i „Skup ciljeva u zaštiti morskog okoliša i s njima povezanih pokazatelja“) i akcijske programe (Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora“ i „Program mјera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem RH“)

Prostorni obuhvat Strategije uključuje 140 obalnih gradova i općina, unutarnje morske vode, teritorijalno more te Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas (ZERP).

Strategija obuhvaća širok spektar pitanja, uključujući teme zaštite morskog okoliša te teme važne za upravljanje obalnim područjem, pri čemu je prioritet dan složenim procesima koji zahtijevaju integralni i multisektorski pristup te koordinirano usuglašavanje za postizanje učinkovitih rješenja.

Ova, po naravi integrirajuća Strategija preuzima osnovne odrednice iz različitih strateških dokumenata relevantnih za morski okoliš i obalno područje, ali propisuje i dodatne mјere koje prethodno njima nisu bile obuhvaćene te nadograđuju postojeće mјere za ostvarenje zaštite i održivog upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.

Zbog složenosti izazova u upravljanju morskim okolišem i obalnim područjem koji zahtijevaju zajedničko djelovanje više resora i razina, ključni nosioci provedbe Strategije, pored Ministarstva nadležnog za poslove zaštite okoliša, uključuju tijela državne uprave nadležna za poslove prostornog uređenja, morskog ribarstva, pomorstva i regionalnog razvoja kao i obalne županije.

Primjena Strategije se proteže u redovitim šestogodišnjim ciklusima s time da je do 2020. godine potrebno održati i/ili postići dobro stanje morskog okoliša za sve elemente definirane u okviru jedanaest kvalitativnih deskriptora. Iako će učinci primjene Strategije biti vidljivi već u tom, relativno kratkom razdoblju, glavni očekivani učinci Strategije će ipak biti vidljivi na duži rok i to prvenstveno kroz učinke djelo-

vanja novouspostavljenog trajnog sustava upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, koji će omogućiti:

- Integraciju u upravljanju kopnenim i morskim dijelom obalnog područja;
- Postizanje dobrog stanja morskog okoliša;
- Postizanje dobrog stanja obalnog područja, očuvanjem svih vrijednosti uskog obalnog pojasa kao resursne osnove od koje ovisi ekonomski razvoj i socijalno blagostanje; i
- Prilagodba na klimatske promjene i povećanje otpornosti obalnih i morskih ekosustava.

3. Preporuke mjera aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja

Jedna od bitnih mjera za unaprjeđenje prostornog razvoja je izrada kvalitetnih prostornih planova svih razina. Prostorno planiranje je stalni proces. Kvaliteta izgrađenog prostora i očuvanje kvalitete neizgrađenog prostora, rezultat je poznavanja, provjere i procjene mogućnosti korištenja, zaštite i razvoja prostora.

Prilikom izrade prostornih planova i projekata na temelju Zakona, nužno je implementiranje i provedba, dokumenta „**Arhitektonske politike Republike Hrvatske 2013.-2020., ApolitikA, Nacionalne smjernice za vrsnoću i kulturu građenja**“.

Za potrebe ovog Izvješća analizirani su strateški ciljevi utvrđeni Županijskom razvojnom strategijom Ličko-senjske županije 2011. - 2013. (siječanj 2011. godine) koji su postavljeni s vizijom LSŽ kao županije razvijene poduzetničke klime i gospodarstva, kvalitetnih ljudskih resursa, održivog razvoja i kvalitetnog življjenja te su uskladeni s ciljevima Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011.-2013. (Izradilo: Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva u svibnju 2010. godine). Županijskom razvojnom strategijom Ličko-senjske županije 2011. - 2013. postavljena su 4 strateška cilja koji su podijeljeni u prioritete, a oni u mјere.

1. Strateški cilj - Stvaranje uvjeta za uravnotežen i održiv gospodarski razvoj zasnovan na razvoju malog gospodarstva, ekološki prihvatljive prerađivačke industrije, poljoprivrede i turizma LSŽ. Prioriteti su razvoj malog i srednjeg poduzetništva, razvoj turizma, razvoj ruralnog područja i razvoj poljoprivrede, ribarstva i akvakulture, razvoj infrastrukture kao osnove za razvoj gospodarstva i unaprjeđenje kvalitete života stanovnika.

2. Strateški cilj - Razvoj ljudskih resursa

Prioriteti su privući i zadržati više zaposlenih, uključiti u rad socijalne skupine u nepovoljnem položaju i osobe s posebnim potrebama, jačati sektor obrazovanja i civilnog društva

3. Strateški cilj - Održivo upravljanje prirodnim resursima i zaštita okoliša, prioritetno uključujući pravilno zbrinjavanje otpada na području LSŽ.

Za izradu i provođenje Županijske razvojne strategije Ličko-senjske županije 2011. - 2013. zadužena je Regionalna razvojna agencija LIRA d.o.o., sa sjedištem u gradu Gospiću koja je osnovana 2002.

godine s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja na razini područne (regionalne) samouprave. Razvojna agencija LIRA je vodeća regionalna institucija koja osigurava poduzetnički i ekonomski rast, održivi razvoj i podizanje kvalitete života LSŽ. Ona svoje usluge pruža LSŽ, svim općinama i gradovima u županiji, udrugama, nevladnim organizacijama, javnim ustanovama te sektoru malog gospodarstva. Misija je objediniti prioritete i mјere sa područja gospodarstva, prirodnih i kulturnih potencijala, poljoprivrede i zaštite okoliša, ljudskog potencijala, kvalitete života, međunarodne i prekogranične suradnje.

Donošenjem i utvrđivanjem prostornih planova formiraju se lokacije na kojima se odvijaju gospodarske (poslovne, proizvodne, ugostiteljsko – turističke), sportsko – rekreativne djelatnosti bitne za razvoj ovog područja. Privlačenjem domaćih i stranih ulagača i traženjem izvora financiranja ostvaruje se realizacija predloženih i odobrenih projekata koji izravno utječu na razvoj područja i pokazatelje rasta i razvoja.

V. IZVORI PODATAKA

POPIS KARTOGRAMA, TABLICA I GRAFOVA KARTOGRAMI

I.Uvod

I.1.Polazišta

3.Osnovna prostorna obilježja županije

3.1.Osnovni podaci i pokazatelji

Kartogram I.3.3.1.: Granice Županija u Republici Hrvatskoj

3.2.Prirodna i geografska obilježja

Kartogram I.3.3.2.: Osnovne krajobrazne jedinice

3.3.Upravno-teritorijalna podjela

Kartogram I.3.3.3.: Teritorijalno političko ustrojstvo u Ličko-senjskoj županiji

3.5.Socijalno-gospodarska struktura

Kartogram I.3.3.5.: Minsko sumnjava područja u Ličko-senjskoj županiji

II.Analiza stanja i trendova prostornog razvoja

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina županije

Kartogram II.1.1: CORINE Land Cover - digitalna baza podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta u Republici Hrvatskoj za 2012.g. - Stanje zemljišnog pokrova u županiji za 2012.g

3.Gospodarske djelatnosti

3.1.Poljoprivreda

Kartogram II.3.3.1.: Poljoprivredno zemljište

3.2.Šumarstvo

Kartogram II.3.3.2. Šume

3.7.Ribarstvo

Kartogram II.3.3.7.: Toplovodni i hladnovodni ribnjaci te marikulture

3.8.Vodnogospodarski sustavi

Kartogram II.3.3.8.1: Vodonosnici i zahvati voda za javnu upotrebu

Kartogram II.3.3.8.2: Strateške rezerve podzemnih voda

Kartogram II.3.3.8.3: Stanje sustava melioracijske odvodnje

4.Opremljenost prostora od značaja za županiju

4.1. Prometna infrastruktura

Kartogram II.4.4.1.: Infrastrukturni sustavi – cestovni promet

4.2. Energetski sustavi

Kartogram II.4.4.2.: Energetski sustav – elektroenergetika

4.3. Opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda

Kartogram II.4.4.3.1 Prosječna opskrbljeno stanovništva vodom iz javnih vodoopskrbnih sustava prema vodnim područjima

Kartogram II.4.4.3.2: Prostorni raspored zahvata podzemnih i površinskih voda

TABLICE

Uvod

I .Polazišta

3. Osnovna prostorna obilježja županije

3.3. Upravno-teritorijalna podjela

Tablica I.3.3.3.1: Sustav naselja u županiji

3.4. Stanovništvo

Tablica I.3.3.4.1: Broj stanovnika po naseljima užupaniji

Tablica I.3.3.4.2: Prirodno kretanje stanovništva

Tablica I.3.3.4.3.: Gustoća naseljenosti

Tablica I.3.3.4.4. Migracija stanovništva RH u odnosu na Županiju u 2011.

Tablica I.3.3.4.5. Udio doseljenih i iseljenih osoba prema spolu i ukupnom br. stanovništva

Tablica I.3.3.4.6: Spolna raspodjela stanovništva u županiji

Tablica I.3.3.4.7: Struktura stanovnika po spolu i dobnim skupinama u županiji

Tablica I.3.3.4.8.:Udio broja stanovnika po spolu i dobnim skupinama u Ličko-senjskoj županiji

Tablica I.3.3.4.9: Broj kućanstava u županiji

Tablica I.3.3.4.10: Stanovi prema načinu korištenja u županiji

Tablica I.3.3.4.11: Nastanjeni stanovi prema broju soba u županiji

3.5. Socijalno-gospodarska struktura

Tablica I.3.3.5.1: Minski sumnjivi prostor po gradovima i općinama LSŽ, prosinca 2017. godine

Tablica I.3.3.5.2: Kretanje prosječnog broja nezaposlenosti

Tablica I.3.3.5.3.: Prosječna nezaposlenost prema razini obrazovanja,

Tablica I.3.3.5.4.: Obrazovna struktura stanovništva u Ličko-senjskoj županiji

II. Analiza stanja i trendova prostornog razvoja

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina županije

Tablica II.1.1.: Prostorna struktura Ličko-senjske županije

Tablica II.1.2.: Prostorna struktura korištenja i namjene površina Ličko-senjske županije

2. Sustav naselja

Tablica II.2.1: Maksimalna veličina neizgrađenog dijela građevinskog područja naselja u odnosu prema izgrađenom dijelu

3. Gospodarske djelatnosti

3.1. Poljoprivreda

Tablica II.3.3.1.1.: Struktura poljoprivrednog zemljišta i vlasnička struktura u LSŽ (u ha)

Tablica II.3.3.1.2.: Poljoprivredna gospodarstva prema br. parcela i površinama na dan 14.12.2015.

Tablica II.3.3.1.3.: Tražene kulture na jedinstvenom zahtjevu predanog APPRR u 2015.

Tablica II.3.3.1.4.: Kretanje broja PG i OPG u periodu 2010. – 22. 09. 2015.

Tablica II.3.3.1.5.: Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Upisniku poljoprivrednika prema spolu i godinama nositelja (po razredima) na dan 22.09.2015.

Tablica II.3.3.1.6.: Školska sprema nositelja/odgovorne osobe OPG-a na dan 14. 12. 2015.

Tablica II.3.3.1.7.: Broj korisnika izravne potpore u 2014. i 2015. godini

Tablica II.3.3.1.8.: Brojno stanje stoke na dan 14. prosinca 2015. g.

Tablica II.3.3.1.9.: Broj grla i proizvodnja kravlje mlijeka

Tablica II.3.3.1.10.: Ovcarstvo

Tablica II.3.3.1.11.: Pčelarstvo

Tablica II.3.3.1.12.: Površina obradivog poljoprivrednog zemljišta po kulturama u Ličko-senjskoj županiji (rujan 2015. godine)

Tablica II.3.3.1.13.: Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površina ukupno raspoloživog zemljišta, korištenog poljoprivrednog zemljišta, ostalog zemljišta i br. parcela korištenog poljoprivrednog zemljišta

Tablica II.3.3.1.14.: Površine (ha) pod ekološkom proizvodnjom u razdoblju 2009.-2014. god.

3.2. Šumarstvo

Tablica II.3.3.2.4.: Površina šuma prema namjeni Ličko-senjskoj županiji

Tablica II.3.3.2.3.: Šumsko zemljište - nedostupan (minirani) dio u Upravi šuma Gospić

Tablica II.3.3.2.2.: Površina šuma prema načinu postanka u Ličko-senjskoj županiji

Tablica II.3.3.2.1.: Površina šuma i šumskog zemljišta u Ličko-senjskoj županiji

3.3. Proizvodnja, poduzetništvo, trgovina i obrt

Tablica II.3.3.3.1.: Evidencije obrtnika po godinama i strukovna podjela po gradovima u LSŽ

Tablica II.3.3.3.2.: Gospodarska namjena prema Prostornom planu Ličko-senjske županije

Tablica II.3.3.3.3.: Gospodarska namjena prema važećim prostornim planovima gradova i općina

3.4. Područja posebne namjene

Tablica II.3.3.4.1: Posebna namjena

3.5. Turizam, sport i rekreacija

Tablica II.3.3.5.1.: Ugostiteljsko-turistička namjena – postojeće i planirane površine u PPŽ-u

Tablica II.3.3.5.2.: Ugostiteljsko-turistička namjena-planirane površine u PPUO/G

Tablica II.3.3.5.3.: Turistička namjena prema važećem Prostornom planu Ličko-senjske županije

Tablica II.3.3.5.4.: Sportsko-rekreacijska namjena prema Prostornom planu Ličko-senjske županije

3.6. Iskorištavanje mineralnih sirovina

4. Tablica II.3.3.6.1.: Površine za iskorištavanje mineralnih sirovina –Eksploracijska polja

5. Tablica II.3.3.6.2.: Korištenje mineralne sirovine –koncesije

3.7. Ribarstvo i lovstvo

Kartogram II.3.3.7.1.: Toplovodni i hladnovodni ribnjaci te marikulture

Tablica II.3.3.7.2.: Lovišta u Ličko-senjskoj županiji

3.8. Vodnogospodarski sustavi

Tablica II.3.3.8.1.: Gospodarsko korištenje voda

4. Opremljenost prostora od značaja za županiju

4.1. Prometna infrastruktura

Tablica II.4.4.1.1.: Duljina i udio cesta u Ličko-senjskoj županiji

Tablica II.4.4.1.2.: Duljina i vrsta cesta u Ličko-senjskoj županiji

Tablica II.4.4.1.4.: Popis županijskih i lokalnih cesta na području Ličko-senjske županije („NN“ br. 103/17 od 20.10.2017.

Tablica II.4.4.1.5.: Duljine županijskih i lokalnih cesta u Gradu Gospiću

Tablica II.4.4.1.6.: Opći prikaz ulaganja u javne ceste u razdoblju od 2013. do 2016. godine

Tablica II.4.4.1.7.: Prikaz ulaganja u županijske i lokalne ceste u razdoblju od 2013. do 2016. godine

Tablica II.4.4.1.8.: Kriteriji razgraničenja koridora željezničkog infrastrukturnih sustava i mreža državnog i županijskog značaja izvan građevinskog područja

Tablica II.4.4.1.9.: elektroničke komunikacije

4.2. Energetski sustavi

Tablica II.4.4.2.1.: Duljina elektroenergetske mreže (kraj 2015.)

Tablica II.4.4.2.2.: Osnovni podaci podzemnih magistralnih plinovoda

4.3. Opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda

4.3.1. Vodoopskrba

Tablica II.4.4.3.1.1.: Podaci o zahvaćenim izvorima i bunarima te vodopravnim dozvolama

Tablica II.4.4.3.1.2.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilma cijevi i materijalima

- Grad Gospić

Tablica II.4.4.3.1.3.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilma cijevi i materijalim

- Grad Novalja

Tablica II.4.4.3.1.4.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilma cijevi i materijalima

- Grad Otočac

Tablica II.4.4.3.1.5.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilma cijevi i materijalima

- Grad Senj (samo glavni cjevovodi)

Tablica II.4.4.3.1.6.: Duljina vodoopskrbne mreže prema profilma cijevi i materijalima

- Grad Senj

4.3.2. Odvodnja otpadnih voda

Tablica II.4.4.3.2.1.: Duljina cijevi za odvodnju prema profilu i materijalu – Grad Gospić

Tablica II.4.4.3.2.2.: Duljina cijevi za odvodnju prema profilu i materijalu – Grad Novalja

Tablica II.4.4.3.2.3.: Duljina cijevi za odvodnju prema profilu i materijalu – Grad Otočac

Tablica II.4.4.3.2.4.: Duljina cijevi za odvodnju prema profilu i materijalu – Grad Senj

4.4. Gospodarenje otpadom

Tablica II.4.4.4.1.: Sustav gospodarenja otpadom u LSŽ

*Tablica II.4.4.4.2.: Službena odlagališta na području Ličko-senjske županije**

Tablica II.4.4.4.3.: Godišnje količine sakupljenog miješanog komunalnog otpada u razdoblju od 2010. do 2012. prema obrascu PL-SKO

Tablica II.4.4.4.4.: Količine i kretanje opasnog otpada

5.Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

5.1.Zaštićene prirodne vrijednosti

Tablica II.5.5.1.1: Zaštićena područja županiji

Tablica II.5.5.1.2: Područje ekološke mreže RH u županiji

5.3. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara

Tablica II.5.5.3.1. Iskaz ukupnog broja zaštićenih kulturnih dobara po gradovima i općinama u Ličko-senjskoj županiji

6. Obvezni prostorni pokazatelji

Tablica II.6.1 Obvezni prostorni pokazatelji

III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

1. Izrada prostornih planova

Tablica III.1.1.: Važeći prostorni planovi uređenja gradova i općina (PPUG/O) u LSŽ

Tablica III.1.2.: Ostali važeći prostorni planovi uređenja po gradovima i općinama u Ličko-senjskoj županiji (GUP, UPU, DPU)

3. Provedba prostornih planova

Tablica 2.1.: Iskaz stanja statusa predmeta u Ličko-senjskoj županiji

GRAFOVI

Uvod

I.Polazišta

3.4. Stanovništvo

Graf I.3.3.4.1: Broj i udio stanovnika prema tipu naselja(Gradovi, Općine) u Ličko-senjskoj županiji

Graf I.3.3.4.2.: Udio doseljenih i odseljenih osoba prema spolu u ukupnom broju stanovništva

Graf I.3.3.4.3.: Spolna raspodjela stanovništva u Ličko-senjskoj županiji, prema popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011.g

Graf I.3.3.4.4.: Struktura stanovništva po spolu i dobi u županiji

Graf I.3.3.4.5. Broj kućanstava u Ličko-senjskoj županiji

Graf I.3.3.4.6.: Stanovi prema načinu korištenja u Ličko-senjskoj županiji

Graf I.3.3.4.7.Nastanjeni stanovi prema broju soba Ličko-senjskoj županiji

Graf I.3.3.4.9: Nastanjeni stanovi prema broju soba u j županiji

3.5. Socijalno-gospodarska struktura

Graf I.3.3.5.1: Broj i udio nezaposlenih od ukupno radno sposobnog stanovništva u županiji

Graf I.3.3.5.2: Obrazovna struktura stanovništva u županiji

Graf I.3.3.5.3: Udio studenata u starosnoj kategoriji (19-24 godine) u ukupnom broju stanovnika županije

„Županijski glasnik“ Ličko-senjske županije

Službeno glasilo Ličko-senjske županije - Grada Novalje i Općina:
Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Perušić, Plitvička Jezera, Udbina i Vrhovine

Izdaje i tiska:

Ličko-senjska županija - Tajništvo

Glavni i odgovorni urednik:

Petar Krmpotić, pročelnik Tajništva Ličko-senjske županije

Sjedište Uredništva:

Gospic, ul. Dr. Franje Tuđmana 4, tel.: 053/588-207, fax.: 053/572-436

Preplata za 2018. godinu iznosi 400,00 kuna, uplata se vrši na žiro-račun broj:
HR5123400091800009008, model 68, poziv na broj odobrenja 7307-OIB

„Županijski glasnik“ izlazi prema potrebi.

Oslobođen plaćanja poreza na dodanu vrijednost po članku 6. stavku 3. Zakona o porezu
na dodanu vrijednost

„Županijski glasnik“ objavljuje se i na web stranici: www.licko-senjska.hr